

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ECHILIBRUL FINANCIAR

**CERINȚĂ DE BAZĂ PENTRU
AUTOGESTIUNEA UNITĂȚILOR
ECONOMICE**

O nouă solie de pace, prietenie și colaborare
**VIZITA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,
ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU,
ÎN ȚĂRI ALE AFRICII**

REPUBLICA POPULARĂ ANGOLA

REPUBLICA ZAMBIA

CONSUMUL CUMULAT DE RESURSE MATERIALE PRIMARE ȘI ENERGETICE — CRITERIU DE STABILIRE A EFICIENȚEI PE PRODUS

CREȘTEREA EFICIENȚEI utilizării resurselor materiale și de muncă ale țării — obiectiv fundamental al politicii partidului și statului nostru — capătă o importanță deosebită în prezent, dată fiind cererea mereu crescândă a economiei naționale pentru materii prime, combustibil și energie, pe de o parte, și posibilitățile interne limitate de satisfacere a unei astfel de cereri, pe de altă parte. Acuitatea acestei probleme este impusă, în ultimii ani, și de sporirea vertiginoasă, pe piața mondială, a prețurilor la materiile prime de bază, în speciale la resursele energetice.

În aceste condiții, țara noastră a făcut și face însemnate eforturi materiale, financiare și de cercetare științifică, îndreptate spre economisirea resurselor sale limitate și, în special, spre reducerea substanțială a consumurilor specifice de combustibil și energie. Totodată, o atenție sporită se acordă modernizării structurii ramurilor industriale, fiind de mare actualitate înlocuirea produselor învechite, cu produse noi, de înaltă tehnicitate, care presupun un consum mai redus de resurse energetice. În viitorul cincinal, la nivelul industriei luată în ansamblu, se pune problema îmbunătățirii structurii sale pe ramuri, luând în considerare, într-o măsură sporită, situația actuală și în perspectivă a resurselor materiale și energetice. În acest sens, la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții și agricultură, din martie 1979, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Ținând seama de caracteristicile situației economice internaționale, de implicațiile crizei energetice și de materii prime, un obiectiv central al viitorului cincinal va fi îmbunătățirea radicală a structurii industriei noastre, orientarea hotărâtă a eforturilor spre dezvoltarea ramurilor și sectoarelor mici consumatoare de energie; se va pune accentul pe

valorificarea superioară a resurselor materiale, a forței de muncă“.

Înfăptuirea unei sarcini atât de importante și de complexe presupune, printre altele, și perfecționarea metodelor de investigație a fenomenelor economice, a conceptelor și indicatorilor utilizați în analiza eficienței folosirii resurselor, a gradului lor de valorificare.

PENTRU A ORIENTA activitatea de reducere a cheltuielilor în special spre acele sectoare, grupe de produse care necesită un consum mare de resurse deficitare, trebuie, în primul rând, să se cunoască

● Metodologii perfecționate de calcul a consumurilor materiale și energetice ● Ce reflectă analiza consumului cumulat de energie pe unitatea de produs ● Sugestii privind identificarea de noi posibilități de economisire a resurselor primare

care sînt acestea, ce resurse și în ce cantități sînt implicate în producerea lor. Aceste aspecte nu sînt puse în lumină de evidențele actuale, care permit cunoașterea numai a resurselor care se consumă direct, într-un singur proces de producție luat izolat. De aceea, pentru a se ajunge la concluzii corecte în problema structurării producției în conformitate cu criteriul economisirii maxime a resurselor energetice, de exemplu, trebuie să se ia în considerare nu atît consumul de energie din ultima fază de fabricație a produsului final, așa cum se face în mod uzual, cît consumul cumulat de energie de pe întregul itinerar tehnologic al realizării produsului, de la faza de extracție a materiei prime, pînă la faza finală de fabricație.

Avînd în vedere aceste cerințe în cadrul Institutului de economie industrială a fost elaborată o metodologie *) perfecționată pe baza căreia a fost determinat consumul cumulat de resurse pentru o serie de produse industriale. (Revista economică a inserat în numerele 8, 10, 29, 39 și 47, 1978 articole cu diferite aspecte în legătură cu această metodologie).

Subliniem faptul că în faza finală de fabricație a produsului, resursele consumate nu se regăsesc în forma lor inițială, — mine-reu de fier, țitei, gaz metan, cărbune, cupru etc., ci metamorfozate în materii prime și materiale ca, de exemplu, profile grele, tablă subțire, laminate de aluminiu, profile de mase plastice etc. Firește, în asemenea condiții, nu se cunoaște cît mine-reu de fier, țitei, gaz metan sau alte resurse primare sînt necesare pentru fabricarea unui produs final.

O deosebită atenție s-a acordat determinării consumurilor cumulate de resurse energetice, atît pe fiecare tip de resurse în parte, cît și pe total. Acestea, la multe produse, depășesc în mod considerabil consumurile directe. Astfel, consumul cumulat de energie electrică depășește pe cel direct de 13 ori la fontă, de 9 ori la oțel, de 64 ori la sîrmă de aluminiu, de 26 ori la superfosfat pulbere. În ce privește consumul de combustibil, cantitatea totală încorporată în toate fazele de fabricație depășește consumul specific direct, de fază, de 18 ori la aglomerat C. S. Hunedoara, de 4 ori la profile ușoare, de 75 ori la sîrmă de cupru, de 118 ori la superfosfat pulbere etc.

În fiecare ramură apar consumuri cumulate de resurse materiale primare (specifice acestor ramuri) care sporesc din punct de

*) „Elaborarea și experimentarea metodologiei de determinare a consumurilor cumulate de resurse în vederea fundamentării deciziilor de structurare a producției industriale“ — studiu elaborat de un colectiv de cercetare din Institutul de economie industrială, 1978.

Tabelul nr. 1

Consumul cumulat de resurse materiale primare și energetice pe unitatea specifică de măsură și pe tona de produs

Denumirea produsului	U/M	Greutatea — t —	Resurse materiale primare			Resurse energetice — tcc —
			Minereu de fier — t —	Bauxită — t —	Cupru — t —	
Fontă (Hunedoara)	t	1,900	1,635	—	—	1,056
Oțel electric (Galați)	t	1,000	1,667	—	—	1,261
Profile grele	t	1,000	2,152	—	—	1,891
Tablă groasă	t	1,000	2,575	—	—	1,763
Tractor U 650 M	buc.	3,388	6,620	0,117	0,013	17,531
	t		1,958	0,035	0,004	5,184
Tractor U 445	buc.	1,820	4,750	0,113	0,019	13,725
	t		2,610	0,062	0,010	7,541
Vagon platformă 18,5 m	buc.	25,650	77,332	0,009	0,019	135,330
	t		3,015	—	0,001	5,276
Vagon autodescărcător pe 4 osii pentru transport minereu	buc.	27,655	110,256	0,018	0,019	134,997
	t		3,987	0,001	0,001	4,881
Motor electric de 2,2 kW și 1 500 rot./min.	buc.	0,023	0,067	0,020	0,002	0,143
	t		2,913	0,869	0,087	6,217
Cazan de abur energetic de 120 t abur/oră cu P + G	buc.	609,076	2 540,720	12,695	1,170	3 972,107
	t		4,171	0,021	0,002	6,521
Cazan energetic de 1 035 t abur/oră cu lignit	buc.	7 693,963	30 016,300	13,016	2,740	53 636,316
	t		3,927	0,002	—	7,017
Strung Carusel SC 3200	buc.	35,000	118,821	0,375	1,433	457,552
	t		3,395	0,011	0,041	13,073
Moară de ciment MC 1 — 100 de 3 000 t/24 h	buc.	517,700	1 627,050	—	0,107	4 415,868
	t		3,142	—	—	8,530

vedere cantitativ pe unitatea de produs odată cu înaintarea pe scara prelucrărilor. Astfel, pentru o tonă de fontă se consumă 1,6 t de minereu de fier; pentru un tractor U 650 M, cu o greutate de 3,4 t, sînt necesare 6,6 t de minereu de fier; pentru un strung Carusel SC 3200 cu o greutate de 35 t sînt necesare 118 t de minereu de fier, 1,4 t cupru în concentrat ș.a.

În prezent, o trăsătură importantă a industriei chimice, ca și a altor ramuri industriale, o constituie complexitatea și diversitatea tehnologiilor de fabricație, ce are ca rezultat obținerea, la aceleași sorturi de produse la care se fo-

lolesc tehnologiile diferite, consumuri de materii prime și materiale foarte diferențiate. Astfel, consumul cumulat de gaz metan tehnic în cazul produsului urce, obținut la Combinatul chimic Slobozia este de 460,6 mc/t, iar la cel realizat la Combinatul de îngrășăminte chimice Craiova este de 317,8 mc/t. În cazul sodei caustice solide obținute la Combinatul petrochimic Borzești, consumul cumulat de sare este de 1,87 t/t, iar la Combinatul chimic Rîmniciu-Vilcea același produs se realizează cu un consum de sare de 1,015 t/t. Urmărind consumul cumulat de resurse energetice la aceleași produse se constată că soda causti-

că solidă produsă la Borzești are un consum de 2,069 tcc/t, iar cea produsă la Rîmniciu-Vilcea de 1,0078 tcc/t.

DIN ANALIZA datelor vizînd consumul cumulat de resurse materiale primare (minereu de fier, cupru în concentrat, bauxită, plumb în concentrat, zinc) înregistrat la produsele luate în studiu rezultă, așa cum s-a mai arătat, că pe măsură ce produsele se află într-o fază mai îndepărtată de prelucrare de faza inițială consumul cumulat de resurse este mai mare. O asemenea tendință reiese în mod clar din datele prezentate în tabelul nr. 1, referitoare la evoluția consumului cumulat de resurse materiale primare și energetice la produse aflate în diferite faze de prelucrare. Astfel, în timp ce pentru o tonă de alumină calcinată se consumă 2,234 tone bauxită, pentru obținerea unei tone de alumină electrolitic sînt necesare 4,34 tone, iar pentru o tonă de bare turnate din alumină se utilizează 6,35 tone, deci de aproape 3 ori mai mult decît cantitatea similară consumată pentru o tonă de alumină. Pentru produsele metalurgiei primare, aceste consumuri se amplifică de asemenea pe măsură ce procesele se de-părtează de faza primară, ajungînd, de exemplu, la tabla groasă la circa 2,5 t de minereu pe tona de produs, iar consumul de resurse energetice la circa 1,7 tcc/t etc. Dacă analizăm comparativ grupele de produse ca utilajele energetice, motoarele electrice, mașinile unelte, materialul rulant de cale ferată, pentru fiecare din produsele acestor grupe situația privind nivelul consumului de resurse primare pe tona de produs este diferită în funcție de caracteristicile funcționale, greutatea produsului și tehnologia de fabricație.

Investigațiile efectuate au permis determinarea consumului cumulat de energie pe produs în diferitele ramuri industriale care concură la realizarea produsului. Astfel, pentru unele produse ale industriei metalurgice, construcțiilor de mașini și chimiei s-au calculat ponderile ramurilor industriale în totalul consumului de energie, unele rezultate obținute fiind cuprinse în tabelul nr. 2. Diferențierile mari între produse și

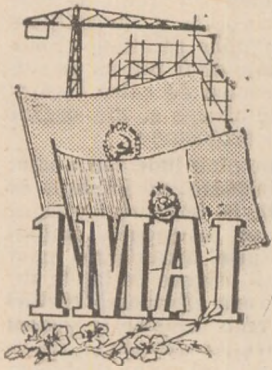
Tabelul nr. 2
Participarea ramurilor industriale la constituirea consumului cumulat de resurse energetice (RE) *

Denumirea produselor	U/M	Industria					Total
		extractivă	chimică	metalurgică	construcțiilor de mașini	Alte ramuri	
Profile mijlocii (Hunedoara)	t	5,0	—	95,0	—	—	100
Tablă striată (Galați)	t	5,6	—	94,4	—	—	100
Țevi construcții (București)	t	4,0	—	96,0	—	—	100
Bare turnate alumină (Sibiu)	t	0,8	—	92,2	—	—	100
Cablu electric de energie din cupru Cyy 3x10	km	19,5	38,3	35,6	3,6	3,0	100
Motor electric 2,2 kW și 1 500 rot./minut	buc.	12,1	26,3	39,5	22,5	0,4	100
Motocompresor 2 MC 5	buc.	16,5	2,0	51,4	18,1	2,0	100
Combină pentru pantă C.P.-12	buc.	12,9	—	56,2	30,9	—	100
Strung Carusel SE 4 000	buc.	17,6	—	78,9	3,5	—	100
Sodă caustică solidă (Borzești)	t	0,15	98,79	1,06	—	—	100

*) Inclusiv cărbunele, țiteiul și gazul metan ca materie primă.

dr. Alexandru MIHĂILESCU
Mihail GIUVELEA
Institutul de economie industrială

(Continuare în pag. 16)

O experiență valoroasă cu posibilități largi de extindere

REALIZAREA INVESTIȚIILOR ÎN REGIE PROPRIE

- Cum s-a reușit o reducere de 2-3 luni a termenelor de dare în funcțiune a unor noi obiective
- Măsuri necesare în sprijinul extinderii largi a lucrărilor în regie proprie

ÎN CADRUL AMPLEI ÎNTRECERI ce se desfășoară pentru îndeplinirea exemplară a planului și a angajamentelor o serie de întreprinderi au trecut, în anii din urmă, să-și realizeze în regie proprie programele de dezvoltare, respectiv construcțiile industriale. Fără a prejudicia producția de bază, ele au reușit, printr-o mobilizare mai activă a forțelor disponibile, să realizeze la început o parte din lucrările de dezvoltare, ca apoi să ajungă, treptat, la împlinirea întregului program de investiții. Această orientare se înscrie pe linia sarcinilor trasate de partid pentru îndeplinirea integrală a planului de investiții, pentru recuperarea restanțelor. În legătură cu aceasta, la recenta consfătuire cu cadrele de conducere din economie, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „este necesar ca județele, întreprinderile, centralele să-și asume răspunderea de a realiza direct unele lucrări în regie proprie. Avem în acest domeniu rezultate bune, unele chiar foarte bune“.

Acțiunea prezintă o deosebită importanță, întrucât se

soldează, în cele mai multe cazuri, cu rezultate economice deosebite: scurtarea termenelor de punere în funcțiune a unor obiective și, deci, realizarea mai devreme a unor produse necesare economiei naționale sau pentru export, economisirea de importante fonduri bănești prin diminuarea cheltuielilor de deviz, reducerea consumurilor materiale (ciment, fier beton, lemn, agregate de carieră) prin mai bună gospodărire și utilizare a acestora, etc. Pe de altă parte, prin faptul că nu se mai apelează la unitățile specializate de construcții — montaj, s-au creat condiții ca acestea să-și concentreze forțele la beneficiarii care nu au posibilități să-și execute lucrările în regie proprie.

În cele ce urmează ne propunem să prezentăm experiența prețioasă acumulată în unele întreprinderi în acest domeniu și să evidențiem, în același timp, câteva probleme ce se impun a fi studiate și soluționate pentru ca acțiunea de realizare de către beneficiarii a unor lucrări sau obiective întregi în regie proprie să marcheze noi progrese.

Prin valorificarea mai rațională a potențialului întreprinderii

ASA CUM DOVEDEȘTE experiența întreprinderii de utilaj petrolier „1 Mai“ — Ploiești, realizarea investițiilor în regie proprie presupune asigurarea unor condiții absolut necesare pentru desfășurarea eficientă a acțiunii.

Una dintre acestea o constituie asigurarea forței de muncă. Cum s-a procedat la întreprinderea ploieșteană pentru rezolvarea acestei probleme? Sarcina de a executa lucrările de construcții-montaj a fost atribuită serviciului mecano-energetic, căruii îi sînt afectați 1100 oameni; în mod practic această constituie nucleul care, alături de efectuarea lucrărilor de întreținere curente și de reparații ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor din întreprindere, realizează și investițiile. Efectiv, pentru lucrările de construcții-montaj lucrează permanent 300 muncitori. Aceștia sînt recrutați din zone apropiate municipiului Ploiești și sînt ajutați să se califice prin cursuri de scurtă durată în meseriile specifice construcțiilor: zidari, lăcătuși, buldozeriști, izolatori, sudori etc. După terminarea lucrărilor de investiții, o bună parte din aceștia rămîn să lucreze în secțiile productive puse în funcțiune.

Și în rezolvarea unei alte cerințe, respectiv asigurarea bazei tehnice, s-a pornit tot de la ideea valorificării unor

condiții existente în întreprindere. Astfel, printr-o mai bună programare a utilajelor specifice execuției producției de bază (macarale, autocamioane, tractoare, diferite instalații de capacitate medie pentru ridicat și transportat etc.), acestea sînt folosite în prezent atît pentru nevoile producției curente, cît și pentru executarea investițiilor. În mod special au fost achiziționate doar cîteva utilaje, ceea ce înseamnă că, cu cheltuieli minime, s-a constituit baza tehnică necesară realizării obiectivelor de construcții.

În ce privește problemele de pregătire a documentației de execuție, acestea au fost rezolvate cu sprijinul Institutului de proiectări construcții de mașini al ministerului. În afară de aceasta, la „1 Mai“ s-a organizat și un nucleu de proiectanți la serviciul mecano-energetic, care între altele, a realizat după concepție proprie și documentațiile pentru unele utilaje necesare dotării noilor capacități.

Probleme mai dificile s-au ridicat în asigurarea aprovizionării cu materiale specifice. Au fost găsite însă la timp soluții, care să nu afecteze ritmul lucrărilor. În unele cazuri au fost utilizate materiale din cotele aprovizionate de întreprindere pentru nevoile de întreținere. Rămîn totuși nerezolvate probleme legate de găsirea unei surse sigure de aprovizionare cu agregate de balastieră, cu unele tipuri de panouri prefabricate etc.

Cu ce efecte economice s-a soldat

acțiunea? Faptul că atît producția industrială cît și investițiile au fost subordonate uneia și aceleiași responsabilități — beneficiarului — a permis o mai bună coordonare a lucrărilor, rezolvarea cu prioritate a celor mai arzătoare probleme. De asemenea, s-au obținut economii însemnate datorită faptului că cheltuielile directe au fost mai mici (de aproape 1,5—2 ori); economii importante s-au realizat și prin faptul că decontarea lucrărilor realizate s-a făcut în raport cu cheltuielile efective de investiții și nu în mod mecanic, după valoarea de deviz.

Folosind în mod judicios mijloacele de care dispune, întreprinderea a realizat în ultimii ani, în regie proprie, 3 unități mari pentru producția de mașini-unelte, utilaje tehnologice complexe, pentru prelucrări mecanice și alte utilități, hale de producție, dezvoltări — majoritatea cu 2—3 luni mai devreme față de termenele planificate. Într-o perioadă de 10 ani au fost executate lucrări de investiții în valoare de circa 2 miliarde lei. Pentru eficiența acestei activități este concludent și faptul că nivelul productivității muncii pe un lucrător din sectorul de investiții în regie al întreprinderii atinge 140 000—160 000 lei pe an, depășind cu 15 000—20 000 lei pe cel realizat de unele trusturi frunțose specializate în construcții-montaj; de asemenea, costurile investițiilor sînt mai mici (la obiective asemănătoare) cu circa 10%, datorită, în

special, reducerii consumurilor materiale.

În prezent, un număr tot mai mare de întreprinderi industriale își execută prin forțe proprii sau în colaborare cu întreprinderi specializate de construcții-montaj diferite obiective de investiții, recuperându-se astfel unele rămăneri în urmă sau punându-se mai repede în funcțiune capacități de certă importanță pentru economia națională. La Combinatul chimic din orașul Victoria, de pildă, în 1978 beneficiarul a preluat și executat în regie proprie o parte de lucrări (instalații și montaj) la construcția unității de prelucrare a formolului. Datorită conlucrării strânse cu constructorul, respectiv T.C.M.U.C. — București, instalația de formol a fost pusă în funcțiune cu 9 luni înainte de termen. În acest an, Întreprinderea de mașini grele București execută 40% din montajul utilajelor pentru noile sale capacități prin forțe proprii, ajutând astfel constructorul în scurtarea termenelor de predare a acestora. Asemănător stau lucrurile și cu execuția unor capacități de producție preluate în regie proprie de Întreprinderea mecanică Ploeni, „Progresul” — Brăila, „Autocamioane” — Brașov, Întreprinderea de geamuri Scăeni, Combinatul chimic Făgăraș, Combinatul siderurgic Hunedoara etc.

Soluții de accelerare a punerilor în funcțiune

PRACTICA dovedește așadar, capacitatea indiscutabilă a beneficiarilor de a realiza prin forțe proprii nu numai utilaje și mașini, ci și obiective noi de producție, fabrici întregi. **Condiția**

esențială pentru valorificarea acestei capacități este aceea ca ei să folosească din plin resursele disponibile, să antreneze propriile forțe tehnice în găsirea și aplicarea de soluții de execuție cât mai economice și de înaltă productivitate, care să asigure punerea într-un termen cât mai scurt în funcțiune a obiectivelor, să reducă la minim cheltuielile materiale și, în general, costurile de deviz. Necesitatea unei analize profunde asupra posibilităților proprii o impune și faptul că unele unități au renunțat, după un an sau doi, la realizarea în regie a propriilor dezvoltări; în alte situații, beneficiarii, deși au la dispoziție condiții optime pentru a executa astfel de lucrări, nu se angajează la aceasta, apelând tot la întreprinderile specializate, chiar cu riscul de a amina sau întârzia punerea în funcțiune a unor capacități programate.

Neajunsuri apar, în special, acolo unde lucrările de investiții se fac în **colaborare**: beneficiar-constructor specializat. Au fost situații când constructorul și-a ales lucrările la care poate obține cu mai multă ușurință reduceri de cheltuieli, productivitate ridicată, lăsând beneficiarului pe cele de „finisaj”, adică lucrările mai costisitoare, care cer mai multă mână de lucru și cheltuieli mai mari (cazul dezvoltărilor de capacități de la întreprinderile de autocamioane Brașov, „Progresul” — Brăila etc.). În acest mod constructorul a obținut economii importante, în timp ce beneficiarul a trebuit să suporte consecințele depășirii cheltuielilor prevăzute în deviz. **Participarea beneficiarului alături de constructor la execuția unor obiective trebuie să aibă în vedere găsirea de soluții care să avantajeze ambele părți, să conducă, în general, la reducerea cheltuielilor prevăzute în deviz, la scurtarea perioadelor de punere**

în funcțiune, la economisirea materialelor etc.

Pentru extinderea activității de executare în regie proprie a investițiilor, pentru obținerea unor rezultate economice cât mai bune, ar fi util să se studieze și să se rezolve de către factorii de decizie din ministere și din organe de sinteză câteva probleme:

- asigurarea pe plan județean a unor surse de aprovizionare cu produse de balastieră, fie de la întreprinderile de construcții care au asemenea unități specializate, fie prin organizarea unor balastiere care să asigure cerințele tuturor unităților care efectuează lucrări de investiții în regie proprie și pentru nevoile populației. O asemenea rezolvare este necesară, întrucât problema asigurării agregatelor pentru unitățile care execută lucrări în regie proprie nu este în nici un fel reglementată, acestea neavând posibilități (costurile fiind mari) să-și organizeze balastiere proprii;

- acordarea de repartiții pentru elemente de prelabricate, metal și alte materiale specifice activității de investiții de la unități cât mai apropiate de solicitanți, pentru ca lucrările în regie proprie să poată fi realizate la termene și cu cheltuieli minime;

- ministerele tutelare, alte organe de sinteză și planificare să aprobe mai operativ planurile de investiții în regie proprie, în strânsă corelație cu planurile de finanțare-credite a acestora. În acest fel s-ar putea crea condiții de asigurare a fondurilor atât pentru aprovizionarea cu materialele necesare, cât și pentru plata retribuției celor care lucrează la aceste obiective.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

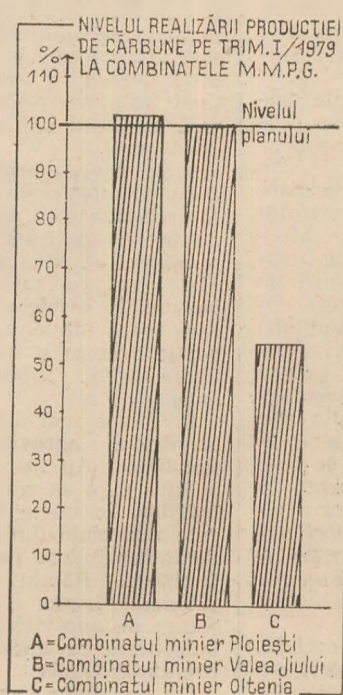
Cum se realizează planul la cărbune energetic

ÎN TRIMESTRUL I al acestui an, planul de producție la cărbune a fost realizat și chiar depășit la două din cele trei combinate miniere ale M.M.P.G. (Valea Jiului și Ploiești). Depășirea planului la huiă către Combinatul minier Valea Jiului a fost posibilă ca urmare a creării de noi fronturi de lucru, a gradului mai ridicat de folosire a utilajelor din dotare, organizării mai bune a procesului de extracție. Rezultate bune au obținut deosebi întreprinderile miniere Lupeni, Paroșeni, Uricani și Petrița. Sint însă și exploatarea în Valea Jiului (Lonea, Livezeni, Aninoasa și Bărbăteni) care nu și-au realizat planul. Situația se datorează, în special, întârzierilor

în punerea în funcțiune a unor noi capacități de producție concretizate în noi abataje, existenței unor neajunsuri în organizarea transportului etc.

La Combinatul minier Oltenia, planul de producție la lignit este cu mult sub nivelul prevăzut datorită rămănerilor în urmă la descoperțări de cariere și întârzierilor la punerea în funcțiune a unor noi capacități de producție la minele din subteran. De asemenea, o anumită influență negativă au avut-o și desele întreruperi ale procesului de producție, din cauza defecțiunilor mecanice și electrice ale utilajelor de tăiere, încărcare și transport.

Ținând seama de faptul că în

balanța energetică a țării cărbunele trebuie să ocupe o pondere din ce în ce mai însemnată — spre a se reduce consumul de combustibili superiori (țiteiul, gazul) — se impune luarea tuturor măsurilor pentru realizarea programului stabilit cu privire la realizarea producției. În primul rând, trebuie să se acorde o deosebită atenție ridicării gradului de folosire a utilajelor, excavatoarelor, instalațiilor de la haldare, instalațiilor de transport, în vederea realizării volumului de descoperțări prevăzut și crearea liniei de front în cariere. De asemenea, este necesar să se urmărească calitatea lucrărilor de întreținere și reparare a utilajelor, precum și instruirea periodică a muncitorilor pentru mai bună utilizare a tehnicii din dotare, spre a se evita defecțiunile repetate.

ECHILIBRUL FINANCIAR, cerință de bază pentru autogestiuinea unităților economice

- Acoperirea cheltuielilor din venituri proprii ● Asigurarea cu comenzi a întregii producții
- Soluții pentru o mai bună sincronizare între constituirea surselor și efectuarea plăților

ÎN CONDIȚIILE perfecționării mecanismului economico-financiar, asigurarea echilibrului financiar reprezintă calea principală de întărire a autogestunii, a autofinanțării unităților economice. Acest echilibru presupune acoperirea cheltuielilor efectuate din veniturile obținute, ceea ce înseamnă, practic, un echilibru între încasări și plăți. Printre factorii de natură să contribuie la realizarea acestui echilibru, încă din faza planificării economico-financiare menționăm: aprovizionarea rațională, care să se fundamenteze pe contracte economice încheiate din timp; dimensionarea realistă a necesarului de fonduri, atât la întocmirea planului propriu, cât și prin bugetul de venituri și cheltuieli, încât să se asigure cunoașterea precisă a nomenclatorului de produse ce urmează a fi fabricate și a beneficiarilor. În același timp, în asigurarea echilibrului o influență hotărâtoare o are justa dimensionare a stocurilor de materii prime și materiale; stabilirea unui raport judicios între munca trecută și munca vie; o justă corelație între fondurile proprii și cele împrumutate, între autofinanțare și creditele primite.

Respectarea unor cerințe de genul celor mai sus-amintite de către colectivul întreprinderii „Metalotehnica” din Tg. Mureș a fost de natură să contribuie la înfăptuirea echilibrului financiar încă din faza de plan, să creeze condiții optime pentru realizarea ritmică a indicatorilor economico-financiar, pentru creșterea eficienței întregii activități economice.

Să analizăm, în continuare, câteva elemente caracteristice pentru activitatea întreprinderii. Datele pe care le prezentăm în tabel sintetizează rezultatele obținute în realizarea indicatorilor de plan, îndeosebi a celor de eficiență; aceste rezultate s-au îmbunătățit an de an, contribuind la asigurarea echilibrului financiar al întreprinderii.

ÎNAINTE DE TOATE trebuie remarcată devansarea absolută și relativă a creșterii producției nete față de producția globală, ceea ce oglindește preocuparea de a contribui într-o mai mare măsură la întărirea valorii nou create, și aceasta în primul rând prin reducerea sistematică a cheltuielilor materiale; în primii 4 ani ai cincinalului acestea se reduc cu 23%, volumul cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă fiind mai mic de 300 lei.

O contribuție importantă la această reducere a cheltuielilor a adus-o normarea consumurilor specifice. Practic nu există produse și reperi la care fiecare material să nu fie normat. Această măsură prezintă și alte avantaje, dintre care menționăm faptul că — fundamentarea planului de aprovizionare fiind așezată pe

normele de consum — contractele economice ce se încheie cu furnizorii stabilesc cantitățile, tipodimensiunile, calitatea, caracteristicile tehnice ale tuturor materialelor în raport cu nevoile reale ale producției și în funcție de termenele optime, prevenindu-se aprovizionările cu materiale peste necesar sau care nu corespund necesităților cantitative și calitative ale producției. De asemenea, aceste norme de consum stau și la baza pregătirii și lansării fabricației, precum și la urmărirea operativă a realizării produselor, reprezentând în fapt îmbinarea activității tehnice cu cea economică.

Prin organizarea unui sistem informativ eficient conducerea operativă a întreprinderii dispune zilnic de datele necesare pentru urmărirea liniară a producției, a situației stocurilor la principalele materii prime și materiale, precum și a situației financiare, ceea ce îi permite să adopte decizii operative pentru îndeplinirea sarcinilor fizice de producție, a tuturor indicatorilor. În legătură cu aceasta subliniem faptul că o contribuție însemnată la realizarea producției fizice la termen și la un nivel calitativ superior a avut-o generalizarea acordului global, în care plata retribuției se face în funcție de producția fizică, respectiv producția marfă fabricată. Prin aceasta, tot personalul muncitor din secțiile de producție este cointerestat în finalizarea în termen scurt a tuturor produselor lansate în fabricație. Ca urmare, în anul 1978 întreprinderea a reușit să se încadreze în stocul normat la producția neteterminată, să depășească planul la toate sortimentele și să aibă asigurată capacitatea de plată.

Iată doar câteva din realizările cantitative și calitative care au permis ca întreprinderea să-și achite la termen și în întregime obligațiile către colaboratori și către stat, să asigure finanțarea unor lucrări și acțiuni social-culturale, să aplice cu succes în practică principiul autogestunii.

UN ROL ÎNSEMENAT în asigurarea echilibrului financiar este chemat să joace bugetul de venituri și cheltuieli, prin care se urmărește în primul rând acoperirea cheltuielilor din veniturile provenite din vânzarea producției. În acest scop, o importanță deosebită se acordă realizării indicatorului producție marfă vândută și încasată, lansările în producție făcându-se în raport cu sarcinile producției fizice și cu termenele contractuale, astfel încât să se asigure livrarea produselor și încasarea lor într-o perioadă cât mai scurtă. Realizând producția fizică cu cheltuieli minime, se asigură și îndeplinirea planului producției nete.

În același timp, prin bugetul de venituri și cheltuieli

	1976	1977	1978	1979*)
Ponderele producției nete în VPG — %	44,44	47,21	52,81	56,95
Cheltuieli materiale la 1000 lei prod. marfă	386,7	318,6	302,1	298,3
Valoarea prod. nete la 1000 lei fond. fixe	837	909	969	1 038
Valoarea prod. nete la 1000 lei utilaje	1 363	1 560	1 543	1 769
Cheltuieli de întreținere și reparații la 1000 lei utilaje	92,4	92,2	95,1	92,3
Beneficii la 1000 lei prod. marfă	296,9	318,0	297,3	302,0

*) plan

se urmărește îndeplinirea sarcinii de beneficiu, în funcție de care se formează sursele pentru propria dezvoltare economico-socială — cum sînt: fondurile destinate dezvoltării întreprinderii, mijloacelor circulante, acoperirii cheltuielilor social-culturale ș.a. și, bineînțeles, satisfacerii obligațiilor față de buget. Nu în ultimă instanță bugetul de venituri și cheltuieli constituie o pirghie de urmărire operativă a capacității de plată a întreprinderii prin urmărirea stocurilor, a imobilizărilor de fonduri.

Funcționarea în practică a bugetului de venituri și cheltuieli — ca instrument nou, care se bazează pe acte normative ce se găsesc în curs de perfecționare — ridică și unele probleme. La câteva din acestea ne vom referi în continuare.

Potrivit principiului autofinanțării, pe seama beneficiilor se constituie atît fondurile de dezvoltare economică a întreprinderii necesare reluării pe scară largită a procesului de producție, cît și fondurile pentru acțiuni sociale, evident în afara celorlalte destinații. În legătură cu această ultimă destinație reglementările stabilesc că, pentru acoperirea planului pentru acțiuni sociale, sursa cea mai importantă o constituie beneficiul — din care prelevările se fac lunar pe baza beneficiului realizat (art. 16, al. 2 din Legea nr. 29/1978). Această prevedere cointereesează colectivele de oameni ai muncii pentru realizarea ritmică și la nivel maxim a beneficiilor și întărește răspunderea pentru creșterea eficienței economice.

Aplicarea în practică a acestei prevederi este îngreunată de faptul că principala sursă a acestui fond se constituie începînd cu 15 februarie, pe baza balanței primei luni a anului, deci la 45 zile de la începutul anului, iar în continuare din 30 în 30 de zile. **Plățile însă trebuie să fie făcute în mod curent**, în special cele legate de funcționarea unor cămine, creșe etc., pentru hrană și regie, în conformitate cu planul propriu de cheltuieli, independent de data cînd se constituie fondurile, iar sumele necesare biletelor de odihnă și tratament se plătesc consiliului județean al sindicatelor, în conformitate cu contractele încheiate, cu cel puțin 30 de zile înainte de începerea trimestrului.

Această nesincronizare între constituirea surselor și data efectuării plăților poate genera o serie de neajunsuri, între care plăți restante, cheltuieli neeconomice prin suportarea unor penalizări în conformitate cu HCM nr. 306/1970, percepute de furnizori ș.a.: pe de altă parte, achitarea plăților respective din contul curent ar constitui deturnare și ar diminua fondurile aferente producției, cu consecințele respective.

Problema prezintă importanță și în ceea ce privește fondurile de dezvoltare economică pe calea finanțării investițiilor, precum și pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante. Întreprinderea „Metalotehnica“, de exemplu, fabricînd utilaje necesare dezvoltării în-

treprinderilor din industria ușoară, trebuie să-și recupereze fondurile cheltuite din încasarea operativă a contravalorii produselor vindute; or, neconstituirea fondului de dezvoltare la întreprinderea beneficiară, mai ales în trim. I al anului, poate influența negativ realizarea fizică a planului de investiții și determină greutatea financiară la furnizor — care nu-și poate încasa contravaloarea mărfurilor livrate.

Apreciem că este necesar ca:

ministerele sau centralele industriale să aibă dreptul, în prima parte a anului, să asigure punerea de acord în permanență a nevoilor de fonduri planificate cu formarea legală a surselor, fie prin redistribuirea temporară a fondurilor fără a afecta cu aceasta autogestiunea, fie prin obținerea unor fonduri atrase.

Considerăm că pe aceleași principii ale autogestiunii și autofinanțării trebuie să se așeze și cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic (tehnica nouă). În prezent, formarea fondurilor pentru această acțiune este reglementată prin H.C.M. nr. 121/1963 și se aplică o metodologie care la nivelul întreprinderii „Metalotehnica“ se concretizează astfel: acoperirea planului de finanțare al întreprinderii se asigură cu fonduri financiare virate din partea organului tutelar, din o cotă constituită la nivelul întreprinderii pentru un fond de tehnică nouă și din sumele obținute prin valorificarea produselor executate din acest fond.

Sînt frecvente însă cazurile de **neprimire la termen din partea organului tutelar a fondurilor cu această destinație** — pe care le colectează de la întreprinderile din cadrul centralei industriale din aceleași surse; această situație se datorește și felului greoi de constituire și circulație a fondurilor. Dacă avem în vedere că aceste plăți se fac în ultima ordine de preferință atunci cînd unele întreprinderi se găsesc în incapacitate de plată, se întîrzie constituirea fondului la nivelul centralelor. Datorită acestei situații nu sînt stimulate tocmai întreprinderile care au o activitate bună de cercetare științifică și tehnică nouă, cum este și întreprinderea „Metalotehnica“; dacă întreprinderea execută în devans lucrările și acțiunile de această natură, în condițiile în care nu are acoperite sursele de finanțare, este sancționată cu trecerea la împrumut restant a cheltuielilor care nu au acoperire cu fonduri. Deși măsura este corectă din punct de vedere tehnic, practic această activitate pozitivă este sancționată și deci frînată.

Pentru a preveni astfel de situații în viitor considerăm că și aceste fonduri ar trebui constituite și utilizate direct de către întreprinderi prin înregistrarea ca fonduri în contul 705. Fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ar trebui să se constituie direct prin debitul contului de cheltuieli 521 — cheltuieli generale ale întreprinderii, sau direct din încasările rezultate prin valorificarea propriilor produse. În aceste condiții, acoperirea planului de cercetare și tehnică nouă cu fonduri să se facă prin intermediul centralei numai pentru partea care depășește sursele proprii.

Această măsură, pe lingă că ar simplifica operațiunile de mișcare a fondurilor, s-ar înscrie mai organic și în cadrul principiilor autogestiunii.

dr. Ioan OȚELEA
directorul Sucursalei județene Mureș
a Băncii Naționale

GOSPODĂRIA MONTANĂ

Resurse și tradiții valoroase

ÎN ISTORIA poporului român, muntele a constituit dintotdeauna un teritoriu cu numeroase așezări omenești. Acest lucru se explică și prin faptul că aici s-au dezvoltat de timpuriu, pe lângă agricultura, numeroase alte ocupații productive: exploatarea și prelucrarea lemnului, mineritul, industria materialelor de construcții etc. Totodată, au luat ființă și s-au dezvoltat intense schimburi comerciale cu produse din creșterea animalelor și industria casnică, ceea ce a conferit acestor zone o bogată și complexă vocație economică, ce și-a exercitat influența și asupra teritoriilor învecinate.

Locuitorii de la munte și-au însușit atât tehnica cultivării plantelor adaptate condițiilor climatice din depresiuni și de pe platourile joase, tehnica creșterii animalelor, cât și diferite meșteșuguri ce folosesc lemnul, metalul și alte resurse existente pe aceste meleaguri. Prelucrarea unor produse agro-silvice primare, îndeosebi a lemnului și a lînii a dus, în decursul timpului, la dezvoltarea activităților de creare nu numai a unor bunuri necesare existenței zilnice a locuitorilor, ci și a unor obiecte de uz casnic și confort personal de mare valoare artistică, ce și-a pus amprenta pe întreaga spiritualitate a poporului român.

Adâncile prefaceri economice și sociale care au avut loc în ultimii 35 de ani în societatea românească au influențat pe multiple planuri și viața așezărilor montane. Procesul intens de industrializare a creat puternice fluxuri migratorii spre localitățile urbane și centrele industriale, iar în unele cazuri chiar vechi cătune de munte au devenit sau tind să devină orașe. Noile opțiuni economico-sociale ale țării au supus gospodăria individuală unor „presiuni” multiple prin: dezvoltarea tehnicii agricole, schimbarea condițiilor de viață, plecarea unei însemnate părți a populației spre ocupații neagricole și înlocuirea masivă a produselor gospodăriei casnice de către produsele industriale.

Drept urmare, gospodăriile din zona de munte au suferit transformări pozitive esențiale, dar trebuie recunoscut că s-au resimțit și unele efecte negative asupra evoluției economice generale din zona montană. Acest revers al medaliei a fost generat și de faptul că pînă nu de mult nu a existat un sistem de relații social-economice suficient de nuanțat, pentru a antrena și mai mult zona de munte necooperativizată în progresul general al societății noastre. De aceea, la Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărâni, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia necesitatea unei mai puternice angrenări a acestei zone în circuitul economic național, în scopul valorificării superioare a bogatelor resurse materiale și umane de care dispune: „Al patrulea sector al agriculturii noastre îl reprezintă mica producție agricolă din zonele necooperativizate de deal și de munte. Deși ponderea acestui sector în suprafața arabilă este de numai 5%, prin suprafața de pășuni și fînețe, cit și pomicultură, acest sector are un rol important în zootehnie și pomicultură. Considerăm că în viitor acest sector trebuie să fie ajutat de organele agricole, de consiliile populare și organizațiile de partid pentru o cit mai bună organizare a activității de producție și pentru valorificarea superioară a ei”.

În studiul nostru ne vom limita la analiza problematicii gospodăriilor montane din Moldova, căutînd să degajăm concluzii cu valabilitate generală pentru întregul sector.

Transformări ale gospodăriei montane

DEZVOLTAREA complexă a economiei românești în anii construcției socialiste a antrenat gospodăriile țărănești din localitățile de munte într-un proces de transformări profunde, cu ample semnificații economice și sociale. Semnalăm, în primul rînd, o creștere a numărului gospodăriilor pe ansamblul zonei, ca o consecință a ratei ridicate de creștere a populației. Această creștere demografică a accelerat procesul de fărîmițare a acestor gospodării, care în unele localități au atins niveluri maxime. Dacă în 1978, în comuna Cîrlibaba (jud. Suceava) reveneau pe o gospodărie 5,47 ha teren agricol, în comuna Zemeș (Bacău) reveneau doar 0,60 ha. Procesul de fărîmițare a fost însoțit de apariția în fiecare localitate a unor gospodării cu suprafețe foarte mici de teren. În comuna Oituz (Bacău), deși în medie

reven pe o gospodărie 0,7 ha de teren agricol, peste 20% din totalul gospodăriilor dețin suprafețe mai mici de 0,50 ha. Fărîmițarea gospodăriilor din zonele de munte a 3 județe moldovene este prezentată în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Județul	Număr de gospodării		1976/ 1968 (%)	Suprafața medie pe o gospodărie (ha)		1976/ 1968 (%)
	1968	1976		1968	1976	
	Bacău	22 785	32 437	142,3	2,66	1,83
Neamț	15 311	23 350	152,5	3,65	2,40	65,7
Suceava	48 398	48 412	100,1	2,70	2,65	98,1
Total	86 494	104 199	120,4	2,86	2,34	81,8

Efectul cel mai important al fărîmițării gospodăriilor de la munte și din zona dealurilor submontane îl constituie apariția de exploatați agricole individuale cu putere economică scăzută și care, datorită suprafețelor foarte mici, fac aproape imposibilă aplicarea unei tehnici agricole modernizate, neașgurîndu-se nici volumul corespunzător de lucrări pentru un singur membru de familie. Ca urmare, în unele localități vechile gospodării ce aveau un pronunțat profil agricol se transformă, foarte rapid, în gospodării mixte. În toată zona de munte din Moldova, gospodăria tipică devine acum, în mod predominant, gospodăria mixtă, în care toți membrii familiei (cu excepția copiilor, bătrînilor și a uneia sau a două persoane adulte) sînt ocupați în ramurile neagricole. Acesta este în primul rînd un rezultat al creșterii într-un ritm înalt a numărului gospodăriilor personalului muncitor în toate localitățile din zona de munte. Cercetările întreprinse atestă că în perioada 1968—1976, numărul gospodăriilor mixte a crescut în comuna Oituz (Bacău) de la 200 la 500, în comuna Hangu (Neamț) de la 100 la 200, iar în comuna Dorna Cîndrenilor (Suceava) de la 320 la 480. Ritmul de creștere a numărului gospodăriilor mixte este și mai accentuat în comunele limitrofe orașelor, în localitățile miniere și în toate celelalte zone unde dezvoltarea economică a fost foarte rapidă.

De asemenea, transformările care au avut loc în zona de munte a Moldovei au dus la apariția unor gospodării agricole individuale cu un profil complex. În zonele cercetate fiecare gospodărie cultivă un număr relativ mare de plante, crește mai multe specii de animale, folosind, de regulă, mijloace și metode tradiționale. Terenurile sînt și ele lucrate în modul clasic, iar furajarea animalelor se realizează după metode învechite. Ameliorarea raselor de animale a înregistrat unele mici progrese doar la taurine. La ovine, aproape peste tot în locurile investigate se mențin vechile rase, stogoșă și țurcană.

Mutațiile structurale care au avut loc în viața economică și socială a localităților de munte au generat și însemnate fluxuri migratorii ale populației. Deși pe ansamblul zonei populația crește într-un ritm care depășește media fiecărui județ, în cadrul fiecărui oraș, comună și localitate înțîlnim caracteristici proprii ale mișcării populației. Se constată în primul rînd o tendință de creștere accentuată a populației orașelor, a localităților miniere și a unui număr mic de comune cu o viață economică activă. Astfel, dacă în majoritatea comunelor se înregistrează o creștere lentă a populației, în unele comune cum sînt: Oituz (Bacău), Broșteni (Suceava) și altele, sporul este destul de accentuat, depășind, pentru fiecare dintre ele, cifra de 2 000 de locuitori în perioada 1966—1976. În același timp, micile așezări montane izolate, cu condiții grele de acces la principalele căi de comunicație, cunosc un proces de micșorare continuă a numărului de locuitori, ajungînd, în unele cazuri, pînă la depopulare (așa cum se întîmplă cu unele sate aparținînd comunelor Poiana Stampei, Banaci și Pojorîta din jud. Suceava).

Dezvoltarea economică rapidă a unor zone a atras în număr mare populația sătească în activitățile neagricole, îndeosebi forestieră, minieră, în industrie, construcții etc. O bună parte din populația aptă de muncă din comunele de munte, ocupată în aceste activități neagricole, fie că a plecat definitiv din comună, schimbîndu-și domiciliul, fie că efectuează naveta zilnic sau săptămînal. Investigațiile efectuate au evidențiat faptul că în localitățile mai îndepărtate de zonele industriale se înregistrează un număr mai mare de plecări definitive spre activitățile neagricole, în timp ce în localitățile din imediata vecinătate a zonelor industriale o pondere însemnată dețin cei care fac naveta zilnic spre locul de muncă. De exemplu, în anul 1978, navetis-

mul a înregistrat niveluri de 17%, respectiv 27% din populația agricolă a comunelor Oituz (Bacău) și Dorna-Cîndrenilor (Suceava), situate în imediata vecinătate a unor centre industriale, și numai de 4%, respectiv de 5% în comunele Hangu (Neamț) și Mălini (Suceava), situate mai departe de centrele industriale.

Cea mai mare parte dintre cei care părăsesc definitiv localitățile de munte sau sint antrenati (făcînd naveta) în activitățile neagricole sint tineri. Ponderea tinerilor ce rămîn să lucreze în continuare în gospodăria familială se află într-o permanentă scădere (ajungînd azi la 18—39%) în comunele studiate, unde s-a urmărit ocuparea tinerilor născuți în perioada 1948—1958. Deci, are loc un accentuat proces de îmbătrînire a populației ocupate în agricultura acestei zone, cu efecte nefavorabile asupra fiecărei gospodării. În unele localități, plecarea tinerilor atinge proporții foarte mari, puțînd duce în perspectivă, la depopularea unor localități și chiar a anumitor zone montane (tabelul nr. 2).

Absența generațiilor tinere din activitatea gospodăriilor de munte duce la o folosire incompletă a resurselor economice existente în fiecare localitate. Drept urmare, întîlnim în cazuri frecvente o folosire nerațională a suprafețelor de teren, executarea doar pe suprafețe foarte mici

a unor lucrări necesare de combatere a eroziunii solului, executarea cu întîrziere sau la un nivel calitativ necorespunzător a lucrărilor agricole. La toate acestea se mai adaugă aprovizionarea defectuoasă cu semințe și preocupări cu totul sporadice pentru ameliorarea raselor de animale etc. Avem astfel întregul evantai al principalelor cauze care duc la obținerea unor randamente mici la hectar și de la fiecare animal și, implicit, la venituri scăzute realizate de fiecare gospodărie.

Principalele direcții ale dezvoltării gospodăriilor montane

IMPORTANTE CONSIDERENTE de ordin economic, social și politic impun ca zona montană și submontană să aibă în continuare o rețea proprie de localități și să fie mai puternic angrenată în evoluția prosperă a întregii țări, printr-o valorificare superioară a resurselor naturale și umane existente aici.

Zona de munte din Moldova ocupă un teritoriu destul de însemnat: în jud. Bacău deține 10,5% din suprafața agricolă, în jud. Neamț 13,0%, în jud. Suceava peste 27,5% și în jud. Vrancea 15,6%. Ea formează o unitate distinctă din punct de vedere geomorfologic, economic-social și cultural-spiritual, avînd trăsături proprii, care o deosebesc mult de zonele de cîmpie și de deal din țara noastră. Zona necooperativizată din această parte a țării se dăstinge printr-un relief montan cu pante foarte înclinate, unele greu accesibile oricărui mijloc de transport, cu o climă aspră, ierni geroase și lungi, cu depuneri masive de zăpadă și vara cu ploi abundente. Stratul fertil al solului este foarte subțire și podzolît în cea mai mare parte, dar cu o capacitate productivă suficient de mare pentru a putea produce cantități însemnate de furaje. La munte locuiește o populație care în decursul secolelor s-a adaptat la aceste condiții specifice, desfășurîndu-și munca pe terenuri cu pante mari, obișnuindu-se cu efortul fizic prelungit și cu o situație de cvasi-izolare.

Toate particularitățile menționate asigură zonei montane un caracter distinct și unitar, cerînd un sistem de măsuri generale și specifice bine corelate pentru dezvoltarea ei. Considerăm deosebit de util ca măsurile ce vizează dezvoltarea zonei montane să fie abordate într-o viziune structural-complexă, cu nuanțări care să favorizeze dezvoltarea în perspectivă a tuturor comunelor și satelor ce se dovedesc viabile.

O primă direcție de acțiune privește **luarea măsurilor necesare pentru folosirea economică a tuturor suprafețelor de teren din această zonă.** Executarea și aici, atît a unor lucrări de desecări și îndiguiri, cît și a unor lucrări antierozionale se impune ca una din prioritățile urgente, avînd drept scop să ridice fertilitatea terenurilor erodate și să valorifice superior terenurile mălînitate sau pe cele supuse periodic inundațiilor. La finanțarea acestor lucrări, pe lîngă fondurile statului, ar putea participa înseși comunele — cu unele mijloace proprii, îndeosebi cu materiale de construcții și cu forță de muncă. Neexecutarea unor asemenea lucrări duce la micșorarea randamentelor la hectar și chiar la scoaterea din circuitul agricol a unor

suprafețe care, uneori, depășesc 10—15% din terenul agricol al unor comune. Totodată, prin asemenea lucrări se pot atrage în circuitul agricol noi suprafețe de teren (de exemplu, în comuna Oituz, prin regularizarea riului cu același nume se pot atrage în circuitul agricol peste 150 ha).

Fertilitatea naturală redusă a solului, ca și precipitațiile abundente din zona de munte, impun **folosirea unor cantități mai mari de îngrășăminte (chimice+organice)** la ha uneori chiar mai mari decît în zona de cîmpie. Cît privește situația actuală, pe terenurile agricole montane se folosesc cantități mici de gunoi de grajd, doar pe terenurile de lîngă case; îngrășămintele chimice se folosesc în cantități foarte mici. Extinderea folosirii îngrășămintelor chimice trebuie însoțită de o asistență tehnică calificată, de utilaje adecvate administrării lor, de depozitare corespunzătoare și de gospodărire rațională.

O altă importantă direcție de acțiune pentru ridicarea economică a zonei montane prin utilizarea plenară a resurselor sale agricole este aceea a **îmbunătățirii actualei structuri a culturilor.** Aproape în toate comunele montane se cultivă mari suprafețe de porumb, deși în general se obțin producții mici, iar în ultimii trei ani o bună parte a acestei culturi nu a ajuns la o concere deplină. Ameliorarea structurii culturilor se poate realiza atît pe calea perfecționării actualei planificări a producției agricole în localitățile de munte, cît și prin aprovizionarea zonei cu semințe de secară, ovăz, cîneapă și cartofi, în scopul creșterii ponderii acestor culturi, mult mai adecvate și mai productive pentru condițiile specifice ale zonei. Modificarea structurii culturilor trebuie făcută cu discernămint, diferențiat pe comune, folosindu-se de fiecare dată pîrghiile cointeresării materiale a producătorilor, inclusiv asigurarea aprovizionării cu cantitățile necesare de porumb, prin cooperarea de consum.

Creșterea volumului masei verzi de pe pașistile montane se poate realiza, cu cheltuieli foarte mici, prin extinderea lucrărilor de curățire a arboretelor, de împrăștiere a mușuroaielor, prin reinsămîntare parțială sau totală și organizarea unui pășunat rațional. La executarea acestor lucrări pot fi antrenate, cu bune rezultate, deținătorii de animale, mai ales dacă ei ar fi stimulați prin asigurarea pășunatului gratuit pentru un anumit număr de animale și prin atribuirea materialului lemnos provenit din defrișări.

Întrucît suprafețele de teren din zona de munte sint folosite în condiții social-economice diferite, apare necesitatea ca și în legislația funciară să se reflecte mai bine aceste particularități. Pe această linie se impun **electuarea cadastrului funciar în fiecare localitate, reglementarea specifică a circulației terenului agricol prin vînzare-cumpărare și a dreptului de succesiune a bunurilor agricole, adaptarea normelor de sistematizare a terenurilor și localităților din zona de munte vizînd păstrarea unor valoroase tradiții în construirea caselor și amplasarea satelor în această zonă.** În unele cazuri, locuitorii de la munte nu trebuie neapărat îndreptați pentru a se concentra pe văile apelor, deoarece trebuie menținute unele cătune, chiar mai izolate, în zona altitudinilor înalte. Asemenea îmbunătățiri normative ar putea contribui la folosirea mai eficientă a pămîntului și, concomitent, la frînarea procesului de depopulare a muntelui.

Pentru zona de munte cu altitudini mai mari, unde terenul arabil este aproape inexistent, principala măsură pentru folosirea economică a pămîntului constă în consolidarea și extinderea formelor tradiționale de utilizare a pășunilor în această zonă, organizîndu-se stîne chiar și în locurile cele mai izolate, unde drumurile sint practicabile doar în scurtele perioade de vreme bună.

Folosirea superioară a resurselor din zona montană pune noi probleme și în ceea ce privește **mecanizarea lucrărilor** la culturile vegetale și în zootehnie, procesul avînd unele cerințe specifice zonei. Subliniem că, în prezent, mecanizarea lucrărilor agricole în comunele montane necooperativizate apare ca fiind prioritară în special pentru lucrările grele și pentru creșterea productivității muncii — și mai puțin ca o cerință determinată de lipsa brațelor de muncă. Tinerii care rămîn în agricultură vor tot mai mult să lucreze cu mașinile, considerînd aceasta ca o componentă esențială a unui status superior de calificare și remunerare, ca și a unor condiții îmbunătățite de muncă. Pe de altă parte, costul lucrărilor principale (aratul cu atelajele și cositul manual al fînelor) a crescut foarte mult în ultimii ani: de exemplu, în comuna Hangu s-au plătit 700—800 lei pentru cositul manual al unui hectar și 400—500 lei pentru prașitul integral al unui hectar. Prețuri ridicate se plătesc și la lucrările de transport, ca și pentru alte lucrări ce se execută în gospodăriile de munte. Asemenea cheltuieli ridicate devin tot mai mult o frînă în calea progresului economic al gospodăriei montane; extinderii mecanizării îi revine misiunea echilibrării acestor cheltuieli și sporirii productivității și calității lucrărilor.

Pentru mecanizarea lucrărilor din zona de munte este nevoie de mașini cu gabarit mic, ușoare, care să poată fi transportate

Tabelul nr. 2

Comuna	din total tineri născuți între 1948—1958 (%)	
	Plecători	Lucrează în agricultură
Oituz	45,4	18,0
Hangu	57,1	28,0
Mălini	52,1	39,0
Dorna Cîndreni	51,1	29,0

pe drumurile de munte, să poată lucra pe pante cu o înclinație mare și să aibă prețuri accesibile micilor producători; unele din aceste mașini se fabrică deja în țară, iar altele ar putea fi asimilate în anii următori.

Administrarea și folosirea mașinilor de către producătorii agricoli din zona montană s-ar putea face în două moduri: unele (plugurile, grapele, semănătorile și prășitorile cu tracțiune animală, ca și alte mașini și utilaje mici) să fie cumpărate de către producători, iar mașinile mai mari ar putea fi închiriate de către aceștia de la centre de mașini, care ar urma să ia ființă în zonele necooperativizate.

Aprovizionarea cu semințe a comunelor din zona necooperativizată este încă deficitară; rezolvarea acestei probleme trebuie să înceapă cu stabilirea, pentru fiecare microzonă, a celor mai bune soiuri și hibrizi ce trebuie introduse. De asemenea, pentru refacerea pajiștilor se pot crea loturi semincere în comunele care dispun de suprafețe ce pot fi folosite în acest scop. Succesul acestor acțiuni va fi asigurat numai dacă stațiunile de cercetări agricole și toate unitățile care coordonează producerea semințelor pentru zona de munte vor înființa loturi experimentale pentru cercetări în domeniul producerii de semințe și încercări de soiuri și hibrizi, în însuși perimetrul acestei zone.

Pomicultura are o pondere însemnată în economia comunelor necooperativizate din Moldova, mai ales în cele situate în zona subcarpatică și în depresiunile intramontane. Această ramură avind unele rămăneri în urmă, o măsură urgentă pentru stimularea dezvoltării sale constă în asigurarea în cantități suficiente a materialului săditor, din speciile și soiurile care pot fi cultivate în zona de munte. În prezent, în județele Suceava și Neamț se livrează material săditor de la Stațiunea pomicolă experimentală Fălticeni, care se dovedește foarte bun pentru o parte din zona colinară, dar nu și pentru zona de munte, cu solul și climatul său specifice. Înființarea de pepiniere pomicole care să furnizeze materialul săditor adecvat zonei montane se impune ca o soluție absolut necesară. Totodată, statul ar putea stimula înființarea de noi livezi, unele chiar în masiv, prin furnizarea de material săditor și acordarea de credite rambursabile din producția obținută. O asemenea intervenție a statului ar putea influența mai ales creșterea ponderii unor specii valoroase (nuc, cireș și măr) în structura patrimoniului pomicol din aceste zone, cu efecte favorabile pentru întreaga economie. În ce privește asistența fitosanitară, apare necesitatea reorganizării pe baze noi a rețelei de protecție fitosanitară din zonă necooperativizată, ca și asigurarea unui minimum de asistență tehnică în cultura pomilor. După părerea noastră, unele acțiuni de combatere a dăunătorilor în pomicultură ar trebui finanțate centralizat sau din fondurile administrației locale.

Dezvoltarea pomiculturii, necesitatea ridicării randamentului în producția de fructe cer îmbunătățirea aprovizionării comunelor cu mici unelte pentru executarea lucrărilor în pomicultură, cu materiale pentru stropit etc. Un efect favorabil asupra creșterii producției de fructe din zona montană l-ar avea crearea unor condiții mai bune de valorificare a producției pomicole. Certitudinea preluării unor cantități sporite de fructe de la producători, stabilirea de prețuri stimulative, asigurarea anumitor cantități de îngrășăminte, a unor avansuri bănești etc. ar fi tot atâtea mijloace de intensificare a producției pomicole în această zonă.

Intensificarea producției zootehnice

PARTICULARITĂȚILE de relief ale Carpaților Răsăriteni și ale zonei subcarpatice, unde există suprafețe însemnate de pajiști cu un potențial productiv ridicat, fac din zona necooperativizată a Moldovei o zonă cu însemnate resurse de furaje, care sînt încă departe de a fi integral folosite pentru creșterea efectivelor și a producției animale în toate localitățile. **Sporirea producției de furaje**, în special a volumului de masă verde la hectar, poate fi substanțială, dacă producătorilor li se furnizează semințe pentru însămînțarea și reinsămînțarea pajiștilor, îngrășăminte chimice și o bună îndrumare tehnică de specialitate. Totodată, apare necesitatea aprovizionării gospodăriilor de munte cu cositori mecanice adecvate reliefului montan, întrucît plecarea în alte sectoare a populației masculine a determinat o penurie de brațe de muncă pentru recoltarea fînătelor, ceea ce a dus atît la creșterea prețului pentru executarea cositului, cît și la recoltarea tîrzie a furajelor, determinînd degradarea lor sau chiar nerecoltarea unor suprafețe însemnate în fiecare an. O contribuție însemnată la executarea unor lucrări pentru îmbunătățirea producției pajiștilor o pot aduce înseși asociațiile crescătorilor de animale, dacă li se vor crea condițiile minime necesare.

Zona necooperativizată din Moldova deține însemnate efective de animale, creșterea animalelor în această parte a țării bucurîndu-se nu numai de îndelungate și pozitive tradiții, ci dispunînd și de mari rezerve pentru dezvoltarea sa în viitor. Suprafețele de pășuni și fînețe prezente în raza fiecărei comune, utilizate rațional și intensiv, pot asigura furajarea corespunzătoare a unui efectiv sporit de taurine și ovine. Totodată trebuie inițiate și alte măsuri complexe corelate pentru dezvoltarea creșterii animalelor în această zonă. Între acestea, ameliorarea raselor de animale existente se situează pe primul plan. Imbunătățirea structurii efectivelor de animale constituie o problemă vitală pentru zona de munte; rasele existente, deși cu potențial productiv ridicat, și-au pierdut unele însușiri biologice valoroase, datorită unor deficiențe în asigurarea reproducției și unor carențe de alimentație, îndeosebi la tineret.

La taurine, măsurile de ameliorare a efectivelor vizează atît rasele existente, prin folosirea reproducătorilor testați sau a montei artificiale, cît și introducerea unor noi rase, care și-au confirmat potențialul productiv în condițiile zonei de munte. De mare utilitate ar fi introducerea registrelor genealogice și ținererea lor la zi în toate comunele.

Pentru ameliorarea porcinelor este necesar să se furnizeze producătorilor vieri achiziționați din fondul de stat. Propunem, în legătură cu aceasta: să se folosească vierii la montă doi ani, timp în care proprietarul să primească un ha din lotul productiv bază furajeră, din care 0,25 ha arabil pentru cultura cartofului, și să aibă posibilitatea să achiziționeze 800 kg de concentrate anual; să se încaseze cîte 10 lei pentru fiecare scroafă montată și cîte 10 lei pentru fiecare scroafă fătată, plus contravaloarea vierului reformat.

Efectivele de ovine pot fi îmbunătățite prin achiziționarea de către organele agricole a berbecuților din rasa Țurcană (varietatea albă din zona Sibiului), care să fie încredințați spre creșterea celor mai buni ciobani, contra echivalent carne în viu, cu condiția folosirii lor la montă cel puțin doi ani. Această măsură apare și mai utilă dacă avem în vedere că lina albă de la oile țurcane este mai căutată decît varietatea neagră.

În vederea creșterii efectivelor de animale la toate speciile, este necesar să se intensifice și să se organizeze superior unele acțiuni deja începute, cum sînt: construirea de către stat sau asociațiile de producători a unor îngrășătorii de tineret taurin, extinderea difuzării puilor de o zi de la incubatoarele statului sau ale unităților intercooperatiste către gospodăriile individuale etc.

Deosebit de importantă este și adoptarea unor măsuri privind îmbunătățirea condițiilor de valorificare a producției, prin amplasarea mai judicioasă a rețelei de prelucrare a produselor, înființarea unor centre de prelucrare a laptei de oaie în scopul obținerii unor brînzeturi de calitate superioară, mult cerute pe piața internă și la export amenajarea de stîne-model — adaptabile la condiții variate de relief — folosite atît pentru producție, cît și ca puncte turistice căutate și apreciate.

Stimularea producției agricole din zona montană este posibilă și prin adoptarea unor măsuri de cointeresare a producătorilor prin cuantumul prețurilor la unele produse zootehnice (îndeosebi la lînă, carne și lapte de oaie), înnoirea sistemului de preluare a lînii, perfecționarea sistemului de creditare a producției, diferențierea prețurilor produselor animaliere din zona de munte în funcție de indicii lor calitativi.

Deoarece prognoza pentru următorii ani ne arată o scădere sensibilă a numărului crescătorilor de animale din zona de munte, apare necesară intensificarea acțiunilor pe linia mecanizării lucrărilor din zootehnie și îmbunătățirii asistenței zooveterinare în zonă, în condițiile menținerii micilor gospodării. Pentru a resuscita interesul tineretului în creșterea animalelor, este necesar să se revadă rețeaua și profilul școlilor generale și al liceelor din zona de munte, introducîndu-se ca obiect de studiu cunoștințele agricole și zootehnice specifice acestei zone.

Asigurarea unor localități prospere în zona de munte impune, pe lîngă măsurile menționate, și dezvoltarea comerțului, turismului, a căilor de comunicație, a vinatului, a pescuitului, a valorificării fructelor de pădure și a altor activități care să ducă la crearea de locuri de muncă și la reținerea populației în zonă. O influență hotărîtoare asupra acestui proces are dezvoltarea industrială a zonei montane, după o concepție adecvată condițiilor specifice muntelui, cu unități mici, amplasate în comune ca „sateliți” ai marilor unități industriale din ramuri care permit organizarea producției în ateliere dispersate sau prin munca la domiciliu, influențînd favorabil indicele de ocupare a forței de muncă feminine și masculine. Credem, că, importanța și actualitatea problemei justifică un dialog activ și aplicat al tuturor specialiștilor și factorilor interesați.

prof. dr. C. SECRIERU
conf. dr. N. DAVIDEANU

Universitatea „Al. I. Cuza” — Iași

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

PERFEȚIONAREA METODELOR DE CALCULARE ȘI EVIDENȚĂ A COSTURILOR DE PRODUCȚIE

● Avantajele metodei costurilor standard ● De la experimentare la exinderea metodei in 110 unități ● Măsuri ce se impun pentru succesul acțiunii

AMPLOAREA și complexitatea sarcinilor economice din perioada actuală presupun, între altele, și îmbunătățirea activității de urmărire a modului cum se stabilesc și se realizează costurile producției industriale. Referindu-se la această problemă, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că este necesar ca, pe lângă reducerea cheltuielilor, să se introducă mai multă ordine și în ce privește formarea costurilor de producție, impunându-se perfecționarea planificării, evidenței și calculării costurilor pe fiecare produs.

Aceasta cu atât mai mult cu cât în prezent în unitățile de producție predomină încă metodele de calculație a costurilor „globale“, „pe faze“ și „pe comenzi“, metode tradiționale, care nu dau posibilitatea să se cunoască contribuția fiecărui sector de activitate și participant la desfășurarea procesului de producție, în funcție de care să se aplice în mod echitabil stimulentele materiale și să se stabilească răspunderile care se impun în cazul nerespectării sarcinilor de plan. În plus, aceste metode sînt bazate pe înregistrarea cheltuielilor de producție și calcularea costurilor la terminarea procesului de producție, ceea ce nu permite cunoașterea la perioade scurte de timp a nivelului costurilor și abaterilor față de nivelul planificat. Întreaga muncă de colectare și repartizare a cheltuielilor de producție, în cadrul actualelor metode, este subordonată stabilirii costurilor efective ale produselor. De aceea, concluziile care se degajă din analiza modului de îndeplinire a costurilor planificate au, de regulă, un caracter retrospectiv, referindu-se la o activitate trecută, pe o perioadă mai mult sau mai puțin îndelungată. Pentru acest considerent, postcalculația nu constituie un instrument capabil să furnizeze informații care să poată fi valorificate în mod eficient.

În consecință, se impune in-

roducerea unor noi metode în măsură să conducă la fundamentarea științifică a planului de costuri, la creșterea caracterului operativ al informațiilor furnizate cu privire la consumurile de materii prime și materiale, a retribuțiilor și a celorlalte cheltuieli de producție, precum și la simplificarea lucrărilor de planificare și evidență. În cele ce urmează ne vom referi numai la două asemenea metode.

1 UN CADRU FAVORABIL exercitării unui control permanent asupra costurilor și mobilizării pe această cale de noi rezerve interne îl creează **metoda normativă**. Întrucit metoda se bazează exclusiv pe norme de consum de materii prime, materiale, combustibil, energie, retribuții etc. pe fiecare produs, piesă sau fază de fabricație, compartimentele tehnice sînt solicitate să colaboreze în mod activ și permanent cu sectoarele economice. Utilizînd costuri prestabilite, metoda — care permite să se urmărească pe parcursul procesului de producție abaterile față de normele normate și cauzele acestora în vederea luării măsurilor operative necesare — poate fi aplicată cu succes în majoritatea ramurilor industriale cu producție de serie și de masă.

Metoda constă în stabilirea, înainte de începerea fabricației, a cheltuielilor directe normate (materii prime, materiale, retribuții directe etc.), a cheltuielilor indirecte (cheltuielile cu întreținerea și funcționarea utilajului, cheltuielile generale ale secțiilor și cheltuielile generale ale întreprinderii) și, pe baza acestora, a „costului normat“ al fiecărui produs. Diferențele în plus sau în minus față de cheltuielile normate, ivite pe parcursul procesului de producție, sînt considerate abateri, care se urmăresc operativ — pe feluri de cheltuieli directe, pe categorii de cheltuieli indirecte și pe responsabilități. Costul efectiv se stabilește prin adăugarea sau scăderea, din costul normat al

produselor, a abaterilor. Pentru aplicarea metodei trebuie să se îndeplinească în prealabil o serie de cerințe, între care: stabilirea costurilor normative pe operații de fabricație, pe reperi și produse, ținînd seama de norme fundamentale de consum de materiale și de muncă, organizarea modului de determinare și de analiză a abaterilor zilnic, precum și de informare sistematică a conducerii pe trepte etc.

Costul normat poate fi folosit pentru necesități de analiză, raportare statistică, la stabilirea prețurilor de producție etc., în cazul în care activitatea se desfășoară potrivit normelor stabilite sau cu abateri minime, care nu influențează costul pe unitate de produs. Desigur, atunci cînd se ivesc frecvente abateri de la cheltuielile normate, costul efectiv trebuie analizat cu atenție, pentru a se depista cauzele și a se lua măsurile corespunzătoare.

2 METODA COSTURILOR STANDARD (sau a costurilor normate) se aplică în ultimii ani îndeosebi în unități din industria construcțiilor de mașini (Întreprinderea de pompe București, Întreprinderea de mecanică fină Sinaia, Întreprinderea de vagoane Arad etc.); aceste întreprinderi nu au fost însă sprijinite în mod suficient, după părerea noastră, pentru ca metoda să-și ateste din plin atributele ce o recomandă.

Potrivit acestei metode, costurile de producție se stabilesc cu anticipație: cheltuielile directe pe baza documentațiilor tehnice ale produselor și a condiției impuse de procesul de fabricație, denumite și standarde de materiale și respectiv de retribuții, iar pentru cheltuielile indirecte se întocmesc bugete de cheltuieli, servind ca etaloane de măsură sau de comparație cu cheltuielile de producție efective. Caracteristica principală a metodei constă în aceea că standardele de cheltuieli nu reprezintă numai costurile antecalculație de produs, nemaifiind

considerate ca fiind quasi-reale sau normale, fapt pentru care costurile normate stabilite la un moment dat reprezintă unica calculație de produs, nemaifiind necesar să se determine și costul efectiv al produselor.

Standardele de cheltuieli, respectiv costurile normative, se întocmesc pentru cheltuielile directe pe feluri de cheltuieli, operații, repere și produse, pe baza consumurilor și a normelor de timp prevăzute în documentațiile tehnice, utilizându-se pentru evaluare prețurile și tarifele în vigoare. Bugetele de cheltuieli indirecte se întocmesc pe secții, ateliere și alte locuri de muncă, pe baza normelor și a normativelor financiare care reglementează aceste cheltuieli. Cheltuielile normate pe produse se întocmesc, de regulă, pe o perioadă de un an, putând fi însă actualizate ori de câte ori intervin modificări importante în condițiile care au stat la baza elaborării acestor standarde.

Prin aplicarea metodei se evidențiază abaterile de la norme în mod operativ, zilnic, săptămânal, decadal sau la alte perioade scurte în cursul lunii, pe locuri de muncă, feluri de cheltuieli, pe cauze și responsabilități. În aceste condiții, atunci când se consideră necesar pentru diverse analize, la sfârșitul fiecărei perioade, abaterile de la norme pot fi repartizate pe produse pe baza unor criterii stabilite, după specificul activității, obținându-se astfel costul efectiv. Introducerea metodei impune luarea unor măsuri organizatorice care constau, în principal, în următoarele :

— atragerea corpului tehnic din fiecare unitate la elaborarea pe baze științifice a normelor pentru consumul de materii prime, materiale, retribuții etc., pentru fiecare produs, reper și fază de fabricație, printr-o orientare permanentă spre cele mai bune realizări obținute în domeniul tehnicii, al organizării producției și al muncii ;

— stabilirea judicioasă a cheltuielilor indirecte pe locuri de muncă, în conformitate cu normele și normativele legale și ținând seama de reducerea continuă a acestora față de perioadele anterioare ;

— organizarea unei evidențe operative a abaterilor de la norme și a nomenclatoarelor specifice de abateri.

Rețin atenția avantajele de necontestat ale acestei metode care, prin specificul său de fundamentare, determină întărirea colaborării între compartimentele tehnice și cele economice, asigurând totodată mijloacele de control operativ, permanent și eficient asupra normelor stabilite. În acest sens este interesantă experiența întreprinderii „Electrobanat” din Timișoara. În această unitate introducerea metodei s-a făcut pornind de la antecalculațiile de prețuri pe produse și urmărirea abaterilor de cheltuieli a fost introdusă pe calculatorul electronic.

Având posibilitatea cunoașterii operative în cursul lunii a abaterilor de la normele de materiale la fiecare loc de muncă, metoda poate aduce o contribuție prețioasă și la stabilirea gradului de îndeplinire a producției nete, fără a se aștepta încheierea rezultatelor definitive la sfârșitul perioadei. Totodată, în condițiile în care bugetele de cheltuieli indirecte vor fi defalcate pe elemente primare, după natura economică a acestora, va exista posibilitatea separării cheltuielilor normate pe produs, în cheltuieli materiale și de muncă vie, ceea ce va permite stabilirea valorii producției nete pe produs.

Aceasta creează premisele necesare pentru efectuarea unor calcule de minimizare a cheltuielilor materiale și maximizare a valorii producției nete la nivelul unității, procedeu care se aplică cu rezultate bune în prezent la Întreprinderea de celuloză și hirtie din Constanța. În același timp, ca urmare a întocmirii bugetelor de cheltuieli pe secții și a standardelor de cheltuieli directe pe reper, operație, fază de fabricație etc., va exista posibilitatea stabilirii costurilor normate pe fiecare secție de producție, ceea ce va conduce la întărirea autogestiei la acest loc de muncă și la cunoașterea temeinică a contribuției secțiilor în procesul de creare a valorii producției nete.

AVÎND ÎN VEDERE necesitatea perfecționării activității de planificare, evidență și calculare a costurilor de producție, s-a aprobat recent un „Program de lucru” în care se prevede implementarea, începând cu trimestrul II al acestui an, a metodei costurilor standard, respectiv a costurilor normate, la un număr de 110 unități industriale din diverse ramuri, urmînd ca a-

poi, pe etape, metoda să fie extinsă și generalizată.

Odată cu aplicarea metodei, vor trebui, după părerea noastră, să fie reexaminată și unele concepții și metodologii privitoare la întocmirea programelor de reducere a costurilor și a lucrărilor de fundamentare a planului de costuri. În acest sens considerăm edificatoare câteva exemple. Astfel, în prezent, programele de reducere a costurilor de producție și a cheltuielilor materiale se întocmesc pornind de la nivelul mediu al cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă realizat în anul de bază, prin stabilirea diferenței între acesta și nivelul cheltuielilor din anul de plan. În viitor, în condițiile aplicării metodei costurilor standard, se va pune problema, eventual, ca în cazul în care costurile normate nu se încadrează de la începutul anului la nivelul planificat al costurilor de producție, programul pentru reducerea costurilor să cuprindă măsuri numai pentru diferența între aceste două nivele de costuri.

În legătură cu cheltuielile indirecte, legislația actuală prevede ca acestea să fie aprobate în sumă absolută de organele ierarhice ale întreprinderilor, sumele respective fiind considerate limite maxime admisibile, indiferent de gradul de îndeplinire a producției. Ținînd seama de faptul că unele din aceste cheltuieli au un caracter variabil, fiind dependente de volumul producției fabricate, se impune să se creeze posibilitatea de a recalcula necesarul unor astfel de cheltuieli în funcție de volumul producției. Se va pune în același timp problema renunțării la indicatorul de plan cheltuieli indirecte maxime la 1000 lei producție marfă, indicator care nu satisface în prezent exigențele privind normarea acestor cheltuieli.

Nu ne-am propus, prin cele arătate, să epuizăm în întregime problematica perfecționării, planificării, evidenței și calculării costurilor de producție ; am dorit doar să reținem atenția cadrelor economice și a celor tehnice din unitățile industriale asupra necesității de a se trece în mod hotărît la adoptarea unor metode în măsură să satisfacă la un nivel tot mai înalt cerințele reducerii costurilor de producție.

dr. Gh. ȘICĂ
director în C.S.P.

CADRU ADECVAT UNEI ACTIVITĂȚI COMERCIALE DINAMICE, EFICIENTE

ACTIVITATEA COMERCIALĂ, văzută ca un moment însemnat al procesului de reproducție socialistă lărgită, condiționează realizarea efectivă a valorilor create în sfera producției, finalitatea economică și socială a activității de creare a bunurilor materiale, materializarea politicii partidului de ridicare continuă a nivelului de trai al populației.

Rolul social-economic al comerțului socialist în procesul de ridicare pe noi trepte de civilizație și progres a țării noastre, implicarea sa esențială în procesul de valorificare plenară, în domeniul nivelului de trai, a potențialului economic de care dispunem au fost subliniate cu deosebită claritate în documentele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român; cu prilejul Consfătuirii pe țară a oamenilor muncii din comerț socialist din 1978 au fost stabilite orientări concrete în acest sens.

Impactul pe care ritmul de dezvoltare și modernizare a economiei naționale îl exercită asupra sferei serviciilor creează condiții și, în același timp, impune perfecționarea continuă a activității comerciale. În acest sens noile reglementări privind perfecționarea circulației mărfurilor în comerțul socialist *) aduc precizări de mare însemnătate pentru conducerea și organizarea activității de aprovizionare cu mărfuri a populației, vizând implicit și producția de bunuri de consum. Însuși modul de abordare a problemei dimensionării producției destinate fondului pieței este altul, în sensul că nu se mai pornește de la repartizarea pe beneficiari a producției de bunuri de consum realizate la un moment dat, ci de la cerințele reale ale populației, determinate pe baza consumurilor optime, fundamentate științific. Prin însumarea acestor consumuri în expresie fizică, sortimentală, mergând până la modele, culori, materiale, se stabilește apoi planul întreprinderilor producătoare de bunuri de consum.

Prin recente măsuri, Ministerul Comerțului Interior, Comitetul de Stat al Planificării și alte organe centrale de sinteză au sarcina să efectueze studii aprofundate pe principalele produse și grupe de produse, privind nevoile pentru consumul intern și posibilitățile de export. În acest fel se va trece la traducerea în viață a indicației date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea pe țară a oamenilor

muncii din comerț socialist: „Este necesar să studiem atent cerințele și să organizăm producția pentru a le satisface în întregime. Avem astăzi capacități de producție care ne permit să realizăm acest obiectiv“.

În spiritul largului democratism ce caracterizează întreaga activitate economico-socială a țării, la elaborarea acestor studii sînt consultate permanent organele special create — consiliile reprezentanților consumatorilor, care exprimă cerințele și dorințele populației din toate categoriile socio-profesionale, din toate județele țării. Prin consultarea, concomitent cu stabilirea cerințelor populației, a cerințelor pentru export ale Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, se elimină posibilitatea de a se stabili prin metoda reziduală a disponibilului pentru piața internă la unele produse. În acest fel se vor reglementa corelat problemele legate de satisfacerea cererii beneficiarilor interni și externi.

Grija pentru buna aprovizionare a populației nu se oprește la elaborarea planurilor anuale. Recentele măsuri prevăd ca programarea producției să se facă în concordanță cu cerințele consumului atît pe întregul an, cit și pe sezoane comerciale. În acest sens, producția mărfurilor sezoniere — inclusiv îmbrăcămintea și încălțămîntea — care se realizează pe linii de fabricație ce pot fi adaptate și pentru alte sortimente va fi astfel programată, încît livrările către întreprinderile comerciale să înceapă cel mai devreme cu trei luni înainte de sezonul de desfacere. Această precizare este de mare valoare practică, pentru buna funcționare a mecanismului economic, în sensul că reprezintă o îmbinare optimă a laturii prospective a activității de conducere a producției de bunuri de consum — respectiv elaborarea bine fundamentată a planurilor, bazată pe contracte economice — cu elasticitatea adaptării prin decizii operative, curente a producției la cerere.

Desigur că un asemenea mod de conducere a activității de producție și desfacere impune utilizarea efectivă a instrumentelor conducerii moderne în unitățile respective: sistem informațional dotat cu echipamente de prelucrare a datelor, care să permită luarea deciziilor cu promptitudine; studii și anchete în rîndul populației; utilizarea efectivă și eficace, a „consiliilor reprezentanților consumatorilor“, create în toate județele, ca paneele de consultare

permanentă, multilaterală a populației; o circulație perfectă a informației între verigile comerțului: cu ridicata, cu amănuntul, pînă la consumator și înapoi.

RECENTELE MĂSURI de perfecționare a activității din sfera circulației mărfurilor vizează și îmbunătățirea unui parametru esențial al acestuia — viteza de circulație.

Subordonate acestui obiectiv sînt o serie de prevederi noi, cum ar fi:

— aprovizionarea unităților comerciale cu mărfurile sezoniere și de modă, în proporție de 70—85%, înainte de începerea sezonului, respectiv ultimele termene de livrare admise fiind cu cel puțin 2 luni înainte de încheierea sezonului;

— stabilirea, **semestrial** — pentru 20% din volumul mărfurilor sezoniere, în cazurile în care acestea se contractează anual — a **specificității sortimentale, în funcție de situația la zi a stocurilor** din rețeaua comercială și din industrie. În principiu însă, **contractarea mărfurilor sezoniere se va face semestrial**;

— creșterea promptitudinii în aprovizionarea unităților comerciale, care se va realiza prin **extinderea livrărilor directe de la fabrică la magazin**. Dacă acest sistem reprezintă în prezent circa 65% din volumul desfacerilor la grupa produse alimentare și 50% la grupa produse metalo-chimice, el este mai puțin utilizat la grupa textile-încălțămînt. Noile măsuri prevăd ca mărfurile destinate marilor magazine să fie livrate, în cea mai mare parte, direct de la fabrică la magazin. Pentru celelalte unități comerciale se pune problema realizării unui sistem informațional perfecționat, care să permită formarea sortimentelor comerciale minimale în toate unitățile comerțului, chiar și în condițiile aprovizionării directe de la producători; Preocupările existente în prezent în toate ramurile economiei pentru reducerea cheltuielilor de energie impun și în domeniul circulației mărfurilor — evaluată la un volum de peste 30 milioane tone de mărfuri anual — căutări, soluții în vederea raționalizării transporturilor de la producători la unitățile comerciale, ca și între diferitele verigi ale rețelei comerciale.

— elaborarea de **noi norme de stocuri** la întreprinderile comerciale cu ridicata, pe produse și grupe de produse, diferențiate după natura mărfurilor, volumul livrărilor (desfacerilor),

Ioan GEORGESCU

(Continuare în pag. 14)

*) Decretul Consiliului de Stat nr. 93/1979 și nr. 111/1979 pentru modificarea Decretului nr. 98/1975.

Idee, soluții, acțiuni
de atragere a noi
resurse de energie
în circuitul economic

MARILE REZERVE ALE UNEI RESURSE PE NEDREPT SUBESTIMATE: BIOGAZUL

CRIZA ENERGETICĂ a determinat, în cele mai multe dintre statele lumii, inițierea unor ample acțiuni vizând atragerea în circuitul economic a noi surse energetice. Aceste acțiuni — incluse în planuri naționale curente și de perspectivă, și care antrenează cercetători și specialiști din domenii diverse, implicând, totodată, importante eforturi materiale și financiare — eficiența lor, influențează nemijlocit însăși parametrii dezvoltării. Un loc central în contextul preocupărilor amintite îl are lărgirea neconținută a gamei resurselor energetice neconvenționale precum și continuă perfecționare a tehnologiilor care să permită exploatarea acestor surse în condiții de maximă eficiență. Pe lângă domenii consacrate cum sînt energia solară, eoliană, marină, hidro și geotermică etc. cercetarea științifică pune în valoare noi și noi surse de energie. Între acestea, **gazul de fermentație (biogazul)**, deși s-a impus relativ tîrziu specialiștilor, se dovedește a fi o sursă energetică valoroasă și ușor exploatabilă.

Potrivit unor estimări preliminare, **potențialul de biogaz** ce poate fi obținut pe diverse căi la nivelul economiei naționale se ridică la **600 000 m.c. pe zi**, ceea ce, ar echivala cu economisirea a 420 000 mc. de gaz metan zilnic.

Un avantaj deosebit pe care îl oferă această sursă energetică generoasă, este și posibilitatea de a fi utilizat tehnologic în instalațiile în care el însuși este produs eliminîndu-se astfel consumul altor tipuri de combustibili, cheltuieli de transport etc. Totodată, biogazul, ca produs al fermentării nămolurilor active din apele uzate orășenești și din industria alimentară, ca produs al fermentării dejecțiilor animale rezultate în complexe zootehnice este — și poate constitui în mai mare măsură — un element însemnat în conceperea unor tehnologii care asigură concomitent energie și protecția mediului ambiant. Desigur, faptul că din procesul de fermentație al nămolurilor, al dejecțiilor animale rezultă biogaz este de mult timp cunoscut. Restricțiunile impuse de criza energetică aruncă însă o lumină cu totul nouă asupra acestui produs secundar căruia i se subestima

valoarea. Biogazul poate fi considerat azi — practica mondială o dovedește — ca una din sursele eficiente de aprovizionare cu energie.

Biogazul are o putere calorică — de circa 5 500 Kcal pe un metru cub. El este utilizat în prezent drept combustibil în centrale termice. Aceasta constituie însă o valorificare incompletă a potențialului său energetic, valorificarea superioară implicînd transformarea energiei calorice în energie de rang mai înalt, respectiv în energie electrică. Să urmărim însă mai pe larg cum se asigură și mai ales cum se pune în valoare această sursă energetică.

Două ipostaze ale risipei : irosirea biogazului și consumul combustibililor clasici

O IMPORTANTĂ CALE de obținere a biogazului — singura pusă cît de cît în valoare pînă acum — o constituie fermentarea nămolurilor conținute în apele uzate orășenești, ape supuse unui proces de epurare în instalații speciale. Prima fază în tehnologiile de epurare o constituie treapta mecanică în care, printr-un proces de sedimentare, se realizează o separare a masei solide conținută în apele reziduale. Produsul rezultat — un nămol activ, cu un conținut ridicat de substanțe organice, este poluant, prin agenții patogeni pe care îi conține.

Pentru dezactivarea nămolurilor, procesul tehnologic prevede treapta de epurare biologică, care se realizează prin fermentarea acestora în rezervoare etanșizate (metantancuri) în urma căreia are loc un proces de mineralizare a masei organice și un proces de neutralizare a agenților patogeni. Această fermentare anaerobă a nămolurilor este însoțită de producerea și eliberarea unei cantități însemnate de biogaz (500 m.c. la tona de nămol activ). Volumul de biogaz ce ar rezulta prin fermentarea tuturor nămolurilor captate în stațiile de epurare ale centrelor populare*), depășește — potrivit unor calcule — volumul minim de 100 000 m.c. biogaz zilnic.

*) Pentru un oraș de o sută de mii de locuitori cantitatea de nămoluri este de ordinul sutelor de tone zilnic.

Calculul de mai sus a inclus toate cele 337 stații de epurare orășenești ce se află actualmente în funcțiune. Menționăm însă că numai stațiile de epurare mari (cu un debit de peste 200 l apă uzată pe secundă) sînt prevăzute, prin tehnologie, cu metantancuri. Cele ale localităților mai mici, realizează și ele mineralizarea nămolurilor prin fermentare; de această dată, avem însă de-a face cu o fermentare aerobă, proces ce se desfășoară în bazine deschise, la temperatura mediului. În aceste condiții nu au fost concepute nici instalații care să permită captarea și valorificarea biogazului rezultat din fermentare. Ca atare biogazul este eliberat în atmosferă fără ca pînă acum să existe vreo preocupare pentru a-l utiliza eficient.

Așa cum arătam, problema utilizării în scopuri tehnologice a biogazului s-a pus însă pentru stațiile de epurare mari, dotate cu metantancuri, în care nămolurile trebuie încălzite la o temperatură constantă de 32—33°. Întrucît biogazul poate asigura și înlocui combustibilul necesar în acest scop, stațiile respective au fost dotate cu instalații de captare, înmagazinare și ardere a biogazului. În condițiile normale de funcționare, cele patruzeci de stații orășenești mari ar trebui să producă o cantitate de biogaz de circa 65 000 m.c. pe zi. Cît se produce însă în realitate ?

O analiză întreprinsă de Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Gospodărirea Apelor relevă că numai opt stații de epurare captează și utilizează biogazul în scopuri tehnologice. Celelalte stații, care nu folosesc drept combustibil gazul de fermentație, consumă, inevitabil, însemnate cantități de combustibil de altă natură — zeci de mii de tone anual — la care se adaugă, cheltuieli aferente. Se menține, astfel, de multă vreme, o situație paradoxală : pe de o parte este risipită o sursă energetică pentru a cărei producere nu sînt necesare investiții suplimentare, iar, pe de altă parte, se consumă cantități importante de combustibili clasici.

Investigația noastră a pus în evidență că numeroase stații de epurare nu pot capta și utiliza biogazul întrucît nu au fost dotate din construcție cu instalațiile necesare — gazometre. Au fost astfel nesocotite, la vremea respectivă, înseși indicațiile proiectanților care au

prevăzută pentru fiecare obiectiv instalații de captare, înmagazinare și ardere a biogazului, prin funcționarea cărora se asigură valorificarea potențialului energetic al gazului de fermentație. La vremea respectivă s-au făcut calcule de eficiență superficiale care apreciau că economia de investiții obținută prin renunțarea la instalarea gazometrelor era mai oportună și nu s-a ținut seama de importante economii pe care le-ar fi putut aduce în timp utilizarea biogazului. Din cauza unor asemenea calcule simpliste, ani de zile nu s-a ținut seama de imperativul utilizării raționale a tuturor resurselor de energie ceea ce a condus la un păgubitor consum de combustibili clasici — sute de mii de tone, afectând direct balanța energetică a țării.

Extinderea experienței valoroase în toate județele țării

FAPTUL că organele interesate, consiliile populare în speță, dar și ministere și organe de sinteză chemate să răspundă nemijlocit pentru asigurarea în condiții economice a necesarului de energie al țării nu s-au preocupat de desemnarea unei întreprinderi care să producă partea metalică ce intră în construcția gazometrelor — clopotul — a creat, la rindul său, dificultăți în realizarea integrală a investițiilor. Și alte cauze au contribuit în măsură importantă la subutilizarea potențialului energetic al biogazului: deficiențe de construcție care afectează etanșitatea metantancurilor, astfel că importante cantități de biogaz nu pot fi captate; exploatarea improprie a instalațiilor, sub normele tehnologice prevăzute, etc.

Un rol decisiv în rezolvarea acestor situații au factorii de răspundere direct implicați — consiliile populare orășenești. Astfel, stația de epurare a municipiului Iași, printr-o bună funcționare, ce vădește de fapt o preocupare susținută în acest sens din partea organelor

locale, își asigură de câțiva ani autonomia termică prin utilizarea biogazului. Extinderea stației pe măsura dezvoltării industriale și urbane a orașului va permite, potrivit aprecierii factorilor locali, ca în 1980 excedentul de biogaz să asigure funcționarea unei stații de mixturi asfaltice, o mică seră precum și încălzirea a 200 de apartamente prin rețeaua de termoficare.

Situația altor stații de epurare — cele de la Brașov, Ploiești, Giurgiu etc. care, deși au toate instalațiile necesare, din cauza unei exploatare improprie nu utilizează decât în mică măsură, sau chiar deloc, biogazul produs — vădește lipsa de preocupare a factorilor de răspundere pentru a se asigura și pe această cale economisirea energiei. **Fiecare zi, fiecare oră de nefuncționare a instalațiilor echivalează cu risipirea unui însemnat potențial energetic și, totodată, cu consumul unor cantități de combustibil clasic ce ar putea fi orientat spre acoperirea altor necesități ale economiei.**

Valorificarea potențialului energetic al biogazului produs în stațiile de epurare presupune, întâi de toate, dotarea acestora cu instalațiile respective; este, totodată, necesară remediarea deficiențelor constructive ca și exploatarea la parametri proiectați a tuturor instalațiilor. De asemenea, pentru a asigura un progres efectiv în valorificarea biogazului considerăm necesar ca Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale să țină sub control strict costele de combustibili clasici ce sînt alocate stațiilor de epurare, urmărind autonomizarea termică rapidă a tuturor acestora.

Așa cum arătam studiile tehnico-economice, practica, dovedesc că, în condiții de bună funcționare și exploatare, o stație de epurare a apelor uzate orășenești produce o cantitate de biogaz care depășește necesarul său tehnologic, excedentul din acest gaz putînd fi utilizat de alți consumatori din economie. Aceste stații pot deveni astfel un ge-

nerator real și important de energie**). Creșterea cantității de biogaz obținut în stațiile de epurare din aceeași cantitate de nămol supusă dezactivării necesită, în primul rînd, exploatarea mai bună a tehnologiilor existente. Este un proces care implică intensificarea proceselor biochimice, recuperarea întregii energii din materia fermentativă. Trebuie precizat, totodată, că spre deosebire de resursele energetice clasice, epuizabile, gazul de fermentație constituie o sursă ce sporește continuu: avem în vedere numărul tot mai mare al întreprinderilor industriale ce utilizează substanțe organice, al complexelor zootehnice, creșterea localităților rurale și urbane, etc.

CITEVA CONCLUZII se impun atenției în finalul acestei investigații. Valorificarea superioară a potențialului energetic al biogazului — resursă a cărei exploatare nu necesită practic investiții suplimentare — poate permite acoperirea necesităților de energie termică și electrică ale stațiilor de epurare degrevînd astfel balanța energetică. În același timp excedentul de biogaz ar putea fi utilizat pentru acoperirea altor necesități energetice locale: întreprinderi, sere, locuințe etc. în funcție de mărimea stației și excedentul de biogaz pe care îl produce. Principalul obstacol în calea valorificării biogazului, proces aflat în mare întârziere, derivă din faptul că unii factori din economie nu au înțeles pe deplin implicațiile crizei energetice, importanța vitală a exploatareii raționale a tuturor resurselor energetice de care dispune economia.

Cristian POPESCU

** Se apreciază că în condițiile actuale, printr-o exploatare eficientă, s-ar putea conta pe un excedent de minimum 30% din biogazul rezultat în procesul fermentației nămolurilor; acest excedent este diferit însă în funcție de anotimp ca și în funcție de conținutul în substanță organică a nămolurilor.

Cadru adecvat unei activități comerciale, dinamice, eficiente

(Urmare din pag. 12)

zona de aprovizionare și alți factori specifici, astfel încît să se evite golurile în aprovizionare, să se asigure formarea întregului sortiment comercial, să se optimizeze perioadele de livrare către comerțul cu amănuntul și fluxurile de transport;

— **concentrarea producției de confecții, tricotate și încălțăminte pe zone de consum**, pe baza unui program comun între Ministerul Industriei Ușoare și Ministerul Comerțului Interior — proces ce se va desfășura treptat pînă în 1985; în acest fel, se preconizează ca producția din zonă să satisfacă în cea mai mare măsură aprovizionarea populației la grupele respective de mărfuri, atît ca volum, cît și ca structură sortimentală. Această formulă de aprovizionare a populației, pe lîngă avantajele ce le oferă sub aspectul

unei adaptări la specificul regional, local al cererii, implică și responsabilități sporite pe linia conducerii în profil teritorial;

— efectuarea de inventare statistice în rețeaua comerțului cu ridicata și **redistribuirea mărfurilor între sistemele comerciale și în profil teritorial**, în vederea omogenizării sortimentului comercial, a diversificării fondului de marfă. Asemenea inventare pot avea o mare eficacitate economică, cu cît se vor putea face mai des, mai operativ, prin utilizarea de sisteme informatice;

— creșterea eficienței mecanismului de soldare a mărfurilor, prin instituirea obligației de **soldare a mărfurilor sezoniere susceptibile de a deveni demodate și depășite**, la sfîrșitul sezonului, (soldări trimestriale, în locul celor semestriale, chiar și pentru mărfuri cu mai puțin de 1 an în rețea) prin creș-

terea procentelor maxime ale reducerilor de prețuri, prin practicarea de reduceri succesive pînă la lichidarea completă a stocurilor de mărfuri greu vandabile.

O apreciere de ansamblu ce se impune, asupra măsurilor de perfecționare a activității comerciale amintite mai sus, este că ele generează un **cadru adecvat trecerii cu fermitate, și în acest sector de activitate, la aplicarea măsurilor de perfecționare a mecanismului economic**, asigurînd funcționarea în cele mai bune condiții a relațiilor dintre sferile reproducției socialiste, respectiv între producție și circulația mărfurilor. Se va realiza astfel o creștere a rolului comerțului cu ridicata ca organizator al comerțului, concomitent cu o activizare puternică a fondului de marfă în comerțul cu amănuntul, unde practic dispar stocurile de marfuri, întregul disponibil de marfă fiind la vînzare. („marfa care se vede se vinde“ și vice-versa). Beneficiar final al acestor măsuri trebuie să fie consumatorul, populația, care cu cheltuieli minime să poată fi aprovizionată ritmic, în structura sortimentală cerută.

Standardul de stat „ANALIZA VALORII” (I)

*Obiectivul principal în înnoirea produselor
PERFORMANȚE SUPERIOARE CU CHELTUIELI MINIME*

ÎN ACTUALA ETAPĂ de dezvoltare a economiei noastre naționale, complexitatea producției materiale, cerințele de economisire a muncii sociale în toate fazele activității economice, de ridicare a nivelului tehnic, calitativ al tuturor produselor necesită în mod deosebit abordarea sistematică a problemei **diminuării consumurilor de muncă vie și trecută și reconsiderarea unor instrumente de analiză și acțiune necesare atingerii acestor obiective majore.** Un rol deosebit capătă, în acest context, **utilizarea pe scară tot mai largă a metodei analizei valorii.**

ACTIUNEA inițiată încă din anul 1971 de către Academia „Ștefan Gheorghiu” pentru organizarea unor cursuri de pregătire și specializare a cadrelor cu studii superioare în analiza valorii și efectuarea unor aplicații practice, în diverse unități economice din țară, acțiune sprijinită eficient de majoritatea cabinetelor teritoriale de organizare economico-socială și de centrele de perfecționare ale unor ministere, ca și de „Revista economică”, a dus la cunoașterea și folosirea acestei metode de către mulți specialiști din întreprinderi și din institute de proiectare, creînd premisele introducerii ei largi în practica noastră economică. De asemenea, în cadrul măsurilor adoptate de conducerea de partid și de stat pentru creșterea eficienței activității economice și reducerea cheltuielilor de producție, în toamna anului 1976 a fost elaborat Programul special pentru aplicarea generalizată, la scara întregii economii naționale, a analizei valorii.

Pentru a veni în sprijinul specialiștilor care urmează să aplice această metodă, în special a celor ce lucrează în institutele de cercetare-proiectare și de inginerie tehnologică, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a inițiat elaborarea unui **standard**, compus din mai multe părți, care să cuprindă **noțiuni specifice și metodologii-cadru** pentru utilizarea analizei valorii în diverse domenii de activitate.

URMĂRINDU-SE prezentarea elementelor esențiale, reprezentative ale metodei și punerea la dispoziția celor interesați a unei metodologii practice de lucru, la elaborarea standardului s-a ținut seama de noțiunile specifice, de trăsăturile caracteristice ale metodei, deja conturate sau fundamentate teoretic în literatura de specialitate, ca și de experiența utilizării analizei valorii atît în țara noastră, cît și în țările dezvoltate economic,

în care ea se aplică de mulți ani, cu rezultate foarte bune*). De asemenea, s-a avut în vedere că aria de aplicare a metodei se extinde, că metoda însăși se va dezvolta și perfecționa, ca urmare a concluziilor din practică, a apariției de noi tehnici și procedee de lucru. S-a asigurat, de aceea, posibilitatea ca, în cadrul etapelor și fazelor prevăzute în metodologie, colectivele de lucru ce aplică această metodă să aleagă, din multitudinea de tehnici și procedee recomandate de diverși autori, inclusiv pachete de programe elaborate pentru calculatoarele electronice, pe cele ce le consideră cele mai adecvate, care corespund cel mai bine complexității obiectului supus analizei, condițiilor tehnice, economice și organizatorice ale unităților respective, pentru buna rezolvare a problemelor date.

Ținînd seama de cele de mai sus, apreciem că metodologia din standard trebuie privită ca o contribuție importantă la **integrarea acestei metode în instrumentarul de lucru al proiectanților** — și nu ca o acțiune nouă, distinctă de sarcinile prevăzute în planul de stat privind asimilarea de produse noi sau modernizarea celor existente. De asemenea, socotim că Programul special pentru aplicarea generalizată la scara întregii economii a analizei valorii nu urmărește divizarea sarcinilor de plan tehnic în două categorii — unele urmînd a fi executate prin analiza valorii și altele fără utilizarea acestei metode. În consecință, la tema de proiectare a unor produse noi sau de modernizare a unor produse existente nu va trebui să se adauge o temă pentru un proiect distinct de analiza valorii, deci să avem două proiecte cu teme distincte sau derivate una din alta, ci **atît tema, cît și proiectul trebuie să fie unice.**

Privind sub acest aspect lucrurile, apare nejustificată opinia — ce a circulat fie ca expresie a unor rețineri sau greșite înțelegeri, fie ca paravan al unor doleanțe ce nu au legătură cu metoda în sine — că aplicarea analizei valorii ar necesita modificări în sistemul de lucru, în conținutul și timpul de execuție a proiectului, în succesiunea fazelor de avizare, suplimentarea personalului de proiectare etc.

Prin precizările făcute în standard, referitoare la abordarea temelor de proiectare, s-a urmărit **fundamentarea**

mai bună a soluțiilor tehnice adoptate — în special aprofundarea laturii economice a acestora.

Analiza valorii este definită în standard ca „o metodă de cercetare-proiectare, sistemică și creativă, care printr-o abordare funcțională, urmărește ca funcțiile obiectului studiat să fie concepute și realizate cu cheltuieli minime, în condiții de calitate care să satisfacă necesitățile utilizatorilor în concordanță cu cerințele social-economice”.

Standardul a fost structurat în mai multe părți. Pentru început au fost elaborate primele două, și anume: „Analiza valorii. Noțiuni generale” (STAS 11 272/1—79, cu aplicare de la 1 ianuarie 1979) și „Analiza valorii. Aplicarea metodei la produse” (STAS 11 272/2—79, cu caracter de recomandare)**).

PRIMA PARTE a standardului prezintă obiectul, caracteristicile, obiectivele, domeniile de utilizare și principalii termeni specifici metodei. Precizarea sau clarificarea unor termeni și stabilirea unui consens asupra conținutului unor noțiuni frecvent utilizate au fost necesare, intrucît în literatura de specialitate există o mare diversitate de opinii — unele contradictorii — cu privire la conținutul noțiunilor din terminologia folosită.

După cum se știe, noțiunea-cheie cu care operează analiza valorii este **funcția**, ca o **insușire esențială a obiectului studiat, în raport cu mediul și utilizatorul.** Intrucît întregul mecanism al metodei se derulează începînd de la corecta identificare a funcțiilor, clasificarea acestora după diferitele criterii ce caracterizează valoarea de întrebuințare are un rol deosebit în orientarea proiectanților. Astfel, după importanța lor, se disting funcții **principale** — care corespund scopului principal căruia îi este destinat obiectul studiat, și (în completarea lor) funcții **secundare** sau auxiliare, care contribuie doar indirect la valoarea de întrebuințare a acestuia. Deseori acestea din urmă sînt condiționate de soluțiile tehnice adoptate; o raționalizare a soluțiilor poate duce la eliminarea funcțiilor auxiliare și a cheltuielilor aferente lor, fără ca valoarea de întrebuințare să sufere.

Trebuie făcută distincția între această clasificare și cea după criteriul utilității, care atrage atenția că unele funcții sînt **necesare**, pe cînd de altele, **inutile**, obiectul studiat se poate foarte bine dispensa, deoarece nu corespund unor nevoi reale ale utilizatorilor; simpla recunoaștere a inutilității unei funcții, la reproiectarea obiectului studiat, deschide calea spre economii prin

*) Standarde de analiza valorii au fost introduse și în R.F. Germania (1973), Austria (1975), R.D. Germană (1975) ș.a.

**) Standardul este elaborat de către Institutul central pentru conducere și informatică, în colaborare cu: Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Academia „Ștefan Gheorghiu”, Academia de studii economice, Comitetul de Stat al Planificării, Comitetul de Stat pentru Prețuri, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Ministerul Construcțiilor Industriale, Ministerul Industriei Ușoare.

înlăturarea ei și a suportului său material. De aceea, spre deosebire de funcțiile existente în momentul analizei, funcțiile noi — atribuite obiectului după efectuarea studiului de analiza valorii — trebuie să fie exclusiv necesare, derivate din cerințele utilizatorilor.

Unii autori, absolutizând aspectul matematic al metodei, recunosc doar — sau cu precădere — funcțiile măsurabile. A admite acest punct de vedere ar însemna a abate atenția proiectanților de la interpretarea științifică (prin intermediul anchetei, al studiului statistic etc.) a unor funcții necesare, ce se caracterizează prin efecte psihosenzoriale și sociale — organoleptice, estetice, de modă, de prestigiu etc. — produse de obiectivul respectiv. De aceea, standardul admite deopotrivă funcții obiective și subiective. Ambele categorii sînt valabile pentru funcțiile principale; o funcție auxiliară subiectivă înseamnă — prin definiție — risipă.

În standard se definesc și alte noțiuni frecvent utilizate în analiza valorii, cum sînt: nomenclatorul de funcții, nivelul de importanță a funcțiilor, dimensiunea tehnică și economică a unei funcții, costuri inutile și altele.

În precizarea terminologiei folosite la aplicarea analizei valorii se introduce, de asemenea, o noțiune foarte importantă: termenul de **cost limită**, definit prin **costul maxim admis pentru realizarea unei funcții sau a obiectului studiat**. Stabilirea de la început, pentru fiecare caz în parte, a unui cost

***) N.R. : Din acest punct de vedere, considerăm că dintre principalele obiective nu poate lipsi reducerea consumului de energie înglobată în produs. Înnoirea și modernizarea produselor și tehnologiilor trebuie ferm orientate după acest criteriu prioritar.

limită în care trebuie să se încadreze obiectul proiectat sau re-proiectat folosind analiza valorii se impune pentru a corela optim satisfacerea cerințelor utilizatorilor cu respectarea criteriilor economice.

ÎN CE PRIVEȘTE obiectul analizei valorii, se precizează că acesta poate fi un produs sau părți componente ale acestuia care îndeplinesc una sau mai multe funcții, o tehnologie sau părți ale acesteia, o activitate sau o succesiune de activități, un obiectiv sau o lucrare de investiții etc. Este de remarcat că posibilitatea aplicării metodei și la părți componente (reper, subsansamblu, ansamblu) ale unui produs complex, cu un număr mare sau foarte mare de reperi, lărgeste considerabil cîmpul inițiativei proiectanților. Una din condițiile de care trebuie să se țină seama la alegerea unor părți din produs pentru a fi supuse analizei valorii o constituie **unitatea funcțională**. Faptul că trebuie să îndeplinească un rol funcțional în cadrul produsului. Obiectul analizei valorii admite numeroase **domenii de utilizare** a metodei: cercetarea și proiectarea de produse noi și modernizarea celor din producția curentă; cercetarea și proiectarea de noi tehnologii și modernizarea celor existente; perfecționarea proceselor de servire și auxiliare din unitățile economice; prestări de servicii; proiectarea și realizarea obiectivelor de investiții; perfecționarea proceselor de muncă etc. Fiecare din aceste domenii presupune elemente metodologice specifice, dar (după cum a demonstrat experiența, la noi și mai cu seamă în țări unde metoda a fost introdusă mai de mult și mai larg) în toate analiza valorii aduce importante economii la cheltuielile materiale și/sau de muncă. În funcție de indicatorii tehnico-eco-

nomici și sociali specifici domeniilor respective și avîndu-se în vedere natura și complexitatea obiectului studiat, standardul stabilește și **obiectivele** ce se urmărește a fi realizate prin aplicarea analizei valorii. Aceste obiective, corespunzînd pe deplin sarcinilor stabilite de conducerea partidului, privind accentuarea laturilor calitative ale activității economice***), pot fi:

— **creșterea valorii de întrebuințare** a obiectului analizat și **reducerea cheltuielilor de producție, în special a celor materiale**. Se urmărește ca, în final, raportul dintre valoarea de întrebuințare și cheltuielile de producție ale obiectului studiat să fie maxim;

— **îmbunătățirea calității** produselor și serviciilor;

— **îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață**;

— **creșterea productivității muncii**.

Operînd cu noțiunile generale din standard, clarificîndu-și obiectivele urmărite și identificînd corect funcțiile, specialiștii care apelează la analiza valorii vor putea aplica în mod unitar metoda, îmbogățind practica utilizării acestui prețios instrument de lucru.

Într-un viitor număr al revistei va fi prezentată a doua parte a standardului — aplicarea metodei la produse.

**Petre BIRIȘTEICĂ
D. Alex. BĂLEANU**

La solicitarea redacției noastre, Editura tehnică, prin care se realizează editarea și difuzarea standardelor de stat, ne-a informat că STAS 11 272/1 și 11 272/2-79 se află într-o fază finală de tipărire și urmează a fi distribuite abonaților în cursul lunii mai a.c.

Consumul cumulat de resurse materiale

(Urmare din pag. 2)

ramuri, în ce privește consumul de resurse, depind de specificul produsului și al tehnologiei de fabricație și de gradul de prelucrare. Analizînd datele cuprinse în tabelul nr. 2 se poate afirma că în consumul cumulat de resurse energetice, ponderea cea mai ridicată o dețin metalurgia și chimia, care transmit cea mai mare parte din consumul energetic produselor ce se finalizează în industria construcțiilor de mașini, ceea ce reprezintă un argument în plus al importanței deosebite pe care o are reducerea substanțială a consumurilor specifice, cu prioritate în aceste ramuri mari consumatoare de resurse energetice.

Subliniînd relevanța deosebită a consumului cumulat de resurse pe produs, considerăm că un astfel de indicator poate îndeplini un rol important în calculele și analizele economice de orientare a structurii producției industriale. În acest

fel, problema reducerii cheltuielilor materiale poate fi pusă în termeni noi, lucru deosebit de important și necesar, întrucît, în termenii cunoscuți, reducerea cheltuielilor materiale nu concordă în suficientă măsură cu necesitatea reducerii drastice a consumului de resurse deficitare; sub titulatura de cheltuieli materiale se pot afla resurse care, pe de o parte, sînt deficitare într-o măsură foarte diferită, iar, pe de altă parte, pot avea înglobată o cantitate foarte diferită de muncă.

În aceste condiții, considerăm ca fiind foarte oportună analiza posibilității ca unele instituții economice centrale să treacă la determinarea după o metodologie unitară a consumului cumulat de resurse pe produs. Dată fiind complexitatea unei astfel de acțiuni, aceasta s-ar putea realiza eficient prin cooperarea unor compartimente din organele de sinteză economică, pentru coordona-

rea întregii acțiuni și pentru elaborarea nomenclatorului de resurse și de produse care urmează a fi luate în considerare, precum și a ministerelor economice, pentru întocmirea schemelor tehnologice aferente ciclurilor complete de fabricare a produselor finale și pentru identificarea întreprinderilor implicate, în vederea obținerii informațiilor necesare. Modul concret de soluționare a acestei probleme, corelarea ei cu alte lucrări realizate de aceste organe, periodicitatea realizării ei, vor putea fi stabilite numai printr-o analiză aprofundată, făcută de către factorii interesați.

Menționînd avantajele deosebite ale cunoașterii consumului cumulat de resurse, trebuie arătat că acesta este, totuși, numai un aspect — deși foarte important — al complexei problematice a orientării structurii industriei, care trebuie să se realizeze în funcție și de celelalte exigențe privind evoluția în viitor a industriei și a economiei naționale în ansamblu.

Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit recent importante măsuri pentru micșorarea consumurilor de materiale și reducerea costurilor în construcții. Aceste măsuri au în vedere necesitatea de a asigura baza materială pentru realizarea volumului sporit de lucrări, de a diminua necesarul de materiale mari consumatoare de energie, cum sînt metalul, cimentul și altele.

În realizarea acestui obiectiv o răspundere deosebită revine proiectanților, care sînt chemați să aleagă soluțiile și să dimensioneze construcțiile și instalațiile după criteriul maximei economicități. Din acest punct de vedere, metodele clasice de calcul nu mai satisfac; ele trebuie asistate de metodele matematicii moderne, ale căror aplicații specifice oferă largi posibilități de optimizare a consumurilor. Prezentăm, în cele ce urmează, rezultatele unui studiu care demonstrează concret eficiența unui asemenea mod de abordare a problemei.

OPTIMIZAREA CONSUMURILOR DE MATERIALE ÎN CONSTRUCȚII

Prin aplicarea unui model matematic la determinarea rețelei electrice subterane pentru un cartier de locuințe, s-au obținut economii de materiale și manoperă în valoare de peste 800 mii de lei

REAUZAREA REȚELOR ELECTRICE subterane, care alimentează cu energie electrică consumatorii dintr-un complex industrial, de locuințe etc., necesită legături prin cabluri, care sînt costisitoare și înglobează o cantitate importantă de metal, de energie consumată la fabricarea lor. Se impune, de aceea, ca rețeaua să fie astfel determinată, încît să necesite un consum minim de materiale și manoperă.

Modelarea matematică a problemei conduce la găsirea unui arbore parțial minimal într-un graf. Pentru soluționarea problemei, în cadrul unei cercetări referitoare la un cartier de locuințe din Galați, am considerat ca fiind cel mai adecvat algoritmul lui Kruskal*).

Folosirea modelului examinat implică analiza aprofundată a unor situații concrete, ceea ce, firește, necesită un volum de calcule ce crește odată cu mărimea numărului de noduri existente în rețea.

Referindu-ne la problema studiată, s-a constatat că graful se poate obține ca urmare a faptului că vîrfurile sale reprezintă tocmai punctele pe care vrem să le aprovizionăm cu energie electrică. Între două vîrfuri există o muchie, dacă (și numai dacă) este posibilă realizarea unei legături directe între ele. Costul muchiei (i, j), respectiv costul materialelor și al manoperei întrebunțate în acest scop pe distanța cuprinsă între două puncte, se calculează înmulțind lungimea cablului utilizat cu prețul lui pe metru liniar, la care se adaugă costul aferent manoperei și utilajelor pentru săparea și sprijinirea șanțului, compactarea fundului săpăturii, pozarea cablului, executarea umpluturii. Dacă o legătură deja existentă satisface scopul propus, atunci ea trebuie inclusă în rețea, costul ei considerîndu-se egal cu zero.

La realizarea activităților de acest fel există, în general, posibilitatea efectuării unei legături directe între oricare două puncte, obținîndu-se în acest fel un graf complet (sau aproape complet).

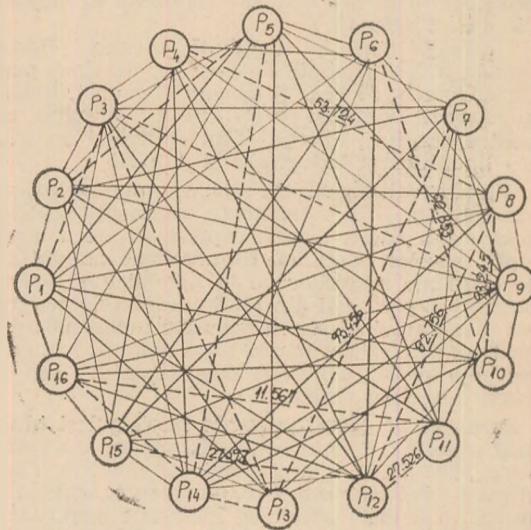
Un asemenea algoritm este relativ simplu de rezolvat manual, dar cînd numărul de noduri este mare calculele devin laborioase, ceea ce reclamă ajutorul calculatorului electronic, extinzîndu-se în felul acesta posibilitățile de analiză și control al cercetărilor efectuate.

REZULTATELE OBTINUTE în urma investigațiilor se bazează pe un studiu preliminar privind realizarea unei rețele electrice subterane optime, cu 16 stații de transformare. Au fost determinate arcele grafului și lungimile acestora, care reprezintă posturile ce trebuie alimentate cu energie electrică; arborele minimal găsit este indicat, în figura alăturată, cu linii punctate.

Insumînd toate costurile atașate arcelor situate pe arborele minimal, s-a obținut un cost total al lucrării cu 63% mai mic față de valoarea din proiectul inițial (economii totalizînd cir-

ca 818 mii de lei și cu 25% inferior valorii dintr-o variantă îmbunătățită.

De remarcat că, deși odată cu creșterea numărului de noduri se mărește enorm și numărul de arbori, totuși algoritmul furnizează rapid situația optimă, avantajele aplicării metodei fiind cu atît mai substanțiale, cu cît numărul de noduri este mai mare.

Arborele minimal echivalent cu rețeaua cătută

Pentru alcătuirea programului necesar soluționării acestei probleme la calculatorul Felix C-256 s-a folosit limbajul FORTRAN.

Problema studiată se înscrie perfect în limitele algoritmului, fără a avea nevoie de transformări prealabile, fapt ce conduce la economii însemnate de timp și manoperă. Pentru lucrările de același tip se poate studia o singură dată metodologia de execuție aplicată inițial, iar pentru fiecare caz concret, graful poate fi adaptat prin introducerea legăturilor suplimentare care au intervenit în rețea. În acest fel, problema concepției și aplicării metodei este rezolvată o singură dată pentru un număr mare de situații similare. În situația în care metoda se aplică la o problemă mai complexă decît cea stabilită inițial, dar de același tip, reactualizarea programului se face prin calcule relativ simple, pentru care nu este nevoie de un personal cu o înaltă calificare și care se efectuează rapid și precis prin utilizarea computerelor.

Metoda are o largă arie de aplicabilitate la orice problemă care se încadrează în model, avînd ca efect numeroase avantaje tehnice, dar mai cu seamă economice, prin folosirea mai eficientă a materialelor — inclusiv a celor mari consumatoare de energie, a forței de muncă, reducerea costurilor și scurtarea duratei de execuție a lucrărilor de construcții. Pentru reușita aplicării ei se impune o strînsă colaborare între specialiștii din proiectare (economisti, ingineri, matematicieni), între aceștia și beneficiarul (titularul de investiție) și constructorul lucrării.

lector univ. Adriana OLARU
Universitatea din Galați

*) Considerăm un graf conex G , ale cărui muchii au fiecare cîte o lungime. Pentru aflarea unui arbore parțial minim, se are în vedere parcurgerea următorilor pași :

- se alege o muchie v_i , care nu este buclă și care are lungimea cea mai mică ;
- dacă după K pași ($K \geq 1$) s-a ales o mulțime V_k de muchii, atunci dintre muchiile rămase se alege o muchie v_{k+1} care să satisfacă două condiții : a) să aibă cea mai mică lungime și b) împreună cu mulțimea muchiilor din V_k deja alese, să nu formeze cicluri ;
- algoritmul se oprește atunci cînd se obține o mulțime de muchii V_p cu proprietatea că nici o muchie dintre cele rămase nu satisface condiția b) din pasul precedent ; V_p formează o soluție a problemei.

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — CONDUCĂTORUL POPORULUI PE DRUMUL SOCIALISMULUI ȘI COMUNISMULUI

FAURIREA Partidului Comunist Român la 8 mai 1921 a constituit un eveniment de însemnătate istorică în viața națiunii noastre. Continuator glorios al secularelor lupte de eliberare socială și națională, preluând cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești din țara noastră, Partidul Comunist Român a contribuit în mod hotărâtor la instaurarea unei etape distincte, superioare, în istoria poporului nostru. Creat într-o perioadă de avânt revoluționar, Partidul Comunist Român a ridicat pe o treaptă superioară lupta proletariatului și a celorlalte mase muncitoare, a dat un puternic avânt dezvoltării conștiinței lor de clasă, exercitând o puternică influență asupra evoluției ulterioare a României contemporane. Așa cum aprecia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Partidul nostru comunist este continuatorul celor mai bune tradiții ale luptei de veacuri a poporului român pentru libertate națională și socială, el intruchipează trăsăturile înaintate ale proleciariatului, are rădăcini viguroase în mișcarea muncitorească din România”¹⁾.

Întreaga perioadă de după crearea Partidului Comunist Român a fost jalonată de bătăliile de clasă purtate de proletariatul român, de ceilalți oameni ai muncii împotriva exploatării și asupririi burghezo-moșierești, a dominației capitalului străin pentru drepturi, libertăți democratice și un trai mai bun, pentru libertatea și independența patriei.

Fiind nevoit să activeze timp de peste două decenii în ilegalitate, îmbogățindu-și în permanență experiența revoluționară, partidul nostru și-a sporit treptat capacitatea de a organiza și conduce lupta maselor populare. Numeroasele acțiuni greviste, bătăliile de clasă ale minerilor de la Lupeni din 1929 ale muncitorilor ceferiști și petroliști din 1933, curajoasele acțiuni pentru stăvilirea fascismului și pentru apărarea independenței și suveranității țării, au demonstrat marea forță mobilizatoare a partidului, consecvența revoluționară și devotamentul său profund față de cauza poporului nostru.

Pericolul pe care-l prezenta fascismul și hitlerismul a mobilizat puternic masele populare, sub conducerea comunistilor și altor patrioți, la o luptă mai consecventă. Creșterea avântului mișcării antifasciste din România se oglindește în acțiunile care au loc în această perioadă, în marile demonstrații antifasciste organizate la 1 mai 1939 sub semnul împotrivirii poporului nostru Germaniei fasciste, în lupta lui pentru libertăți democratice, pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței naționale.

În București — în urmă cu patruzeci de ani — la 1 mai 1939 peste douăzeci de mii de cetățeni au manifestat în stradă împotriva Germaniei hitleriste și, ca un simbol al hotărârii de a lupta pentru apărarea independenței patriei au depus coroane de flori la mormîntul Eroului necunoscut. Manifestații asemănătoare au avut loc în aceeași zi, la Cluj, Timișoara, Ploiești, Reșița, Galați și Iași. Întregul ansamblu de măsuri politice și organizatorice pentru demonstrațiile de 1 Mai 1939 a fost pregătit de o comisie conspirativă de organizare constituită din inițiativa conducerii de partid care număra în rândurile sale comunisti încercați ca Nicolae Ceaușescu, Ilie Pintilie, Constantin David, Alexandru Iliescu și alții. Un rol important în pregătirile care au determinat reușita manifestărilor, în imprimarea caracterului antifascist, revoluționar, patriotic al acestora, l-a avut și tineretul comunist și antifascist, aflat în acea perioadă în plin proces de reorganizare sub conducerea unor tineri militanți ai partidului ca Nicolae Ceaușescu, Elena Petrescu (Ceaușescu), Miron Constantin, Constanța Crăciun și alții. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în comisia conspirativă de organizare a demonstrațiilor de la 1 mai 1939 semnifică prețuirea de care tînărul militant revoluționar se bucura în rîndul partidului. Și în acele momente de luptă tovarășul Nicolae Ceaușescu a acționat cu dirzenie, curaj și spirit de dăruire totală, ca militant comunist, revoluționar de profesie, aducîndu-și o contribuție de mare în-

semnătate în folosul cauzei clasei muncitoare, a tineretului, a întregului popor, împotriva exploatării și asupririi, împotriva fascismului și războiului, pentru instaurarea unei orînduiri bazate pe dreptate și echitate socială. Marile întruniri și demonstrații de 1 mai 1939 constituie, așa cum apreciază secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „un moment culminant al rolului luptei poporului condus de partid în această perioadă împotriva politicii de fascizare a țării și pentru apărarea independenței naționale”. Desfășurată sub semnul unității de acțiune între comuniști și socialiști, marile manifestații antifasciste de acum patruzeci de ani au marcat, de asemenea, „un moment superior în lupta pentru unitatea clasei muncitoare din România”. Spiritul combativ în care s-au desfășurat demonstrațiile antifasciste de acum patru decenii din România au fost remarcate și de Conferința mondială pentru apărarea păcii și democrației ținută la Paris în mai 1939, care arăta că demonstrațiile de 1 mai 1939 din București erau „o dovadă că poporul român se rialiază mișcării antifasciste și că voința sa este de a lupta în mod real, împotriva agresorului și fascismului”.

Marile întruniri și demonstrații ale oamenilor muncii din țara noastră desfășurate cu prilejul zilei de 1 Mai 1939 se înscriu ca momente de mare însemnătate în cadrul acțiunilor revoluționare de masă organizate și conduse de partidul nostru în acea etapă istorică împotriva orînduirii burghezo-moșierești, a fascismului și războiului. Aceste acțiuni au constituit o nouă verificare, în practica luptei revoluționare, a capacității clasei muncitoare, a poporului român de a se opune fascismului, a forței politice și mobilizatoare a partidului. „Numărîndu-se printre puținele manifestații din Europa care au avut loc în condițiile cînd fascismul era în ofensivă după München” — așa cum remarcă tovarășul Nicolae Ceaușescu — evenimentele revoluționare prilejuite de sărbătoarea zilei internaționale a oamenilor muncii în acești ani, cu precădere cele de la 1 mai 1939, reprezintă o dovadă a capacității clasei muncitoare, a posibilităților de care dispunea atunci poporul român, forțele sale revoluționare și progresiste de a organiza cu succes lupta împotriva războiului și fascismului.

În anii întunecați ai dictaturii militaro-fasciste P.C.R. s-a manifestat drept cel mai activ și ferm apărător al intereselor vitale ale patriei, el a unit cele mai largi forțe democratice și patriotice, a organizat și condus rezistența antifascistă, lupta pentru răsturnarea regimului fascist și eliberarea țării de sub dominația hitleristă. Conștient de însemnătatea vitală a unității de acțiune a clasei muncitoare, Partidul Comunist a format — împreună cu Partidul Social-Democrat în aprilie 1944 Frontul Unic Muncitoresc. Crearea în urmă cu 35 de ani a Frontului Unic Muncitoresc a jucat în acele momente un mare rol în făurirea largii coaliții antifasciste și antihitleriste. Acest act a avut o mare semnificație pe linia realizării misiunii istorice a clasei muncitoare, aceea de eliberare socială și națională, de construire a socialismului și comunismului.

Luptele eroice ale clasei muncitoare unite în contextul făuririi Frontului Unic Muncitoresc, al afirmării capacității tot mai înalte a P.C.R. au culminat cu răsturnarea la 23 August 1944 a dictaturii fasciste și eliberarea țării de sub dominația hitleristă.

Dezvoltarea procesului revoluționar de după actul revoluționar din august 1944 a dus la schimbarea radicală a raportului de forțe în societate și a pus în mod necesar sarcina trecerii la făurirea socialismului în patria noastră.

Dialectica făuririi noii orînduiri, în care primează factorul conștient impune în mod necesar și obiectiv existența partidului revoluționar ca forma cea mai înaltă de organizare politică a maselor, capabil să asigure o cunoaștere cât mai profundă a acțiunii și tendințelor legilor obiective, să stabilească de pe această bază idealurile și programele, mijloacele cele mai eficiente pentru realizarea lor și, în același timp să conducă și să mobilizeze masele în opera de creație conștientă a noii orînduiri sociale. Partidul revoluționar acționează ca exponent al cerințelor și tendințelor obiective ale dezvoltării societății socialiste

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 1, Ed. politică, București, 1968, p. 67—68.

în toată complexitatea lor și prin întreaga sa activitate politică și organizatorică este factorul decisiv în realizarea idealurilor de bunăstare și prosperitate ale poporului muncitor.

Afirmarea rolului conducător al partidului în țara noastră este rezultatul unui îndelungat proces istoric. Partidul nostru și-a dobândit locul de forță politică conducătoare — așa cum a subliniat în repetate rânduri secretarul său general — prin marile merite incontestabile câștigate în fața națiunii noastre. O privire retrospectivă asupra luptei Partidului Comunist Român evidențiază cu deosebită claritate faptul că poziția și locul pe care-l deține astăzi partidul își are rădăcini adânci în evoluția societății românești, în istoria aprigelor ciocniri cu forțele adverse progresului societății, pentru eliberarea celor ce muncesc de exploatare și aspirare, în eforturile pentru ca în politică să se dea expresie clară năzuințelor și aspirațiilor maselor populare. Calitatea de forță politică conducătoare în societate a partidului nostru s-a afirmat mereu cu mai multă putere, pe măsura dezvoltării în amploare și adâncime a operei de făurire a orînduirii socialiste.

Sesizarea tendințelor dezvoltării societății socialiste în întreaga lor complexitate, stabilirea, pe această bază, a obiectivelor fiecărei etape istorice, organizarea și conducerea maselor pe drumul progresului, transformarea în realitate a marilor posibilități de care dispune socialismul sînt strîns legate de existența și acțiunea dinamică a partidului revoluționar al clasei muncitoare. Practica noastră socială, munca productivă, activitatea politică și ideologică au confirmat întru totul învățătura socialismului științific cu privire la rolul conducător al partidului clasei muncitoare în revoluția și construcția socialistă.

În actualul stadiu de dezvoltare a țării noastre, problema creșterii rolului conducător al partidului și a funcțiilor ce le are de îndeplinit în societate, ocupă un loc deosebit în întreaga gândire și practică revoluționară din țara noastră. Dată fiind importanța ei principală, această problemă constituie obiectul unor ample preocupări în mișcarea comunistă și muncitorească internațională, în care se exprimă variate puncte de vedere, obiectiv întemeiate pe diversitatea condițiilor în care partidele comuniste conduc procesele social-economice în țările socialiste, stadiile diferite de dezvoltare, tradițiile revoluționare, etc.

În lucrările secretarului general al partidului au fost fundamentate din punct de vedere teoretic multiple probleme de importanță deosebită pentru practica social-politică din țara noastră: teza despre partid ca centrul vital al națiunii noastre, caracterul politic al conducerii de către partid; creșterea rolului conducător al partidului; integrarea tot mai organică a partidului în viața societății; raporturile dintre partid, clase și mase, dintre partid și statul socialist; modalitățile concrete de împletire a activității de partid și de stat, dintre partid și organizațiile de masă și obștești; raportul dintre dezvoltarea democrației de partid și a democrației societății socialiste; rolul partidului în relația dialectică dintre național și internațional.

Referindu-se la rolul conducător al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a definit partidul nostru ca fiind „nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate și de la care radiază energia și lumina ce pun în mișcare și asigură funcționarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste”²⁾. Această teză este de o importanță deosebită; ea pune în prim plan caracterul atotcuprinzător al conducerii societății de către partid, manifestarea rolului său conducător în toate sferile vieții sociale, subliniază rolul determinant al partidului, forța sa de mobilizare a inițiativei și experienței maselor. Într-o asemenea concepție, partidul ca subsistem specific cu conținut politic în cadrul social global, are rolul hotărîtor în coordonarea și diriguirea conștientă, în asigurarea unui echilibru just între toate sistemele și funcționarea optimă a întregului sistem social.

În concepția partidului nostru, o coordonată definitorie de gândire și acțiune revoluționară o constituie ideea că, pe măsura înaintării societății pe drumul socialismului, rolul conducător al partidului, răspunderile sale în societate nu numai că nu trebuie să scadă, ci, dimpotrivă, cresc neconținut, aceasta fiind o lege a dezvoltării societății. Această legitate este formulată cu deplină limpezime în Programul partidului, elaborat de cel de-al XI-lea Congres: „Partidului îi revine sarcina de a organiza și conduce în mod conștient amplul proces social de înaintare neîntreruptă a societății pe calea comunismului... În perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a trecerii spre comunism, partidul va continua să constituie forța politică conducătoare a întregii activități economico-sociale”³⁾.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate”, vol. 4, București, Ed. politică, 1970, p. 313—314.

³⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București, Ed. politică, 1975, p. 112.

Procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate — intrat într-o etapă în care problemele calității muncii în toate domeniile capătă o importanță prioritară — ridică exigențe și responsabilități sporite în fața partidului, determină creșterea continuă a rolului său conducător, implicarea lui tot mai puternică în studierea realităților, promovarea unei politici care să oglindească fenomenele și tendințele noi economice, politice și ideologice cu care se confruntă societatea românească și viața internațională și interpretarea lor în spiritul concepției revoluționare a clasei muncitoare despre lume și viață. Apare astfel evident că, pe măsura înaintării României pe drumul socialismului, rolul conducător al partidului nu numai că nu scade, ci, dimpotrivă, crește și se perfecționează, aceasta fiind o lege a dezvoltării societății, lui revenindu-i sarcina de a organiza și conduce în mod conștient amplul proces de înaintare neîntreruptă a noii noastre orînduirii. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința activului central de partid și de stat, din august 1978, „avem un partid puternic, ce numără peste 2 800 000 de membri — în care muncitorii și țărani reprezintă marea majoritate — și își demonstrează capacitatea de a uni eforturile întregului popor în istorica operă de zidire a celei mai mărețe orînduirii din lume, își îndeplinește cu cinste misiunea de forță politică conducătoare a întregului popor”.

În etapa actuală, complexitatea și calitatea nouă a procesului de dezvoltare a economiei naționale, sporirea și diversificarea obiectivelor social-politice și cultural-educative determină trăsături și aspecte noi în conținutul și formele de exercitare a rolului conducător al partidului. Evoluția noii societăți reprezintă o succesiune dinamică de perfecționări și transformări. Noua noastră orînduire s-a remarcat prin cuceriri istorice, succese deosebite. Dar o seamă de probleme ținînd în special de prefacerile din conștiința oamenilor nu au fost încă rezolvate deplin, bunăoară, aplicarea fermă, pînă la capăt, în viață a principiilor eticii și echității socialiste necesită încă eforturi susținute. Sînt, totodată, probleme a căror rezolvare este condiționată de ridicarea la un nivel mai înalt a forțelor de producție, de progresul mai intens al științei, culturii și învățămîntului, de formarea omului nou, de pregătirea cadrelor, de sporirea mijloacelor de care dispune societatea ș.a. Toate acestea obligă la eforturi în vederea căutării de noi soluții, la experimentări într-un domeniu sau altul. Societatea noastră — după cum subliniază în repetate rânduri tovarășul Nicolae Ceaușescu — se prezintă ca rod al unui intens efort creator, desfășurat sub conducerea partidului, în economie, în elaborarea formelor de organizare socială, în afirmarea personalității, a sistemului de valori ale umanismului revoluționar, în teorie, ideologie, politică și educație.

În calitatea sa de forță conducătoare, partidul se preocupă îndeaproape de asemenea aspecte esențiale cum sînt: dezvoltarea într-o concepție modernă a forțelor de producție, perfecționarea continuă a relațiilor de producție și sociale, asigurarea cadrului organizatoric care să permită manifestarea în sfera vieții sociale a fiecărui cetățean, participarea tot mai activă a celor ce muncesc la conducerea societății și producției pe temelul democrației socialiste, al autoconducerii muncitorești și autogestunii. În perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului s-a produs nu numai o importanță cotitură în dezvoltarea social-economică, ci s-a afirmat o optică nouă asupra căilor de dezvoltare a societății, rezultat al activității creatoare a partidului, al capacității sale de a conduce țara spre o continuă prosperitate, s-au intensificat munca politico-ideologică, investigarea realităților, activitatea teoretică, acestea fiind tot mai mult legate de practica construcției socialiste, de evoluția și tendințele ce se manifestă pe plan mondial.

Perfecționarea este în cadrul societății noastre socialiste o realitate, un proces, și totodată, un program de acțiune cu obiective și mijloace de realizare precis conturate. Privită într-o concepție științifică, perfecționarea organizării economiei după crearea ei ca un complex economic unitar devine un imperativ al evoluției continue a societății socialiste. În viziunea partidului, ea apare ca un proces ale cărui elemente componente se concretizează treptat, etapă cu etapă, pentru a deveni cumulative și a forma astfel linia ascendentă a progresului social. Nucleul esențial al întregii acțiuni conștiente, deliberate a procesului de continuă perfecționare a societății rămîne, în prezent și în perspectiva socialismului, partidului revoluționar.

Pivotul esențial al progresului societății noastre socialiste îl

prof. dr. Mihai CHIOREANU
Academia „Ștefan Gheorghiu”

(Continuare în pag. 24)

UNA DIN CELE mai controversate probleme teoretice din întreaga perioadă interbelică a fost definirea caracterului, structurii, stadiului și perspectivelor dezvoltării economico-sociale a României.

După cum se știe, economiștii neoliberali (Zeletin, Angelescu ș.a.) supraestimau caracterul capitalist al economiei și perspectivele dezvoltării capitalismului în România, insistând asupra rolului progresist al capitalismului și burgheziei interbelice. Curentul țărănist (Madgearu, Stere, Mihalache etc.) nega caracterul și perspectivele dezvoltării capitalismului apreciind România interbelică cel mult ca un stat semicapitalist, cu o structură socială agrar-țărănească. Ginditorii social-democrați (S. Voinea, T. Petrescu, L. Rădăceanu) optind pentru un viitor socialist erau de părere că România abia a ieșit din neoibogăie și că este necesară o dezvoltare capitalistă mai îndelungată pentru crearea condițiilor trecerii la socialism.

În gindirea comunistă de pină la Congresul al V-lea au circulat opinii care supraestimau fie caracterul capitalist al economiei, fie rămășițele feudale, formulându-se idei după care România s-ar fi aflat fie în fața revoluției socialiste, fie în fața celei burghezo-democratice. Congresul al V-lea al partidului aduce importante clarificări în acest sens, definind România ca o țară capitalistă, cu o economie înapoiată, cu importante resturi feudale în agricultură; se sublinia că România se afla în fața desăvârșirii revoluției burghezo-democratice, că rolul de hegemon în această transformare revine proletariatului, ceea ce va crea condiții pentru trecerea rapidă la înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste.

Mai multe idei și teze din această perioadă nu aveau la bază studii și cercetări marxiste, teinice, ci erau mai degrabă deduse din opera clasicii, dintr-o „schemă generală”, considerată universal valabilă, a revoluției. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** referindu-se la asemenea idei și teze greșite sublinia: „Tezele și lozincile eronate întilnite în documentele partidului în această perioadă s-au datorat lipsei unei analize aprofundate a istoriei poporului român, a dezvoltării economico-sociale și a raportului de forțe din țara noastră, cit și însușirii mecanice a unor teze elaborate în afară, ca urmare a

TEORIA ECONOMICĂ ÎN PAS CU REALITĂȚILE ȚĂRII

practicilor Cominternului care stabilea directive ce nu țineau seama de relațiile concrete din țara noastră, dădea orientări tactice și indicații ce nu corespundeau condițiilor economice, social-politice, naționale din România”. Așa se explică faptul că în documentele Congresului al V-lea au existat idei și teze greșite privind problema națională și formarea statului național unitar, rezolvarea problemei agrare și a problemei alianței cu diferite grupări sociale; era apreciat eronat caracterul regimului politic din România și se acedea la ideea greșită, profund dăunătoare „România — țară imperialistă” în condițiile în care țara noastră avea ea însăși de suferit de pe urma politicii imperialiste a altor state,¹⁾ se amintea despre o pretinsă „pregătire de război a țării” etc.

În toate aceste probleme contribuțiile lui L.D. Pătrășcanu se inscriu pe linia eforturilor de fundamentare și dezvoltare a unor teze juste din documentele partidului, de corectare sau înlăturare a unor idei și teze depășite sau eronate, a efortului de elaborare de noi teze în conformitate cu schimbările intervenite în situația economică, politică, socială, și națională a țării.

În polemică directă cu opiniile care negau sau supraestimau caracterul capitalist al dezvoltării țării, adoptind cu teme deplin drept criteriu al caracterului capitalist al unei ramuri economice „rolul și întinderea muncii salariate”, analizând pe larg caracteristicile industriei românești Pătrășcanu formulează concluzia justă după care „în economia industrială prevalează marea industrie care, împreună cu mica și mijlocia întreprindere și cu întreprinderile statului dau preponderență netăgăduită raporturilor de producție capitaliste²⁾”. Potrivit aceluiași criteriu, sectoarele comercial, bancar, de transporturi, construcții etc. se integru și ele, în mare parte, sectorului capitalist.

În analiza pe care L. D. Pătrășcanu o face asupra relațiilor agrare din România

se disting două etape. Prima este marcată de teza sa de doctorat din 1925 iar cea de a doua de elaborarea lucrării „Problemele de bază...”, concepută în anii 1942-1943. Deși la prima vedere concluziile apar într-o anumită măsură diferite, în realitate credem că ele se completează reciproc. În prima etapă amintită accentul este pus pe elementele de progres economic și social pe care le implică reforma agrară din 1918-1921. Un merit esențial al acestei analize constă în aceea că într-o perioadă cind în diferite documente ale P.C.R. sau aprecieri ale Cominternului această reformă era subestimată, fiind privită ca un „simulacru de reformă”, ca o „mare înșelătorie”, ca o „deposedare” a țăranilor de pământurile lor, Pătrășcanu aprecia cu deplin teme că „Recenta reformă agrară din România marchează prin importanțele ei consecințe asupra tuturor domeniilor economice și sociale un moment de cotitură în dezvoltarea țării. Noile relații agrare create de reforma agrară vor constitui baza unui progres nu numai pentru agricultură ci pentru întreaga economie națională românească³⁾”. De asemenea, este meritorie respingerea opiniilor criticilor de stînga și de dreapta ai reformei potrivit cărora la baza concepției și aplicării ei ar fi stat nu criteriile economico-sociale ci exclusiv criteriile politice, sentimentale; Pătrășcanu ținea să sublinieze elementele de progres economic și social ale reformei, posibilitățile pe care acestea le-a deschis pentru progresul mai accelerat al forțelor de producție din agricultură și industrie, pentru creșterea productivității muncii agricole și lărgirea pieței interne, pentru dezvoltarea astfel a industriei naționale.

Într-o a doua etapă, fără a fi negate consecințele pozitive ale reformei, accentul este pus pe limitele, carențele și neîmplinirile ei. În acest cadru, cu toate că în unele pasaje ale „Problemele de bază” se vădește o anumită supraestimare fie a elementelor feudalo-iobăgiste, fie a celor capitaliste, concluzia de bază desprinsă de autor este ponderată și justă: „Capitalismul a pătruns, și a pătruns adinc în sectorul agricol al economiei românești... Fără

*1) Prima parte a acestui articol a apărut în numărul trecut al revistei.

FIȘE

Aurel Iancu

Creșterea economică și mediul inconjurător

● După cum se știe, numai o parte a fluxurilor de materiale provenind de la și întorcându-se la mediul face în general obiectul unor calcule de gestiune economică — anume materiile prime și combustibilii, precum și terenurile agricole. Procesul de producție este însă însoțit de producerea și evacuarea în natură a unor importante cantități de reziduuri,

iar resurse naturale ca apa și aerul nu fac obiectul unor calcule economice. Lucrarea dr. Aurel Iancu — Creșterea economică și mediul inconjurător (Ed. politică, 1979, 296 p), rezultat al unor cercetări laborioase originale, reprezintă o contribuție apreciabilă la realizarea într-o concepție sistemică a unei cooperări mai strinse, în cunoștință de cauză, între om și natură, prin integrarea mediului natural, atît ca izvor de resurse, cit și ca rezervor al reziduurilor, în modelele de creștere economică. Din cuprins: Creșterea economică și evoluția mediului inconjurător; Evaluarea fluxurilor materiale și a activității de reducere a reziduurilor poluante; Integrarea condițiilor de mediu în teoria și practica economică; Dezvoltarea economică și protejarea mediului ambiant în România.

Conducere și inițiativă

● În articolul Aufgaben und Probleme der Entwicklung in den Kombinatzen zur Erhöhung der volkswirtschaftlichen Effektivität (Sarcinile și problemele combinatelor în creșterea eficienței economice naționale), de Rudolf Gerisch și Willy Holmann, apărută în nr. 2/1979 al revistei WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT, se arată că, în ultimul timp, veriga de bază a industriei din R.D.G. o constituie combinatete, cărora li s-au asigurat drepturi mari în ce privește decizia, inițiativa autoresponsabilitate. Practica, spun autorii, a arătat că, în vederea creșterii eficienței economice se cer rezolvate probleme nodale ca: asigurarea condițiilor de reproducție pentru realizarea obiectivelor economice, pe baza specializării, combinării și concentrării pro-

ducției; organizarea conducerii centrale a combinatelor; acordarea inițiativei și autorăspunderii întreprinderilor care depind de combinate; crearea de condiții organizatorice care să favorizeze exercitarea responsabilităților cadrelor de conducere.

Adam Smith n-ar mai fi astăzi atît de neintervenționist

● THE ECONOMIST (24. II — 2. III a.c.) comentează cartea lui Eric Roll The Uses and Abuses of Economics (Utilitatea și abuzurile disciplinei economice), Faber and Faber, 393 p. Cunoscut istoric al gindirii economice, autorul și-a deslășurat în ultimul timp activitatea în domeniul industriei și comerțului. Lucrarea recenzată cuprinde o serie de eseuri din care se evidențiază ideea legăturii dintre teorie și practică, precum și a semnificației istoriei

indoială, nu poate fi vorba de predominarea formelor de exploatare capitalistă în agricultura românească...”, dar „persistența rămășițelor feudalo-iobăgiste, deși încă adincă, nu scoate totuși agricultura românească din cadrul evoluției generale a țării, care poartă pecetea capitalismului” (p. 73, 96-97).

Soluția propusă de Pătrășcanu pentru progresul agriculturii românești are în vedere „Exproprierea totală a marii proprietăți de la 50 ha în sus și desființarea radicală a tuturor relațiilor de muncă care poartă încă un caracter iobăgist. Improprietărea țăranilor fără pământ sau cu pământ puțin”. Se preconiza ca „înzestrarea țăranilor cu inventar viu și mort să fie făcută pe seama marii proprietăți expropriate și pe socoteala statului”. De asemenea, „stingerea tuturor datoriilor țăranilor către bănci și stat de pe urma trecutei improprietării și a conversiunii. Interzicerea relațiilor de muncă cu caracter iobăgist prin modificarea, în acest sens, a legii învoielilor agricole” (p. 280-281).

După cum se vede, apreciată prin prisma exigențelor timpului respectiv, această soluție deși radicală, se înscrie, în linii generale, în limitele sarcinilor desăvârșirii unei revoluții burghezo-democratice. Ea este superioară diferitelor măsuri preconizate într-o serie de rezoluții ale Congreselor III, IV și V ale partidului ținute în străinătate, conținând importante corective și dezvoltări față de aceste rezoluții. În primul rând, se cere subliniat că Pătrășcanu nu a împărtășit ideea, nepotrivită cu realitățile de atunci ale țării, a naționalizării pământului și a colectivizării lui în obștile satești. Pe de altă parte soluția formulată de Pătrășcanu este în multe privințe mai suplă și mai realistă decât cea

cuprinsă în documentele Congresului al V-lea⁴⁾. Formula „exproprierii” și „improprietării”, în locul formulei „confiscării”, limita de 50 de ha preconizată de Pătrășcanu în locul confiscării „tuturor pământurilor”, nemenționarea expresă a pământurilor regale și minăstirești ș.a. lăsa deschisă posibilitatea unor concesiuni ce s-ar fi putut dovedi – și s-au și dovedit ulterior – necesare pentru rezolvarea mai grabnică a problemei agrare în țara noastră. Aceste precizări urmăreau practic să neutralizeze opoziția chiaburimii, a unei părți din burghezie, a regelui și bisericii față de rezolvarea problemei agrare.

Pornind de la conținutul real și condițiile concrete ale procesului revoluționar ce se contura, Pătrășcanu se pronunța pentru o alianță a clasei muncitoare cu întreaga țărănie, inclusiv chiaburimea, în rezolvarea sarcinilor antif feudale, spre deosebire de Congresul al V-lea care preconiza doar alianță cu proletariatul agricol, țărăniea săracă și o parte a celei mijlocie. Totodată, spre deosebire de unele idei relevate în documentele Congresului al V-lea, Pătrășcanu era de părere – și practica istorică i-a dat dreptate – că obiective de luptă antif feudale sau general democratice – ca lichidarea resturilor feudale și a moșierimii, a dictaturii militarofasciste, democratizarea aparatului de stat – sau obiective de luptă general-naționale – ca lupta împotriva hitlerismului, împotriva capitalului străin, pentru eliberarea națională și reîntregirea teritoriului țării, pentru cercetarea independenței naționale, etatizarea Băncii Naționale etc., puteau atrage, temporar, de partea forțelor revoluționare părți largi ale micii burghezii orășenești, ale intelectualității progresiste și chiar ale burgheziei – proces care s-a vădit necesar în condițiile concrete de atunci ale țării noastre. Situația concretă a burgheziei – arăta L. Pătrășcanu „nu numai că nu exclude, ci constituie un temelie în plus pentru ca printr-o politică de concurență cu toate forțele sociale progresiste, întreaga burghezie, sau, cel puțin însemnate părți din ea, să fie antrenate în lupta pentru democratizarea țării și pentru atingerea unor obiective comune cum sint acelea cu caracter național” (p. 287).

Practica social-istorică a demonstrat că tocmai aplicarea unei asemenea concepții mai suplă, ce permite concesiuni în probleme

neesențiale, ca și tactica conlucrării și colaborării – pe timp limitat și într-o problemă sau alta – cu cele mai largi și mai diverse forțe democratice, progresiste, naționale, revoluționare, au contribuit, într-o măsură substanțială, la înfăptuirea actului de la 23 August, la accelerarea transformărilor revoluționare, la realizarea sarcinilor revoluției populare democratice.

Pe baza celor de mai sus, a altor idei din scrierile lui Pătrășcanu, precum și a dezvoltării mai recente a concepției revoluționare românești și mondiale se mai impun unele sublinieri. Folosirea frecventă a conceptelor de „democratizare a țării”, de creare a unui „regim larg democratic” etc., alături și – în majoritatea cazurilor – în locul celor de „desăvârșire a revoluției burghezo-democratice”, sublinierea expresă a faptului că democratizarea se va face nu în folosul burgheziei (cum ar presupune o revoluție burgheză) ci a maselor largi populare precum și evidențierea caracterului complex – antif feudal, antifascist, general-democratic, general-național și chiar parțial anticapitalist – al sarcinilor procesului revoluționar ce urma să fie declanșat de criza postbelică vădese justa orientare a lui Pătrășcanu în privința caracterizării situației social-politice a țării din perioada respectivă. Teza cuprinsă în Programul partidului după care etapa revoluționară deschisă de actul de la 23 August 1944 se definește mai corect nu ca etapă de desăvârșire a revoluției burghezo-democratice, ci ca o revoluție popular democratică, este ilustrativă în acest sens.

După opinia noastră, cea mai bună confirmare a valorii teoretice și practice a operei și gândirii lui L. D. Pătrășcanu este faptul că amplul program de acțiune și revendicări general-democratice și naționale, antif feudale, antifasciste și antiimperialiste, schițat în finalul lucrării sale „Problemele de bază ale României”, ca și recomandările tactice formulate au fost aproape în întregime însușite de către partid, ideile de bază putând fi regăsite atît în Platforma-program propusă de P.C.R. în septembrie 1944 pentru constituirea F.N.D., cit și în Programul de guvernare propus de P.C.R. în ianuarie 1945.

V. IOJA

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvârșirii construirii socialismului, volumul I, Ed. politică București, 1967, p. 359-362.

²⁾ Lucrețiu Pătrășcanu, Problemele de bază ale României, Ed. Socec, București, 1944, p. 27. În continuare, trîmberile din text se vor face la această lucrare.

³⁾ Lucrețiu Pătrășcanu, Reforma agrară în România Mare și urmările ei, în volumul „Studii economice și social-politice, 1925-1945”, Ed. politică, București, 1978, p. 11.

⁴⁾ Congresul al V-lea se pronunța pentru „confiscarea tuturor pământurilor regale, moșierimii și minăstirești, împreună cu inventarul lor, fără răscompensare, pentru improprietărea gratuită cu ele a muncitorilor agricoli și a țăranilor celor mai săraci și mijlociași” Documente... p. 229.

ideilor în rezolvarea problemelor actuale. E. R. nu se îndoieste de caracterul științific al economiei politice, dar subliniază lipsa ei de precizie în comparație cu fizica și chimia. Cu privire la ceea ce economiștii pretind că știu sau sint în stare să facă, autorul, pledînd pentru căutarea soluțiilor la problemele reale, subliniază restricțiile politice și sociale la care este supusă acțiunea economică. Ceea ce politicile pot încerca și obține ar depinde mult mai mult de atitudinea, înțelegerea și speranțele publicului, decît credeau cei ce luau decizii politice în 1950 și 1960. Pe E. R. îl uimește contrastul între vederile largi ale lui Adam Smith și accentul pus de acesta pe mecanismul pieței. După el, teoreticianul „mîinii invizibile” nu ar mai fi astăzi atît de antinterventionist ca mulți din continuatorii săi.

Previzionistul și meteorologul

● De o anumită doză de scepticism în capacitățile actuale ale previziunii economice occidentale este străbătut articolul The economist as a prophet (Economistul ca profet), republicat după „Morgan Guaranty Survey” de revista PROBLÈMES ECONOMIQUES din 21. III. a.c. Unul din inconvenientele previziunilor economice ar consta în faptul că, fiind bazate pe medii stabilite după evenimentele din trecut, tind să sugereze evoluții progresive și să scape posibilitatea unor variații de mare amplitudine sau subite – cum ar fi crizele economice. Situația pare asemănătoare – se spune ironic în articol – cu cea a meteorologului. Previziunea se bizuie astăzi mai mult pe informațiile transmise prin satelit decît pe ceea ce

se vede privind pe fereastră sau decît pe durerea din genunchi, dacă previzionistul are artrită. Tot așa, economiștii moderni se sprijină în previziunile lor pe un model matematic, pe un ordinor, mai curînd decît pe intuiția personală. Dar, încheie articolul, nu le-ar strica să arunce o privire, înainte de a-și publica previziunile, unii pe fereastră, alții pe telegramele abia sosite.

Mecanizarea lucrărilor miniere

● La Institutul de mine din Petroșani a avut loc, în ziua de 18 aprilie a.c., o consfătuire organizată de Comitetul județean Hunedoara al P.C.R. și Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, avînd ca temă „Mecanizarea lucrărilor miniere din subteran și suprafață la unitățile miniere din Valea Jiului”. În ședințe plenare și pe secțiuni au

FIȘE

fost prezentate – în lumina indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitelor de lucru în Valea Jiului – principalele orientări, realizări și perspective privind modernizarea exploatărilor de cărbune, în vederea creșterii producției, a productivității muncii și îmbunătățirii condițiilor de lucru. Cadre didactice, specialiști din producție și muncitori mineri au realizat un amplu schimb de experiență în ce privește utilizarea complexelor mecanizate în abataje, mecanizarea lucrărilor de săpare, susținere și transport, organizarea activității de exploatare, întreținere și reparare a echipamentelor miniere, protecția muncii.

19

LUPTA PENTRU INDEPENDENȚĂ ECONOMICĂ A TINERELOR STATE

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

MIȘCAREA de eliberare națională este una din marile forțe progresiste ale lumii contemporane. În faza actuală mișcarea de eliberare națională urmărește: 1) consolidarea independenței politice și obținerea independenței economice pentru statele formate prin destrămarea imperiilor coloniale; 2) asigurarea în fapt a independenței țărilor și popoarelor aflate încă sub dominație colonială. Cele două aspecte au aceeași esență — înlăturarea rămășițelor sistemului colonial al imperialismului, care constituie o încălcare a drepturilor fundamentale ale popoarelor de a fi libere și de a-și făuri independent istoria. De aceea, mișcarea de eliberare națională se bucură de solidaritatea tuturor forțelor care luptă pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

1. Conținutul și cauzele subdezvoltării

STATELE din Africa, Asia și America Latină care s-au format prin eliberarea de sub dominația colonială au astăzi o situație foarte diferită din punct de vedere economic și politic. Cvasitotalitatea acestora se caracterizează totuși prin anumite trăsături comune care pun în evidență faptul că sînt afectate de subdezvoltare economică; a) nivelul scăzut al dezvoltării forțelor de producție; b) în structura economiei naționale, agricultura ocupă un loc foarte important sau predomină; c) relațiile de producție bazate în special pe proprietatea privată reprezintă împletirea unor puternice rămășițe feudale sau prefeudale cu relații capitaliste care îmbracă rareori forma celor întîlnite în țările dezvoltate; d) economia continuă să se afle în sfera exploatării capitalului monopolist; nivelul de trai al celei mai mari părți a populației acestor țări este scăzut, rezultatele creșterii economice fiind însușite în special de clasele și păturile sociale înstărite, precum și de capitalul străin.

Criteriul cel mai important pe baza căruia se apreciază că statele formate prin destrămarea sistemului colonial al imperialismului sînt rămase în urmă din punct de vedere economic îl constituie nivelul scăzut al forțelor de producție. Discrepanțele între dezvoltarea diferitelor țări, determinate de nivelul forțelor de producție se reflectă în decalajele economice. Astăzi există foarte mari decalaje între tinerele state și țările capitaliste dezvoltate. Acestea pot fi ilustrate prin compararea venitului național pe locuitor în cele două grupuri de țări, a producției pe locuitor la anumite produse (mai ales a celor de mare importanță pentru progresul întregii economii, cum sînt oțelul, energia electrică, cimentul, îngrășămintele etc), productivității muncii, nivelului înzestrării tehnice a muncii etc.

În perioada postbelică unele decalaje au tendința să crească. De pildă, în 1950 venitul național pe locuitor era în medie de 1 547 dolari în țările considerate dezvoltate și de 135 dolari în cadrul tinerelor state. Exprimat în cifre absolute acest decalaj depășea 1 400 dolari, ceea ce înseamnă că în acel an venitul național al tinerelor state era în medie de 11,4 ori mai mic decît cel al țărilor dezvoltate. În prezent, distanța dintre cele două grupuri de state a depășit cu mult 3 050 dolari, media din țările avansate fiind de 13,4 ori mai mare decît în celelalte. Alte decalaje au marcat însă o ușoară tendință de micșurare. Astfel, din 1950 și pînă în prezent producția agricolă și industrială a unora dintre tinerele state a crescut în ritm mai rapid decît în țările dezvoltate.

Cu toate acestea, raportate la numărul de locuitori, atît producțiile agricole cît și cele industriale se mențin pe întreaga perioadă la un nivel foarte scăzut pentru statele subdezvoltate economic. Producția industrială pe locuitor este în medie de 16,5 ori mai mică decît în țările dezvoltate, iar cea agricolă de aproape 2,4 ori. Dacă această situație de ansamblu este analizată pe produse industriale și agricole se constată că, la multe dintre ele decalajele producțiilor pe locuitor în țările industrializate și cele subdezvoltate economic au crescut.

Dominația colonială a frînat crearea și dezvoltarea unei industrii naționale în multe dintre aceste țări. Economia lor se caracterizează prin slaba dezvoltare a industriei, în care predomină ramurile extractive și de prelucrare primară a materiei

lor prime destinate cu precădere exportului. În cea mai mare parte a acestor țări industria grea lipsește sau se află la începuturile sale, iar agricultura este puțin diversificată și de mică productivitate.

Există însă mari decalaje economice chiar și între tinerele state. Distingem astfel: 1) state cu un venit național anual pe locuitor sub 200 de dolari; 2) state cu 200—500 de dolari; 3) state cu 500—1 000 dolari și 4) state cu 1 000—1 500 dolari. Se impune să precizăm că limita celor 1 500 dolari venit național anual pe locuitor este totuși relativă. Unele dintre tinerele state exportatoare de petrol depășesc această sumă, dar nu pot fi considerate state dezvoltate mai ales datorită structurii economiilor lor naționale.

În Programul partidului nostru adoptat la Congresul al XI-lea se subliniază că starea de subdezvoltare este rezultatul nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de jefuire a bogățiilor naționale, consecința relațiilor economice inechitabile, generate de capitalism și imperialism.

2. Structura economică și socială a țărilor recent eliberate

STATELE care s-au format în urma prăbușirii sistemului colonial au moștenit din trecut nu numai un nivel redus al forțelor de producție, ci și relații de producție extrem de eterogene care și pun amprenta asupra structurii economice și sociale a acestor state.

Principalele componente ale acestor structuri sînt: a) proprietatea capitalului străin, a burgheziei naționale și compradore. Capitalul străin deține încă într-o serie de țări subdezvoltate economic poziții importante în industria extractivă, ușoară, în transporturi și în agricultură. De regulă aceasta joacă un rol de frînă în dezvoltarea economico-socială independentă a tinerelor state. Pozițiile burgheziei autohtone depind de regulă de gradul de dezvoltare a capitalismului în aceste țări și de raporturile în care se află cu capitalul monopolist internațional. O anumită parte a burgheziei, denumită burghezia națională, este interesată în cucerirea și consolidarea independenței economice și politice. În asemenea împrejurări, burghezia națională poate juca un rol progresist. Ea are însă un caracter dublu: pe de o parte este obiectiv interesată în desfășurarea mișcării de eliberare, iar pe de altă parte, pe măsură ce contradicțiile sociale se adîncesc, anumite grupuri ale ei inclină spre conciliere cu imperialismul sau cu alte forțe reacționare. Burghezia compradoră este partea cea mai reacționară a burgheziei din aceste țări, favorizînd expansiunea capitalului străin, jefuirea bogățiilor țărilor și exploatarea populației.

Corespunzător gradului de dezvoltare a capitalismului există în țările recent eliberate forță de muncă salariată, respectiv proletariat. Ponderea acestei în totalul populației este mai scăzută în Asia și Africa și mai ridicată în America Latină. Ca urmare a politicii de industrializare dusă de multe dintre țările subdezvoltate economic, proletariatul este în creștere. El reprezintă o forță care militează consecvent pentru progres.

b) Sectorul de stat apărut pe calea naționalizării (mai ales prin plata de despăgubiri), confiscarea unor întreprinderi aparținînd fostelor administrații coloniale, absenteiștilor, cît și prin investiții făcute de stat. Relațiile de producție proprii acestui sector și natura lui socială depind de clasa dominantă, de esența puterii politice, de rolul pe care îl joacă în dezvoltarea economiei naționale. În multe din fostele colonii, sectorul de stat s-a dezvoltat mult avînd o importanță deosebită în lupta împotriva monopolurilor străine, pentru cucerirea independenței economice.

c) Mica producție de mărfuri, constituită din micii meșteșugari și mai ales din țărănime, formează cea mai numeroasă parte a populației în majoritatea tinerelor state. În general țărănimea acestor state dispune de pămînt puțin, suferă exploatarea burgheziei autohtone și a capitalului străin. De aceea, ea formează o imensă forță care acționează pentru reforme economice și transformări democratice.

d) Proprietatea de natură feudală are însă o mare însemnătate în agricultura unor țări, împletindu-se adesea cu elemente ale relațiilor capitaliste. Elementele feudale împreună cu burghezia compradoră constituie sprijinul monopolurilor internaționale în economia țărilor subdezvoltate economice.

În afară de acestea se mai întîlnesc relații tribale, patriarhale, gentile, sub forma proprietății obștilor sătești asupra pămîntului, a pozițiilor pe care le dețin șefii de trib, a servituțiilor care se formează pe această bază.

3. Căile înlăturării subdezvoltării

CUCERIREA independenței politice de stat constituie premisa cea mai importantă pentru obținerea independenței depline a tinerelor state. Lupta popoarelor din aceste țări continuă însă pînă la cucerirea independenței economice. În cursul acestei etape istorice trebuie lichidată subdezvoltarea economică și înlăturarea prefacerilor în viața economică, politică și socială menite să restrîngă și să lichideze influența negativă a capitalului străin în economie, crearea și dezvoltarea unei industrii naționale, creșterea sectorului de stat, transformarea structurilor agrare în interesul țărănimii muncitoare, lichidarea marilor decalaje care separă tinerile state de țările dezvoltate, realizarea unui progres mai rapid al fiecărei țări.

Lichidarea cit mai grabnică a subdezvoltării constituie o problemă a întregii planete pentru că de rezolvarea ei depinde asigurarea unor condiții corespunzătoare de viață pentru 2/3 din populația globului, progresul omenirii și dezvoltarea colaborării între toate țările.

Fără îndoială, lichidarea rămînerii în urmă față de țările dezvoltate depinde în primul rînd de eforturile proprii ale tinerelor state care suferă de pe urma subdezvoltării. Aceasta impune concentrarea tuturor forțelor umane și mijloacelor materiale pentru progresul rapid al industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice, formarea cadrelor proprii pentru toate domeniile de activitate. Dezvoltarea echilibrată și în ritm înalt a întregii economii este condiția hotărîtoare pentru înlăturarea acestui scop.

De asemenea, un rol de cea mai mare însemnătate pentru lichidarea subdezvoltării îl are lărgirea colaborării internaționale bazate pe respectarea independenței și suveranității fiecărei țări, neamestecul în treburile interne, echitate și avantaj reciproc acordîndu-se și un sprijin multilateral tinerelor state. Colaborarea internațională este chemată să contribuie la făurirea unei industrii naționale în aceste țări, care să valorifice resursele naturale și de forță de muncă astfel încît să se asigure participarea activă la diviziunea internațională a muncii, la

schimbul mondial de valori. Eforturile destinate lichidării subdezvoltării trebuie sprijinite în mod corespunzător de țările dezvoltate, mai ales că majoritatea țărilor bogate, avansate economic și-au asigurat progresul pe seama exploatării fostelor colonii. Este deci moral și echitabil ca acestea să restituie o parte din ceea ce și-au însușit, contribuind sub diferite forme la eforturile tinerelor state de a-și făuri o economie modernă, de a lichida rămînera în urmă.

Industrializarea are o semnificație deosebită pentru progresul economic al tinerelor state. Prin dezvoltarea unei industrii proprii se asigură, totodată, progresul agriculturii, diversificarea economiei naționale, valorificarea bogățiilor naturale și utilizarea forței de muncă aflată astăzi fără lucru, în imposibilitate de a-și asigura existența.

Obținerea independenței economice presupune, de asemenea, lupta împotriva neocolonialismului. Neocolonialismul reprezintă acțiuni economice politice, ideologice și militare întreprinse de forțele imperialiste cu scopul, direct sau indirect, de a limita independența țărilor care s-au eliberat de sub dominația colonială, pentru menținerea acestora în cadrul diferitelor sfere de influență și continuarea exploatării lor în forme mai vechi sau mai noi.

Țara noastră a cărei rămîneră în urmă a fost rezultatul nemijlocit al îndelungatei dominații străine și al exploatării marilor monopoluri imperialiste, este legată de tinerile state prin aspirații comune spre progres, prin lupta pentru abolirea vechii politici de inechitate, pentru promovarea unor relații noi între state. România s-a ridicat în ultimele decenii de la situația de țară slab dezvoltată cu un venit național de circa 100 dolari pe locuitor în anul 1950 — la aceea de țară în curs de dezvoltare. Dezvoltînd economia în ritmuri dintre cele mai înalte în lume, înscriindu-se în tendințele progresului contemporan, țara noastră se găsește într-un stadiu de dezvoltare care-i va permite într-o perioadă istorică relativ scurtă, la sfîrșitul cincinalului 1981—1985, să atingă nivelul țărilor cu o dezvoltare medie.

conf. dr. Ghiță TĂNASE

INTREBĂRI :

1. Prin ce se caracterizează conținutul subdezvoltării ?
2. Ce este decalajul economic și care sînt principalele tendințe ale decalajelor dintre țările subdezvoltate economic și țările capitaliste avansate ?
3. Care este cauza subdezvoltării economice ?
4. Care sînt principalele forțe sociale existente în cadrul tinerelor state și prin ce se caracterizează ele ?
5. Pe ce căi trebuie să acționeze tinerile state și ce mijloace trebuie să folosească pentru a înlătura subdezvoltarea ?
6. Care este rolul efortului propriu și al industrializării în lichidarea subdezvoltării ?

P. C. R. — conducătorul poporului pe drumul socialismului și comunismului

(Urmare din pag. 19)

constituie avîntul economiei, dezvoltarea bazelor tehnico-materiale prin continuarea industrializării, îmbunătățirea structurii pe ramuri a producției, sporirea productivității muncii. În domeniul dezvoltării economice, rolul conducător al partidului se concretizează într-un ansamblu original și armonios de orientări și acțiuni care asigură prioritățile necesare, stabilește formele de organizare, pornind de la condițiile și nevoile fiecărei etape precum și de principiul centralismului democratic, a cărui aplicare îmbină rolul planului național unic cu participarea mereu crescîndă a maselor de oameni ai muncii la stabilirea opțiunilor și realizarea lor efectivă. O asemenea viziune este promovată în direcția înlăturării sarcinii privind trecerea la o nouă calitate în activitatea economică, ca și în toate sferile vieții sociale. Pornind de la necesitățile asigurării ritmurilor înalte de creștere economică, de accentuare a rolului factorilor calitativi în toate domeniile, partidul a inițiat un complex de măsuri pentru perfecționarea conducerii și planificării, introducerea unui nou mecanism economico-financiar, astfel încît acesta să corespundă mai bine cadrului organizatoric democratic al autoconducerii muncitorești.

După cum se cunoaște, în procesul perfecționării întregii vieți sociale partidul a acționat pentru instituirea unui sistem atotcuprinzător de organe de conducere colectivă în toate sec-

toarele, pentru creșterea rolului adunărilor generale ale oamenilor muncii. Prin măsurile stabilite s-a creat un cadru larg și democratic pentru atragerea celor ce muncesc la conducerea vieții economico-sociale. Îmbinarea armonioasă a autonomiei fiecărei unități economice cu conducerea unitară a întregii vieți economice și sociale asigură utilizarea cu maximum de eficiență a avantajelor orînduirii noastre noi, dezvoltarea democrației socialiste, a autoconducerii muncitorești.

Pornind de la cerințele trecerii la o nouă calitate a activității economice, partidul a fundamentat într-o concepție unitară și atotcuprinzătoare un întreg sistem de măsuri care prevăd : afirmarea și întărirea autogestiei întreprinderilor în scopul punerii de acord a mecanismului economico-financiar cu cadrul organizatoric democratic creat, pentru a asigura unităților economice și organelor de conducere colectivă pîrgii și mijloace economico-financiare de exercitare efectivă a atribuțiilor și răspunderilor acordate prin lege ; sporirea răspunderilor organizațiilor de partid și ale consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi pentru întocmirea planului propriu de dezvoltare economico-socială, ținînd seama de asigurarea cu comenzi din țară și din străinătate, precum și de capacitățile de producție de care dispun ; elaborarea de către fiecare întreprindere a bugetului de venituri și cheltuieli, care să fie instrumentul de bază al conducerii financiare, al analizei și controlului, al asigurării echilibrului financiar ; introducerea, ca indicator de bază, a valorii producției nete și producției fizice, precum și perfecționarea celorlalți indicatori economico-financiar. Introducerea noului mecanism economico-financiar reflectă preocuparea partidului nostru pentru îmbinarea armonioasă a conducerii planificate unitare a întregii economii cu autogestiuinea economico-financiară.

Țări africane pe calea progresului economic și social

REPUBLICA BURUNDI

SITUATĂ în partea centrală a Africii pe malul lacului Tanganyika, la cumpăna fluviilor Zair și Nil, Republica Burundi ocupă o suprafață de 27 834 km², cu o populație de aproximativ 4 milioane locuitori, respectiv de circa 150 locuitori/km². Economia țării păstrează încă urmele adânci ale îndelungatei perioade de dominație colonială care a luat sfârșit în 1962. În 1976 produsul național brut se ridică la numai 120 dolari pe locuitor, ceea ce a determinat ca eforturile întregului popor burundez să se îndrepte către recuperarea acestei mari rămăneri în urmă, pe calea valorificării superioare a resurselor interne și a dezvoltării industriale.

Pentru atingerea acestui obiectiv, Burundi dispune de condițiile necesare. În primul rând, clima deosebit de favorabilă agriculturii a făcut ca această îndeletnicire să constituie o preocupare prioritară în activitatea economică a țării. În prezent, circa 97% din populație lucrează în acest sector care contribuie cu peste 60% la formarea produsului intern brut. Se cultivă în special cereale, în 1977 înregistrându-se producții de porumb de 140 mii tone, sorg — 120 mii tone, manioc — 902 mii tone. În ultimii ani s-au mai obținut de asemenea recolte de 22 mii tone cafea, 4 mii tone bumbac pentru semințe (neegrenat) și 1 000 tone ceai. Creșterea vitelor ocupă de asemenea un loc important, șeptelul numărând cca. 1,7 milioane capete (bovine, caprine, ovine).

O altă premisă importantă pentru dezvoltarea economică a țării o constituie rezervele subsolului. În 1973 a fost descoperit în apropierea localității Musongati un zăcămint de minereu de nichel, evaluat la cca. 5 milioane tone conținut metal, ceea ce reprezintă 50% din totalul rezervelor mondiale. De asemenea, au fost semnalate cantități importante de petrol — în zona Ruzizi și a lacului Tanganyika — și rezerve de turbă, acestea din urmă fiind apreciate la 500 milioane tone. În prezent sînt exploatare, în proporții mai mici, zăcăminte de casiterită, columbit, diamante, wolfram, cobalt, cupru, uraniu. Majoritatea acestor resurse nu sînt încă evaluate în totalitate, iar unele zone ale țării nu au fost prospectate.

Industria burundeză, încă slab dezvoltată, contribuie cu numai 6% la formarea produsului intern brut, fiind reprezentată prin unele unități de egrenare a bumbacului, prelucrate a cafelei,

decorticare a orezului, fabrici de ulei etc.

În cadrul schimburilor economice externe, circa 93% din totalul exporturilor sînt reprezentate de vânzările de cafea. În rest Burundi mai furnizează partenerilor externi ceai, bumbac brut, piei brute, fildeș etc., importînd diverse bunuri de consum (43% din totalul importurilor), și altele.

Obiectivele autorităților burundeze, reflectate și în cel de al treilea plan cincinal de dezvoltare (1978—1982) vizează consolidarea tuturor sectoarelor de activitate economică. În agricultură, accentul va fi pus în continuare pe culturile cerealiere, luîndu-se în considerare particularitățile regionale ale țării. În ceea ce privește industria se preconizează dezvoltarea producției de articole necesare agriculturii, urmărindu-se și crearea unor noi unități industriale de prelucrare a produselor agricole. În industria minieră este vizată în special valorificarea resurselor deja prospectate, un accent deosebit punîndu-se pe exploatarea zăcămintului de nichel de la Musongati, precum și evidențierea altor resurse minerale.

Pentru realizarea obiectivelor propuse, eforturile interne sînt conjugate, într-o măsură semnificativă, cu promovarea unei largi politici de cooperare externă.

Relațiile economice dintre România și Burundi au cunoscut în ultimii ani o evoluție continuă, desfășurîndu-se în baza Acordului comercial și a Acordului de cooperare economică și tehnică (prevăzînd cooperarea în domeniile geologic, minier, industrial, energetic și agricol), documente încheiate la 17 mai 1970 la Bujumbura.

În cadrul schimburilor comerciale, România livrează pe piața burundeză autocamioane, autobuze, autovehicule speciale, tractoare, autoturisme, precum și unele țesături și confecții etc.

În cadrul cooperării dintre cele două state au fost înființate două societăți mixte — Somiburom și Agriburom — și, recent au fost inițiate lucrările de defrișare și amenajare a zonei agricole de la Nyanza-Lac, acțiune care se realizează sub îndrumarea specialiștilor români și burundezi cu utilaje furnizate de România. În cursul lunii februarie a acestui an, cu ocazia primirii de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a președintelui părții burundeze în Comisia mixtă guvernamentală româno-burundeză de cooperare economică și tehnică au fost evocate cu satisfacție bunele relații existente și a fost exprimată dorința reciprocă de a dezvolta aceste relații, evidențindu-se posibilitățile largi de extindere a schimburilor comerciale și cooperării economice, tehnico-științifice, precum și în domeniul producției.

Valeriu HUPOIU

REPUBLICA DEMOCRATICĂ SUDAN

PRIN MĂRIMEA suprafeței (peste 2,5 milioane km²), Sudanul, țară cu o populație de circa 16 milioane locuitori, se situează pe primul loc în Africa. În ciuda unui produs național brut de numai 300 dolari pe locuitor (în 1977), stadiul actual de evaluare a resurselor naturale ale țării indică existența unui potențial deosebit de important pentru resurse (agricole, hidroenergetice, silvice), destul de mari pentru altele (miniere, piscicole). Avînd în vedere vasta sa suprafață arabilă (80 milioane ha), regimul climateric favorabil, abundența rețelei hidrografice, se poate considera că Sudanul dispune de un potențial remarcabil de dezvoltare a agriculturii, principalul sector de activitate economică al țării, care cuprinde circa 4/5 din populația acesteia.

Pornind de la existența unor astfel de mari resurse, încă insuficient exploatare, politica promovată de autoritățile sudaneze vizează ca, printr-o valorificare mai rapidă a lor să se realizeze un ritm ridicat al creșterii economice, care să permită o substanțială îmbunătățire a standardului de viață al populației, încă din primii ani ai următorului deceniu.

Elaborat în spiritul unor astfel de orientări de largă perspectivă, planul șesenal curent 1977/78—1982/83 își propune ca obiective majore realizarea unui ritm de creștere a produsului intern brut de 7,5% anual, diminuarea disparităților interregionale și a celor rural-urbane și atingerea stadiului de satisfacere a necesarului dintr-o serie de produse de bază din producția proprie. Volumul global al investițiilor prevăzute pentru perioada menționată se ridică la 7,6 miliarde dolari, rolul predominant în realizarea lor urmînd să revină sectorului public (circa 60%). În cadrul investițiilor publice, prioritare vor fi, alături de sectorul agricol, inițierea și finalizarea unor proiecte agro-industriale, dezvoltarea infrastructurii — în special a transporturilor, precum și pregătirea și perfecționarea profesională a cadrelor. În ceea ce privește industria, majoritatea investițiilor vor fi orientate spre industria textilă, producția de uleiuri vegetale, de zahăr și prelucrarea pieilor.

Principala cultură va continua să o reprezinte bumbacul, recoltele obținute situînd Sudanul pe locul al doilea din Africa, după Egipt. Producția de bumbac egrenat a fost în 1977 de 208 mii tone, bumbacul și produsele din bumbac asigurînd împreună 50% din încasărilor din export. Sudanul este totodată cel mai mare producător mondial de

gumă arabică și al treilea mare cultivator mondial de susan.

Prevederile planului indică pentru sectorul agricol o creștere medie anuală de 3%, Totodată, prin finalizarea proiectelor în curs de realizare din industria textilă, a zahărului, a cimentului, din alte industrii prelucrătoare de materii prime agricole, din celelalte domenii ale activității industriale bazate pe prelucrarea materiilor prime locale, precum și prin utilizarea mai bună a capacităților de producție existente, se prevede ca producția industrială să înregistreze o creștere medie anuală de 7% pe perioada planului șesenal curent. În același timp, ca rezultat al eforturilor permanente ce se depun pentru dezvoltarea infrastructurii, acest sector va crește într-un ritm anual superior celui al produsului național brut.

Ca reflecție a politicii lor active vizând afirmarea principiilor noi de relații dintre state, instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, relațiile de prietenie și colaborare stabilite între România și Sudan au cunoscut un curs mereu ascendent. O contribuție de seamă la dezvoltarea acestor legături au avut-o înfățișările și convorbirile dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Gaafar Mohammed Nimeiri, la Khartoum și București, ale căror rezultate rodnice au deschis ample perspective colaborării româno-sudaneze.

Caracterizate printr-o dinamică susținută (ritmul mediu anual de creștere în perioada ultimilor 6 ani a fost de 20%), schimburile comerciale româno-sudaneze, realizate în prezent în cadrul programului pe cinci ani (1976—1980) convenit între cele două părți, marchează un continuu proces de diversificare a structurii lor. Legat de acest aspect, este de menționat faptul că exporturile românești pe piața sudaneză includ în ultimii ani o gamă variată de produse, de la diverse mașini, utilaje și mijloace de transport, grupă care deține, de altfel, ponderea principală (autocamioane, autoturisme de teren, tractoare, vagoane și locomotive de cale ferată), produse chimice, anvelope, rășini sintetice și pînă la diferite produse industriale de consum (țesături textile, tricotaje, încălțăminte din piele, receptoare radio). La rîndul lor se diversifică și exporturile sudaneze în România, în ultimii ani lista acestora incluzînd, în afara produselor devenite tradiționale (bumbac fibros și gumă arabică), o serie de noi mărfuri (piei brute, susan, uleiuri comestibile). În același timp, un rol deosebit în adîncirea colaborării bilaterale revine acțiunilor de cooperare economică și tehnico-stiințifică, formă modernă prin care cele două țări realizează în comun o serie de obiective menite să asigure o valorificare superioară a resurselor naturale ale Sudanului. Principalele domenii vizate sînt industria textilă, construcțiile de mașini, industria chimică, minieră, a materialelor de construcții, a prelucrării lemnului și domeniul transporturilor fluviale.

Constantin MUNTEANU

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale

Elaborarea codului de conduită a societăților transnaționale

ACTUALMENTE, sub egida Organizației Națiunilor Unite sînt în curs lucrări de elaborare a unui cod de conduită a societăților transnaționale. Aceste lucrări reprezintă primul efort întreprins la scara comunității internaționale în scopul adoptării unui instrument universal de reglementare a activității acestor societăți.

Încă din 1971 un studiu asupra economiei mondiale releva că prin amploarea operațiilor și capacitatea lor, adesea superioare dimensiunilor economice ale țării lor gazdă, societățile transnaționale sînt în curs de dezvoltare, pentru țările mici și mijlocii. „Comunitatea internațională — se arată în acest studiu — nu a formulat încă o politică constructivă coerentă și nu a creat un mecanism eficient pentru reglementarea problemelor pe care le ridică activitățile acestor societăți“ (L'Etude sur l'économie mondiale, 1971, E/5144, pag. 13).

Constatări similare privind consecințele sociale nefavorabile ale raporturilor de muncă angajate de societățile transnaționale au fost făcute, tot în 1971, de Conferința Internațională a Muncii. Ele au condus la adoptarea, în noiembrie 1977, a „Declarației tripartite de principii privind întreprinderile multinaționale și politica socială“. Efectele prejudiciabile pe care practicile comerciale restrictive le au asupra comerțului internațional și dezvoltării de ansamblu au fost evidențiate prin rezoluția 73 (III) din 1972 a celei de-a treia sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.). Au fost, astfel, menționate constituirea, în carteluri, interdicțiile de export a unor mărfuri, acordurile de împărțire a piețelor, stocarea de materii prime și resurse energetice, restricțiile din contractele pentru transfer de tehnici, fixarea arbitrară a prețurilor de transfer între societățile-mamă și filiale, alte practici de monopol.

Argumente în favoarea unui cod internațional unitar

LA NIVEL NAȚIONAL, statele au adoptat diverse reglementări, urmărind în genere influențarea activității acestor societăți în direcția sprijinirii realizării unor obiective economice naționale de mai mare importanță.

Mai multe instrumente conținînd dispoziții referitoare la societățile transnaționale au fost elaborate ori sînt în curs de negociere și pe plan regional, de exemplu în cadrul Pactului Andin, unde cele șase state latino-americane membre au adoptat norme obligatorii în acest sens. Un important document multiregional, cu valoare de recomandare, îl constituie „Declarația ministerială privind investițiile și întreprinderile multinaționale“, din iunie 1976, a țărilor membre ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.). Aspecte ale activității societăților transnaționale sînt tratate în numeroase alte documente internaționale, cum sînt rezoluțiile O.N.U. relative la suveranitatea permanentă asupra resurselor naturale, la strategia internațională a dezvoltării, Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, din 1974, etc.

Se apreciază însă că toate aceste reglementări, avînd un caracter limitat, nu dau un răspuns satisfăcător multiplexelor probleme puse de colaborarea cu aceste societăți. Specificul societăților transnaționale și al filialelor lor, care își desfășoară activitatea simultan pe mai multe piețe din țări diferite, prin realizarea unei politici globale și dispunînd de structuri funcționale ce ignoră frontierele naționale, generează dificultăți greu de soluționate prin reglementări parțiale. Deosebirile între diversele legislații se dovedesc a fi pînă la urmă avantajoase doar societăților transnaționale.

Necesitatea ca guvernele să convină cel puțin asupra elementelor de bază pe care le implică colaborarea cu aceste societăți, astfel ca ele să respecte anumite principii și norme de comportare, cu deosebire în țările gazdă în curs de dezvoltare, constituie un puternic argument în favoarea elaborării unui cod internațional unitar în acest domeniu.

Componentă a noii ordini economice internaționale

RĂSPUNZÎND acestor preocupări, rezoluțiile 3201 (S—VI) și 3202 (S—VI) ale Adunării generale a O.N.U., din 1 mai 1974, subliniază că reglementarea și controlul activității societăților transnaționale prin adoptarea de măsuri menite să servească interesele economiei naționale a țărilor în care își desfășoară activitatea, îndeosebi prin întocmirea unui cod de conduită pentru aceste societăți, constituie o cerință a noii ordini economice internaționale.

Această importantă sarcină a fost încredințată Comisiei interguvernamentale pentru societățile transnaționale, organ consultativ pe lângă Consiliul Economic și Social al O.N.U., respectiv unui grup de lucru compus din reprezentanți ai 48 de state, între care și România. Cea mai recentă reuniune a acestui grup a avut loc în luna martie a.c. la New York.

Formularea codului este un proces complex care presupune elucidarea și soluționarea, de cele mai multe ori concomitentă, a unor parametri fundamentali ca: obiectivele precise ale acestui instrument internațional; entitățile vizate și cîmpul de aplicare; chestiunile de fond care ar trebui să aibă prioritate de reglementare; natura juridică a codului; punerea în practică și mecanismul de realizare; mijloacele de supraveghere și control; sancțiuni ce ar putea fi aplicate în caz de nerespectare; revizuirea periodică; eventuale măsuri de corectare.

Pentru a fi realmente eficace, ar apare potrivit ca elaborarea codului să fie concepută ca un proces politic, economic și juridic aflat într-o evoluție în timp. Practic, definitivarea și adoptarea codului vor reprezenta o anevoioasă muncă de informare și adîncire a cunoașterii amplitudinii activităților pe care le desfășoară societățile transnaționale, a interdependențelor pe care ele le generează.

Pînă în prezent lucrările Grupului însărcinat cu întocmirea proiectului au avut un caracter preliminar, exploratoriu. Dezbaterile care au avut loc s-au concentrat, în special, asupra identificării și precizării elementelor conceptuale de bază în legătură cu respec-

țarea de către societățile transnaționale a suveranității țărilor gazdă, a obiectivelor și priorităților lor de dezvoltare; proprietatea și controlul asupra bunurilor și activităților ce le întreprind; naționalizarea; probleme de jurisdicție; transferul beneficiilor și balanța de plăți a țărilor gazdă; protecția consumatorilor și a mediului ambiant; modalități de punere în practică a prevederilor codului la nivel național și internațional; cooperarea interguvernamentală în aplicarea codului. Numeroase delegații sînt de părere ca proiectul viitorului cod de conduită să fie structurat pe două părți mari, prima ocupîndu-se de principiile și normele de bază referitoare la activitatea societăților transnaționale, iar a doua de tratamentul pe care țările gazdă sînt ținute să-l acorde acestor societăți.

Abordări diferite s-au înregistrat mai ales în ce privește includerea în proiectul codului a tratamentului societăților transnaționale pe teritoriile țărilor gazdă, natura juridică — obligatorie sau voluntară — a codului, definirea entităților vizate de acest document, obligativitatea plății unei indemnizații în caz de naționalizare, dreptul țărilor de origine de a reprezenta și acorda protecție diplomatică și consulară societăților și filialelor acestora. Se preconizează ca negocierea și redactarea propriu-zisă a proiectului de cod să înceapă la sesiunea din toamna acestui an a Grupului.

Participarea României

ÎNCEPÎND din ianuarie 1978, țara noastră este membră a Comisiei pentru societăți transnaționale, respectiv a Grupului de lucru, pentru o perioadă de trei ani.

Participarea României — țară socialistă în curs de dezvoltare — la elaborarea codului se înscrie în eforturile pe care le depune în direcția instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale, pornind de la imperativul ca activitatea societăților transnaționale să fie adaptată cerințelor dezvoltării economiilor naționale, respectării independenței și suveranității tuturor statelor.

În concepția României, acțiunea de elaborare a codului reprezintă o parte integrantă a procesului de perfecționare a principiilor și normelor menite să stea la baza raporturilor internaționale, de întărire a cooperării interguvernamentale în acest domeniu, pentru ca investițiile ce le fac societățile transnaționale să completeze și nu să înlocuiască investițiile locale, avînd menirea să contribuie, pe o bază reciproc avantajoasă, la intensificarea cooperării în producție cu întreprinderi și alte unități economice, îndeosebi din țările în curs de dezvoltare, la extinderea și diversificarea exporturilor, la lărgirea pieței de desfacere a mărfurilor și dezvoltarea activității de cooperare pe terțe piețe.

Codul ar trebui să constituie un impuls către o reorientare fermă a programelor existente în domeniul asistenței tehnice, pentru accelerarea introducerii tehnologiilor moderne, crearea de capacități noi, formarea bazei materiale și a cadrelor naționale de specialiști, corespunzător condițiilor și necesităților țărilor în curs de dezvoltare.

Întărirea și extinderea colaborării internaționale în acest domeniu sînt chemate să stimuleze aspectele pozitive pe care le înregistrează acțiunile de cooperare cu aceste societăți care, așa cum se știe, dețin poziții cheie în sectoarele de vîrf ale tehnicii, tehnologiei, marketingului, managementului, dispunînd de considerabile resurse financiare și avînd posibilități largi de desfacere a mărfurilor pe piețele internaționale. Pentru a preveni și elimina eventuale abuzuri, se apreciază că de o deosebită utilitate ar fi, de asemenea, instituirea pe plan intern a unor reglementări juridico-economice referitoare la modul de admitere și gestionare a investițiilor externe de capital, încît acestea să fie canalizate în direcția realizării efective a obiectivelor țărilor gazdă, ținîndu-se seama de interesele tuturor partenerilor.

În contextul eforturilor de edificare a unei economii moderne, România își extinde relațiile cu toate țările lumii, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate, pe baza respectării principiilor independentei și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. În acest cadru România dezvoltă relații reciproc avantajoase și cu societăți transnaționale, relații în cadrul cărora își exprimă preferința pentru trecerea de la schimburile comerciale clasice la forme noi de cooperare, cum sînt societățile mixte, știindu-se că în țara noastră investițiile străine sînt admise numai pe baza asocierii cu capital național de stat, în condițiile în care participarea acestuia să fie de cel puțin 51%.

Punînd pe primul plan relațiile cu țările socialiste și acționînd pentru întărirea colaborării cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealinierte, cu țările mici și mijlocii, pentru asigurarea dezvoltării independente a fiecărei națiuni, România se pronunță totodată pentru lărgirea solidarității internaționale cu țările dezvoltate, în scopul obținerii unor înțelegeri corespunzătoare. Aceste înțelegeri — în care se poate include și viitorul cod de conduită a societăților transnaționale — vor trebui să ducă la realizarea unor raporturi noi, bazate pe egalitate și echitate, să asigure accesul, în condiții avantajoase, la tehnologiile moderne, la cuceririle științei și tehnicii, reprezentînd un sprijin de substanță pentru țările în curs de dezvoltare din partea țărilor dezvoltate.

dr. Ioan MURGU

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna martie 1979

EVOLUȚIA prețurilor internaționale s-a caracterizat printr-un ușor recul față de nivelul deosebit de ridicat pe care l-au atins în luna precedentă. Aceasta s-a datorat unei anumite relaxări a tensiunii create în special de lipsa de țigeti pe piața internațională, precum și diminuării tranzacțiilor speculative cu țigeti, produse petroliere și unele metale neferoase.

În aceste condiții, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România au scăzut în luna martie a.c. cu 1,70% comparativ cu creșterea de 10,20% înregistrată în luna precedentă.

Scăderea prețurilor internaționale înregistrată în luna martie pe ansamblul produselor de bază s-a datorat prețurilor la produsele petroliere care, în condițiile ameliorării aprovizionării cu țigeti și a lichidării tranzacțiilor speculative s-au redus cu 9,50% față de nivelurile deosebit de ridicate atinse în luna precedentă. Este de remarcat că recenta hotărâre a țărilor membre O.P.E.C. de a majora prețul la țigeti, cu începere de la 1 aprilie a.c., mai mult decât era stabilit inițial, a oprit scăderea mai pronunțată a prețurilor la produsele petroliere.

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale, cu toate că au continuat tendința de creștere (+1,90%), aceasta a fost mai atenuată decât în luna februarie (+4%). O tendință deosebit de accentuată de creștere a fost înregistrată în continuare la piei brute de bovine (+27,30%), sub influența diminuării ofertelor. Prețurile au continuat să crească, dar la rate mult mai atenuate decât în luna precedentă, la cauciuc (+2,30%), metale (+1,60%) și fibre animale și vegetale (+0,70%). Prețurile au scăzut la produse din lemn (-0,20%) și mine-reuri (-0,10%).

INDICELE SINTETIC I.E.M. în anul 1977-1978 și în martie 1979

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	febr.	martie
INDICE GENERAL	1977	230,1	234,8	235,1
	1978	247,8	247,8	256,6
1. Produse agricole	1977	180,7	187,9	193,0
- țara	1978	191,8	180,2	188,0
- cereale	1977	151,6	150,7	207,7
	1978	187,7	168,3	178,5
- semănțe oleag., prod. veg. anim.	1977	206,2	209,2	216,3
	1978	159,1	199,5	216,3
- carne și produse animaliere	1977	201,6	213,3	193,2
	1978	201,6	213,3	229,4
- zahăr și produse tropicale	1977	158,7	156,4	154,5
	1978	175,5	173,5	186,2
- produse petroliere	1977	253,3	269,0	293,2
	1978	228,8	231,8	229,0
- produse agricole tropicale	1979		216,3	216,7
2. Combustibili	1977	398,4	398,6	392,0
- gaze	1978	442,0	421,0	429,2
- cărbuni și coaci	1977	269,1	279,6	281,1
	1978	356,2	344,8	352,1
- țigeti	1977	553,9	550,7	550,7
	1978	548,0	575,2	626,5
- produse petroliere	1979		593,5	593,5
3. Minerale	1977	439,1	448,8	433,0
- uraniu și uraniu	1978	479,6	441,8	454,3
- metale	1977	199,2	204,5	204,9
- uraniu	1978	211,7	192,6	193,8
- aur și argint	1977	149,4	152,9	152,7
	1978	140,0	151,7	152,7
- metale	1979		146,2	146,0
- cauciuc	1977	192,1	198,6	193,7
	1978	202,6	177,6	189,0
- lemn și produse din lemn	1977	231,0	238,2	242,0
	1978	279,2	251,9	232,4
- fibre și produse din fibre	1977	227,9	228,8	229,5
	1978	249,9	235,0	238,2
- fibre animale și vegetale	1979		273,9	273,4
- piei	1977	212,3	246,7	253,9
	1978	215,1	200,6	205,2
- minerale	1979		227,9	228,4
	1978	186,6	193,1	196,9
	1979		208,6	203,6
			376,4	479,1

a) Date provizorii pentru: vite vii, porci vii, miere, bulă, coca de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, ferromangan, ferrosulfid, otel comercial, tablă grosă, tablă subțire laminată la rece, sârmă neagră reconaptă țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hârtie kraftliner, iută, ulei de ricin.

La produsele agroalimentare de bază, prețurile au înregistrat, ca și în luna precedentă, o ușoară tendință de creștere.

Cu toate că și în luna martie activitatea tranzacțională a fost relativ susținută, posibilitatea unei creșteri mai accentuate a prețurilor a fost contracarată de influența pe care o exercită disponibilitățile excedentare mondiale asupra acestor prețuri. În aceste condiții s-au înregistrat creșteri la cereale (+1,50%), semănțe oleaginoase și uleiuri vegetale comestibile (+1,60%), animale și carne (+0,80%), zahăr și produse tropicale (+0,20%).

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Perspective pesimiste pentru industria petrochimică

ACEASTA este concluzia prognozei Comitetului pentru industrie al O.C.D.E., referitoare la prima jumătate a viitorului deceniu în Europa de vest, când se apreciază că va exista un interes scăzut pentru efectuarea de investiții în industria petrochimică. Unele dificultăți în realizarea desfacerii, profiturile mai reduse, greutățile în aprovizionarea cu materii prime, și consumurile mari de resurse energetice ale căror prețuri sînt în creștere vor face dificilă finanțarea de noi uzine petrochimice, atît din partea investitorilor naționali cit și din partea celor din străinătate. Dacă tendința se va menține și în a doua jumătate a viitorului deceniu, aceasta va însemna greutăți inclusiv în legătură cu înlocuirea utilajelor, apreciindu-se că se va realiza reinnoirea a numai circa 33% din echipamentele fabricilor petrochimice vest-europene actuale.

Raportul subliniază că această situație va duce la scăderea exporturilor și în același timp se va asista, în statele occidentale, la creșterea importurilor de produse petrochimice.

Olanda: previziuni infirmate

POTRIVIT ultimelor estimări, balanța de

plăți olandeză în 1978 a înregistrat un sold negativ apreciat la peste 3 miliarde guldeni. Acest rezultat a constituit o surpriză pentru specialiști care aveau în vedere, în estimările făcute la sfîrșitul anului trecut, un surplus substanțial, respectiv de circa 6 miliarde guldeni. Ulterior, aprecierile au început să devină pesimiste ajungîndu-se la concluzii total contrare celor inițiale. După cum afirmă autoritățile de resort, deficitul s-ar datorita în special unei înrăutățiri înregistrate de comerțul invizibil: cheltuielile efectuate de turiștii olandezi în străinătate au depășit previziunile, în timp ce încasările de la vizitatorii străini au rămas constante. Importurile au fost superioare așteptărilor ca urmare a unei stocări sporite a materiilor prime destinate industriei, în condițiile incertitudinii care a caracterizat piața internațională la rîmă trecută. Au crescut de asemenea importurile de bunuri de consum. Pe de altă parte, exporturile au fost diminuate ca urmare a reducerii temperaturii de livrării de gaze naturale, determinată de renegocierea, la inițiativa olandeză, a condițiilor contractuale.

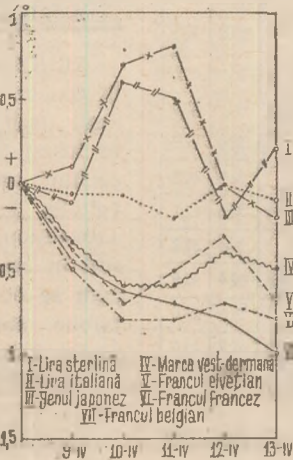
Estimările Ministerului de Finanțe au stat la baza deciziei Băncii Olandeze de a limita acordarea de împrumuturi în tot cursul acestui an.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 9—13.04.1979 s-a caracterizat prin continuarea redresării dolarului S.U.A. față de majoritatea valurilor occidentale. Anunțarea, la Washington, a creșterii producției industriale în martie a.c. cu 0,8% (față de 0,1% în februarie a.c.) a fost principalul factor pozitiv pentru moneda americană, care a înregistrat noi nivele de repere.

Francul belgian, a cărui cotație pe 13.04.1979 se situa la 30,20 franci/dolar, comparativ cu 29,90 franci/dolar pe 6.04.1979, s-a depreciat în proporția cea mai accentuată față de dolar (1%), un rol important în evoluția sa pe piețele valutare jucîndu-se dobinzile nial scăzute la depozitele în această valută. Francul francez s-a situat pe o poziție continuu ascendentă față de dolar, astfel că la sfîrșitul săptămînii cotația sa se situa la circa 4,3650 franci/dolar, respectiv cu 0,8% sub cea de referință (4,33 franci/dolar). Un procent foarte apropiat de depreciere față de dolar a înregistrat și francul elvețian — 1,7250 franci/dolar pe 13.04.1979, comparativ cu 1,7125 franci/dolar pe 6.04.1979 — intervențiile directe ale Băncii Elveției reușind doar să oprească temporar deprecierea francului.

Marca vest-germană, influențată și de unele previziuni legate de creșterea inflației în R.F.G. în acest an la 4% (față de prevederile oficiale de 3,5%), era tranzacționată la sfîrșitul perioadei la 1,9025 mărci/1 dolar, cu 0,5% sub

închiderea săptămînii trecute (1,8925 mărci/1 dolar). După o depreciere de 0,8%, urmare a unor zvonuri privind eventuala mărire a taxei scontului, yenul japonez a terminat acest interval la circa 215,50 yen/1 dolar, comparativ cu un nivel de 215 yen/1 dolar pe 6.04.1979. Lira italiană a oscilat în tot acest interval între 843 și 844 lire/dolar, manifestînd o constantă destul de pronunțată. Cînd la circa 2,0950 dolari/lira pe 13.04.79, moneda britanică cîștiga în raport cu dolarul 0,2% în acest interval (2,09 dolari/lira pe 6.04.1979), evoluînd pe un trend ascendent față de toate celelalte valute occidentale.

Dobinzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cîștigat în jur de 11% p.a. la cele în eurodolari, 5,5% p.a. la cele în euromărci vest-germane și 1,9375% p.a. la cele în eurofranci elvețieni.

Piața aurului a cunoscut vinzări importante, care au generat un trend descendent pentru prețul metalului galben, al doilea fixing din ziua de 12.04.1979 de la Londra (ultima zi lucrătoare a săptămînii) de 233,95 dolari/uncie, fiind cu aproape 6 dolari/uncie sub cea corespunzător din 6.04.1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 9—13.IV., lăundu-se ca bază cursurile din ziua de 6.IV.1979

Economia țărilor capitaliste ÎNTRE REMEDII ȘI PALIATIVE

DECENIUL ACTUAL nu a fost în măsură să favorizeze un reviriment în economia statelor occidentale dezvoltate, cu toate eforturile susținute de filosofia intervenționismului statal în sprijinul creșterii economice. Asistăm, în prezent, la un fenomen nou, caracterizat prin accentuarea fazelor ciclurilor și în special a depresiunilor, evoluții ale unor sectoare industriale diferite de ciclul general al economiei, apariția crizei neciclice energetice și a materiilor prime. Toate acestea au generat — în raportul stat-economie în țările dezvoltate — evoluții contradictorii, dar care, în fond, subliniază împletirea tot mai accentuată de interese între stat și capitalul privat. Pe de o parte asistăm la intensificarea pătrunderii statului în unele ramuri deficitare, simultan cu o tendință de rezistență din partea sectorului particular la taxele ridicate la care este supus, de fapt pentru a putea beneficia de subvenții guvernamentale; pe de altă parte se poate observa reducerea intervenției directe substituită printr-un control indirect, prin pîrghii legislativ-administrative și financiare pentru a încerca să regleze mecanisme ce depășesc posibilitățile unei întreprinderi private; creșterea opoziției față de această sporire a controlului care deși menită să dirijeze evoluția factorilor macroeconomici, intră în contradicție cu interesele imediate ale producătorului particular. Vom încerca să prezentăm câteva din aspectele mai semnificative în perioada care a urmat crizei din 1973—1975, aspecte destul de contradictorii care nu fac decît să reliefeze inconsistența încercărilor de a însănătoși economia occidentală.

Între intenții și realități

CHELTUIELILE efectuate de către stat în sprijinul sectorului privat dețin în prezent o pondere ajungînd pînă la peste 50 la sută din P.N.B. al țărilor occidentale industrializate, față de cel mult 34 la sută în 1962 (graficul nr. 1). Statul este obligat tot mai mult să preia asupra sa efectuarea de cheltuieli în

domenii evitate deliberat de sectorul particular datorită unei multitudini de cauze, printre care profituri reduse sau cu efecte tîrzii, existența unor anumite riscuri în legătură cu perspectiva obținerii de profituri etc.

Dar nivelul acestor cheltuieli începe să fie considerat prea ridicat, afirmîndu-se că ele tind să devină o frînă în calea dezvoltării¹⁾. Se apreciază, după unii specialiști britanici, că fiecare creștere cu 5 la sută a cheltuielilor statului ar duce la o scădere cu 1 la sută a venitului național datorită, printre altele, nealinierii la „interesele prioritare” ale economiilor de piață, respectiv, am spune noi, ale capitalului monopolist. Această apreciere nu pare însă să fie departe de realitate dacă se referă la immensele cheltuieli militare efectuate de stat. În bugetul Statelor Unite pentru viitorul an fiscal se prevăd cheltuieli militare majorate cu 10 la sută față de anul trecut, iar în Japonia imposibilitatea în care se află guvernul de a menține o rată ridicată de creștere este pusă de specialiști inclusiv pe seama alocațiilor militare, într-o țară unde „miracolul japonez” avea în trecut, ca una dintre explicații, tocmai lipsa unor astfel de cheltuieli.

Potrivit unui recent studiu al O.C.D.E. consacrat mai ales problemelor fiscalității, deși se așteaptă ca în viitor o serie de țări occidentale printre care Austria, Suedia, Norvegia să treacă mai intens la reducerea cheltuielilor publice — măsură inițială deja în ultimii doi ani — în schimb, pentru alte țări vest-europene (Anglia, Franța, R.F.G.) aceasta nu pare să fie considerată o soluție viabilă.

Sporirea împrumuturilor contractate de stat (grafic nr. 2), constituie, în sensul celor menționate anterior, o încercare de a face față acestor cheltuieli în continuă creștere. Un aspect nou, menționat de revista „The Economist” îl constituie apelul mult mai intens la împrumuturi externe prin intermediul întreprinderilor din sectorul public, pentru a evita astfel o recunoaștere a dificultăților cu care guvernele respective sînt confruntate²⁾. O altă cale la care se apelează pentru acoperirea cheltuielilor este fiscalitatea ridicată. Dar potrivit previziunilor O.C.D.E., deși cheltuielile publice vor continua să crească pe ansamblul țărilor membre în următoarea perioadă, „este greu de presupus că guvernele țărilor occidentale dezvoltate vor putea majora — în ritmurile practicate anterior — taxele asupra veniturilor populației sau ale corporațiilor”.

Criza structurală a economiilor occidentale

FENOMENELE ȘI TENDINȚELE la care asistăm în prezent, în economia mondială constituie pentru statele capitaliste mai mult decît o recesiune ciclică obișnuită, provocînd schimbări în înseși structurile industriale. În acest proces se remarcă declinul unor industrii tradiționale din țările capitaliste dezvoltate, statul fiind constrîns să preia sarcina de gerare și subvenționare a unor sectoare mai puțin rentabile, dar care sînt în realitate, indispensabile reproducției capitaliste. După cum se observă în graficul nr. 1, pe ansamblul sectorului public statul deține în primul rînd controlul asupra poștei, telecomunicațiilor, electricității și gazelor, în timp ce automobilele, oțelul sau construcțiile de nave au rămas în sec-

Grafic nr. 1

Cine cîț deține? (1978)	Proprietate de stat:										Cheltuieli guvernamentale (% din P.N.B.)	
	Posta	Tele-comunicații	Elec-tricitate	Gaze	Prod de petrol	Car-bune	Căi ferate	Lini aeri-ene	Auto-mobile	Oțel	Nave	1962
Belgia	●	●	●	●	p.n.	○	○	○	○	○	30,7	43,2
Anglia	●	●	●	●	○	○	○	○	○	○	34,2	44,4
Canada	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	29,4	40,9
Franța	●	●	●	●	p.n.	○	○	○	○	○	36,3	40,3
R.F.G.	●	●	●	●	○	○	○	○	○	○	33,6	42,1
Olanda	●	●	●	●	p.n.	p.n.	○	○	○	○	34,4	51,2
Italia	●	●	●	●	p.n.	p.n.	○	○	○	○	32,4	41,9
Japonia	○	○	○	○	p.n.	○	○	○	○	○	19,0	23,4
Suedia	●	●	●	●	p.n.	p.n.	○	○	○	○	32,7	49,4
S.U.A.	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	29,5	34,0

p.n. — producție neglijabilă

(după The Economist și * Herald Tribune)

1) The International Herald Tribune, 3—4 februarie 1979
2) The Economist, 5 ianuarie 1979

torul particular doar în puține țări (Japonia, Canada, Belgia) în măsura în care au încă perspective favorabile. În cea mai mare parte, însă, ultima criză s-a soldat cu trecerea în mina statului a industriei constructoare de nave, a transporturilor pe căi ferate, a exploatării materiilor prime deficitare, permițând astfel capitalului particular să se orienteze către domenii de vîrf, cu rata ridicată a profitului.

În **industria navală** spre exemplu, acordarea de către stat a subvențiilor s-a făcut în condițiile necesității de a se reduce cu 30—40 la sută capacitatea actuală a șantiierelor navale. Pînă și în Japonia, de altfel, constructorii vor trebui să răspundă cererilor guvernamentale de a reduce cu 35 la sută capacitățile existente, în schimbul obținerii de credite guvernamentale în condiții avantajoase. O situație mai deosebită a apărut în R.F.G. unde constructorii de nave au solicitat transformarea subvențiilor guvernamentale într-o practică anuală.

Căile ferate sînt de asemenea obligate să recurgă din ce în ce mai mult la subvenții din partea statului. Astfel, în S.U.A., rețeaua Conrail — preluată de stat în 1976 — a beneficiat nu-

O situație apropiată se manifestă în Canada unde guvernul intenționează să se retragă sau să-și reducă participarea dintr-o serie de întreprinderi (pe considerent că acestea „nu mai sînt instrumente ale politicii naționale, fiind viabile sub aspect financiar“), printre care — potrivit revistei „The Economist“ — s-ar putea număra: Compania națională a căilor ferate, Air Canada, Eldorado Nuclear, anumite segmente industriale și comerciale din Corporația pentru Dezvoltarea Exportului (E.D.C.), Banca federală pentru dezvoltare economică, Corporația de credit agricol.

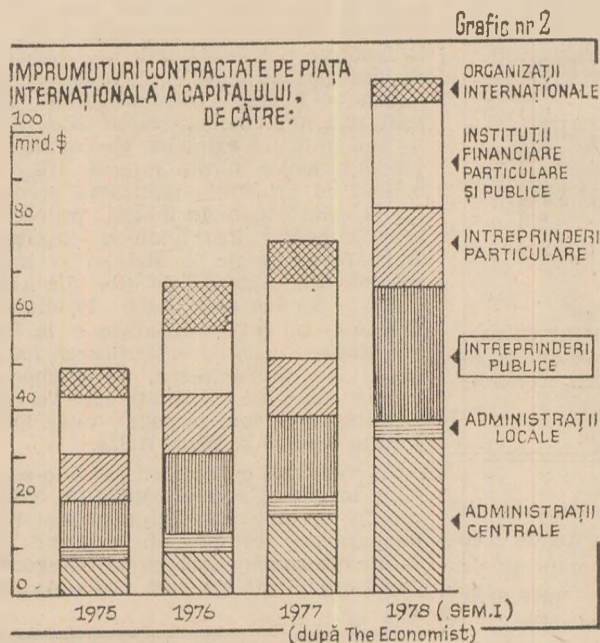
O.C.D.E. se referea, în raportul menționat anterior, la nemulțumirea întreprinderilor — atît private cît și a unora din cele naționalizate — în legătură cu faptul că pierderile, deficiențele cronice ar fi tributare unei slabe posibilități de orientare a statului către prioritățile cerute de piața liberă, formă voalată de a exprima împotrivirea față de încercările de control al statului asupra activității economice — control realizat prin căi și metode specifice, din afara întreprinderilor, cu ajutorul aparatului legislativ și administrativ.

Intenția unor state de a reprivatiza anumite sectoare nu pare să însemne și o renunțare totală la control, considerat necesar, atîta timp cît economia capitalistă este confruntată cu fenomene și probleme cum sînt inflația, șomajul etc., care din ce în ce mai greu pot fi stăpînite. Iată încă o dată, cazul Canadei unde guvernul de la Ottawa, avînd în vedere să-și reducă intervenția directă în economie va pune accent pe realizarea activității de îndrumare și control pe cale administrativă asupra întreprinderilor private. La fel, în R.F.G., o situație tipică o reprezintă intensificarea controlului prin intermediul autorităților la nivelul landurilor asupra distribuției energiei electrice, precum și în serviciile de poștă, telefon, telegraf. În Anglia, încercînd să facă față criticilor la adresa modului de coordonare guvernul britanic a propus în 1976 — la sugestia Oficiului național pentru dezvoltare economică — înființarea unei „noi instituții interpușe între guvern și industrie“, din care să facă parte inclusiv reprezentanți ai sindicatelor și consumatorilor. Formula a fost respinsă însă imediat ce au apărut semnele ieșirii din criză, înseși întreprinderile din sectorul de stat pronunțîndu-se pentru acordarea de prioritate intereselor corporațiilor în condițiile menținerii de către forurile guvernamentale a unui rol exclusiv indicator referitor la stabilirea ritmului de creștere.

În Franța, se așteaptă în prezent rezultatele măsurilor adoptate de guvern în primăvara anului trecut în vederea limitării treptate a controlului asupra prețurilor, statul instituind în schimb forme noi în legătură cu urmărirea realizării indicatorilor de productivitate a muncii. În S.U.A., Administrația de la Washington preconizează creșterea rolului instituțiilor publice cu rol de supraveghere, control și standardizare asupra fiecăreia din principalele ramuri industriale și a sistemului băncar. Și totuși, în contradicție cu această orientare, în următoarea perioadă se prevede o primă breșă în sistemul federal de reglementări în sensul desființării, pînă în anul 1985, a Oficiului pentru aeronautică civilă, discutîndu-se chiar și oportunitatea renunțării la organul de control asupra transporturilor rutiere.

Este greu de spus cît de eficace și viabile vor fi măsurile propuse sau preconizate dar oricare ar fi răspunsul, aceste încercări nu sînt de natură să ducă la reducerea sau anihilarea contradicțiilor între sectorul particular și de stat, care se răsfrîng în primul rînd asupra maselor largi din țările respective. Toate aceste contradicții — mai mult sau mai puțin paradoxale — nu fac decît să întărească ideea crizei de ansamblu — ce depășește în amplitudine și implicații fenomenele ciclice caracteristice deceniilor anterioare — care afectează sistemul economic capitalist. Iar intervenția statului în economie, problemă în jurul căreia confruntările de opinii și de poziție nu fac decît să reflecte contradicțiile din ce în ce mai acute ale economiei capitaliste, pînă acum nu a apărut ca un remediu pentru ele, ci, cel mult ca un paliativ.

Emilian STANCU

mai în 1978 de 3,3 miliarde dolari subvenții guvernamentale pentru reorganizare. În R.F.G., statul alocă anual 2 miliarde dolari sub formă de subvenții, intenționînd ca pînă în 1981 să reducă personalul căilor ferate cu 15 la sută, să desființeze circa 3 200 km de cale ferată și să înlocuiască cu autobuze alți 6 400 km. În Olanda, din 1972, statul a luat măsura de a prelua toate debitele transportului pe căile ferate.

Dificultățile mari pe care le întîmpină statul în gerarea industriilor sau a unora dintre serviciile publice generează tendința — manifestată începînd cu cel puțin doi ani în urmă — de a se încerca să se treacă din nou în sectorul particular „copiii bolnavi ai economiei“, deși nu se poate afirma că această schimbare de optică ar fi determinată de o reînviore economică ci, poate în cel mai bun caz stimulată de anumite interese politice imediate.

Un caz interesant îl constituie, din nou, țara „miracolului japonez“ unde se înmulțesc punctele de vedere privind necesitatea reprivatizării unei părți din căile ferate naționale și din monopolul asupra tutunului. Se pare, însă, că sectorul particular nu este dispus să accepte efortul de a însănătoși o întreprindere nerentabilă, iar pe de altă parte, sindicatele se opun ieșirii de sub tutela statului chiar dacă aceasta va însemna absența în continuare a dreptului la grevă, interzis în sectorul public. Căile ferate naționale nu constituie un caz unic: statul intenționează, de asemenea, să se retragă din întreprinderi unde nu deține pachetul principal de acțiuni, în acest sens fiind vizată în primul rînd compania Tokyo Steel.

Creșterea economică în condițiile economisirii energiei

„CRIZA PETROLULUI“ declanșată în 1973 a determinat o modificare de tendință față de perioada anterioară în raportul dintre creșterea produsului so-

nostru pentru realizarea fiecărui procent de creștere a produsului social se înregistra o sporire cu circa 1,83 puncte procentuale a consumului de energie, și în primul rând a celui de petrol. Măsurile de economisire adoptate în industrie și în cadrul consumului populației în urma majorării substanțiale a prețurilor purtătorilor de energie au determinat un început de inversare a raportului menționat anterior. Experții vest-germani consideră în prezent că, în

niei — deosebit de favorabilă este utilizarea în acest mod a lucernei în zootehnie.

R.A. Egipt: proiecte în domeniul transporturilor

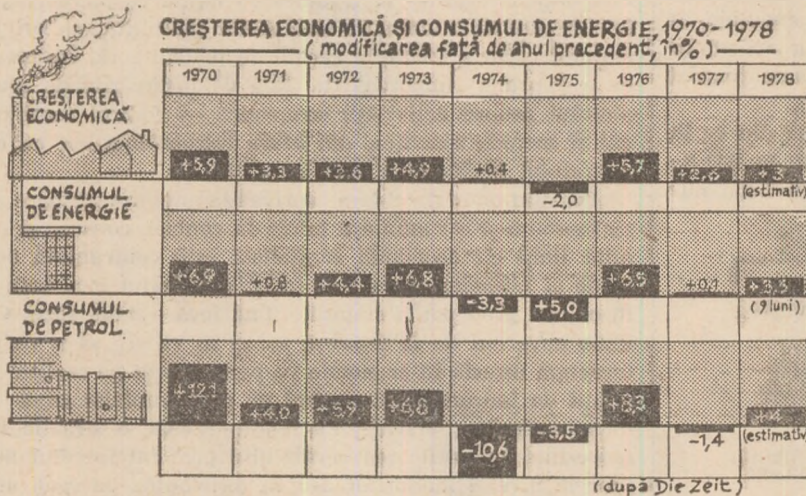
URMĂRIND o valorificare superioară a tuturor resurselor și potențialului economic al țării, R.A.Egipt este preocupată în prezent de extinderea și modernizarea rețelei de căi ferate, de natură să asigure legături cât mai rapide și eficiente, atât pentru traficul de pasageri cât și pentru cel de mărfuri, pe teritoriul național și în zonele adiacente.

Astfel, pentru 1979, guvernul egiptean și-a propus să aloce în acest scop investiții însumând circa 233 mil. lire egiptene, dintre care pentru dotarea cu locomotive noi — 44 mil. l.e., vagoane de pasageri 60,5 mil. l.e., vagoane de marfă — 4,2 mil., construirea de noi linii 19,2 mil., modernizarea altor linii — 34,6 mil. lire egiptene. Creșterea capacității căilor ferate interne are în vedere cu prioritate realizarea accesului la zone bogate în materii prime, în acest context înscriindu-se legătura între oțelăriile de la Heluan și zăcămintele de minereu de fier din oaza Osiris, conexiunea între localitățile Quena — pe Nil — și Safaga — la Marea Roșie — pentru valorificarea fosfaților. Se preconizează, de asemenea, construirea unei căi ferate care va lega Egiptul de Sudan, respectiv între localitățile Assuan și Wadi Halfa.

În contextul colaborării româno-egiptene, în cursul acestei săptămâni a fost pus în circulație, în Egipt, primul tren de pasageri compus din vagoane de fabricație românească, cursa inaugurală fiind organizată pe ruta Cairo-Assuan.

Cum se poate rata lansarea unui produs nou ?

COMPARÎND importanța — pentru evoluția lor ulterioară — a momentului lansării pe piață a unui produs nou, cu cel al lansării unei rachete care urmează să se înscrie pe o orbită circumterestră, revista *L'Usine Nouvelle* relevă că, după opinia specialiștilor în materie, acest lucru se verifică îndeosebi în cazul bunurilor de consum. Neglijarea anterioară a studierii aprofundate a unor factori ca perspectivele cererii pe piață, tendințele în tehnologie, situația concurenței, evoluția previzibilă a „mediului“ economic inconjurător, precum și slaba organizare a activității de promovare a noului produs (de pildă, argumentarea stângace — în cadrul prospectelor difuzate — a avantajelor potențiale ale produsului pentru eventualii clienți) pot provoca eșecul lansării produsului pe piață. Nu există o metodă sau formulă universal valabilă de promovare a produselor noi, ci aceasta trebuie aleasă, adaptată — arată revista — în raport cu specificul produsului, în funcție de faptul dacă se preconizează fabricarea lui în serie mare sau dacă este destinat unui cerc restrâns de consumatori.

cial și cea a consumului de energie primară, vizibilă în R.F.G. cu deosebire în 1974 și 1975, dar și în 1977 (vezi graficul). Până în primii ani ai deceniului

condițiile economisirii, în R.F.G. este posibilă, cu un consum constant de energie, realizarea unei creșteri economice de 2,5 pînă la 3% pe an.

Energia solară: perspectiva depășirii barierei costurilor

DUPĂ CUM INFORMEAZĂ presa de specialitate din Occident, se conturează perspectivele unei colaborări de lungă durată între firme din țările vest-europene și cele din S.U.A. în vederea elaborării și dezvoltării de echipamente și tehnologii perfecționate în domeniul utilizării energiei solare, atât pe filiera fotovoltaică, cât și pe cea termodinamică. Statele Unite dețin un avans în acest domeniu, deoarece — începînd cu deceniul actual — aplicațiile cercetărilor efectuate în acest domeniu sînt „transferate“ progresiv din cosmos pe pămînt. De pildă, la începutul acestui an în S.U.A. un număr de 175 mii de pasaje peste calea ferată erau păzite de celule fotoelectrice, funcționînd pe bază de energie solară.

Se apreciază, totuși, că despre debușee mai largi pentru echipamentul energetic solar nu se va putea vorbi decît pe la jumătatea deceniului următor, țînîndu-se seama de costul specific relativ ridicat al instalațiilor respective. Anul trecut, în Franța, de pildă, costul per un wat de putere al unei instalații fotovoltaice era de circa treizeci de ori mai ridicat decît în cazul unei centrale

nucleare. Dar, dacă se ia în considerare faptul că acest cost s-a redus de zece ori în perioada 1970-1978, perspectivele extinderii utilizării energiei solare apar într-o lumină mult mai favorabilă.

R.P. Polonă: orientări concrete ale cercetării

UNA DINTRE cele mai importante teme ale programului de cercetări științifice, aprobat de guvernul R.P. Polone, este „optimizarea producției și consumului de proteine“. De această sarcină se ocupă numeroase institute și centre de cercetare, respectiv peste 2 200 de cercetători, ingineri și tehnicieni, iar fondurile alocate în acest scop însumau la sfîrșitul anului trecut 7,5 miliarde zloti.

Printre principalele orientări ale studierii producției și consumului de proteine figurează utilizarea deplină a proteinelor din lapte atît pentru îmbogățirea conținutului produselor lactate în ele, cît și în fabricarea piinii și a preparatelor din carne. A doua direcție o reprezintă obținerea de proteine din pește și alte animale marine, cu multiple utilizări în alimentația omului.

Se studiază, de asemenea, tehnologiile de obținere a furajelor complete pornind de la uree, paie și melasă, precum și a preparatelor de proteine din lucernă, colza sau plante leguminoase, apreciindu-se că — în condițiile Polo-

GLOSAR

Sistemul bancar în Franța

LA BAZA sistemului bancar francez în actuala lui structură se află reforma din 1945, prin care a fost înființat Consiliul Național al Creditului și au fost etatizate Banca Franței — banca centrală a Republicii Franceze — precum și principalele bănci de depuneri: *Crédit Lyonnais, Société générale, Banque Nationale pour le Commerce et l'Industrie și Comptoir National d'Escompte de Paris* (ultimele două bănci au fuzionat în 1966 sub denumirea: *Banque Nationale de Paris*).

Consiliul Național al Creditului este prezidat de ministrul finanțelor sau, în lipsă, de guvernatorul Băncii Franței și se compune din 43 de reprezentanți ai finanțelor și economiei franceze. Acest consiliu este organul de orientare a politicii monetare. Având în vedere rolul proeminent al ministrului finanțelor, alături de guvernatorul băncii centrale, în cadrul consiliului, se consideră că de fapt politica monetară este condusă de aceste două instituții, deși în ultima vreme se observă o preponderență a politicii fiscale care și-a subordonat politica monetară.

Banca Franței a fost înființată la 24 pluviôse an VIII (18 februarie 1800) și timp de aproape un secol a fost nu numai bancă de emisiune, dar și cea mai mare bancă comercială din Franța, servind publicul direct cu ajutorul unui mare număr de sucursale și agenții (în prezent: 258, din care la 31 decembrie 1970 erau clasificate drept sucursale 164). În ultima perioadă s-a constatat o restrângere a operațiilor directe cu publicul, ponderea principală având-o relațiile cu Ministerul Finanțelor și cu celelalte bănci (scutirea efectelor de comerț, avansurile pe titluri, îndeosebi pe bonuri de tezaur), precum și influențarea pieței monetare prin manevrarea taxei scontului.

Băncile de depuneri sînt caracteristice sistemului bancar francez, în sensul că ele efectuează atât operații pe termen scurt, ca bănci comerciale, cât și operații pe termen lung specifice băncilor de investiții. Ele formează un sector dominat de băncile etatizate citate mai sus, la care se adaugă trei bănci particulare (*Crédit Commercial de France, Crédit Industriel et Commercial și Société Générale de Banque*). Aceste bănci efectuează și finanțarea comerțului exterior, operații de schimb valutar și tranzacții cu aur.

Băncile de afaceri sînt exclusiv bănci de investiții (atît în sensul administrării emisiunilor de obligațiuni, cât și în acela al participațiilor directe permanente la capitalul unor întreprinderi). Deși nu sînt etatizate, băncile de afaceri sînt supuse unei atențe supravegheri din partea comisariilor guvernului, care au drept de veto în cazul constatării unei îndepărtări de politica economică generală a statului. Băncile au drept de apel la Consiliul Național al Creditului.

Alte organisme publice și semi-publice: (1) **Casa de Depuneri și Consemnațiuni**, înființată în 1816, are un rol important în sistemul bancar francez. Ea concentrează resursele băncilor (caselor) de economii, societăților particulare de asigurări, sistemului asigurărilor sociale etc. și finanțează cu ele statul francez. (2) **Creditul Național**, înființat în 1919, este cel mai important intermediar pentru creditele pe termen mediu. (3) **Creditul Funciar**, înființat în 1852, acordă credite ipotecare. (4) **Sistemul de credit agricol**, organizat în jurul instituției centrale denumite Casa Națională de Credit Agricol, care are legături directe de finanțare cu Banca Franței. (5) **Băncile populare** (cooperative de credit orășenesti).

Din sistemul bancar francez face parte, începînd din 1971, și Banca Franco-Română, cu capital mixt, român și francez.

C. K.

S. F. I.

Radu Tașcă, București — Prin aderarea Botswana la începutul lunii aprilie a.c. Societatea Financiară Internațională, instituție care este o filială a Băncii mondiale, numără acum 109 membri, din care 89 țări în curs de dezvoltare. Asistența fi-

face sub forma subscripției la capital sau a acordării unor împrumuturi pe termen lung, fără garantarea rambursării lor de către statul respectiv — dar cu asentimentul lui — și numai atunci cînd nu este disponibil capital particular în condiții rezonabile. S.F.I. contribuie, în același timp, la mobilizarea restului capitalului și la furnizarea asistenței tehnice necesare respectivelor proiecte productive. Rolul S.F.I. este deci de a mobiliza și completa capitalul particular, fără însă a i se substitui.

Anul trecut S.F.I. a furnizat direct 338 milioane dolari, respectiv 18% din costul total al proiectelor aprobate, în 31 țări în curs de dezvoltare (alee 37% din cheltuieli fiind acoperite din surse locale, iar restul de 25% din surse străine — publice și particulare).

Din totalul investițiilor efectuate de S.F.I. în 1978, circa 40% au privit industria prelucrătoare: un șantier naval în Filipine, o întreprindere producătoare de compresoare pentru frigidere în Iugoslavia, o fabrică de îngrășăminte în Iordania etc.

Tractoare

Gheorghe Păiș, Pitești — Este adevărat că în agricultura S.U.A. lucrează acum mai puține tractoare decît în 1955, datorită unei tendințe de scădere a parcului total care a început încă în 1965, cînd el număra peste 4,75 milioane tractoare (fără cele pentru legumicultură). Tendința amintită reflectă pe de o parte procesul de concentrare conducînd la scăderea numărului total al fermelor, iar, pe de alta, recurgerea la tractoare tot mai puternice, cu utilizări multiple, capabile să prelucereze o suprafață mai mare de teren într-un interval de timp mai scurt.

Potrivit publicației *Agricultural Situation*, puterea medie a tractoarelor în funcțiune — din care unele aveau o vechime de 30 de ani — era de 55 CP, față de 53 CP cu un an înainte și 44 CP la începutul deceniului. Media puterii tractoarelor vindute în S.U.A. în 1977 a fost de 105 CP. Ca urmare a acestei tendințe și a scumpirii pieselor de schimb valoarea medie a unui tractor în funcțiune era apreciată anul trecut la 4 877 dolari, față de 1 731 dolari în 1970.

Mașini-unelte

Valentin Uruic, Făgăraș — Dispunem de date privind comerțul mondial cu mașini-unelte pentru anul 1977, cînd valoarea

acestuia, în prețuri curențte, a însumat 276.6 miliarde mărci vest-germane (vezi tabelul), mașinile unelte reprezentînd la rîndul lor 9% din ansamblul comerțului mondial (față de 12% în 1970). Principalii furnizori de mașini-unelte pe piața mondială erau R.F.G.

tat în diminuarea ponderii lor în importul mondial. Pe de altă parte, se remarcă sporirea substanțială a importurilor țărilor membre al OPEC, la aproape 13% din totalul mondial. Țările socialiste incluse în tabel și-au sporit exporturile de mașini-unelte la 37,3 miliarde mărci în

Structura geografică a comerțului mondial cu mașini-unelte (în %)

Țări importatoare	Anul	Țări exportatoare			
		Țările occ. ind.	Țările socia- liste 1)	Țările în curs de dezvoltare	Total mondial 2)
Țările occ. ind.	1970	59,0	4,5	30,6	50,3
	1977	50,2	4,4	37,7	43,6
Țările socialiste	1970	5,5	74,5	0,5	15,7
	1977	8,0	79,2	1,9	17,7
Țările O.P.E.C.	1970	4,5	4,0	10,7	4,5
	1977	14,2	4,2	9,9	12,6
Celelalte țări în curs de dezvoltare	1970	18,7	12,3	44,1	18,2
	1977	17,3	7,2	33,3	16,4
Alte țări	1970	12,3	4,7	14,1	14,3
	1977	10,8	5,0	17,2	9,7
Total	1970	100,0	100,0	100,0	100,0
	1977	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Fără R. P. Chineză și Cuba; 2) Diferențe prin omiterea grupei „Alte țări”. Sursa: VDI Nachrichten, nr. 11, 16 martie 1979, p. 19

(19,9%), care a întrecut S.U.A., după care, pe locul al treilea, a avansat Japonia (8%). Pe de altă parte, țările în curs de dezvoltare realizau în ansamblul lor numai 2,4% din exportul mondial de mașini-unelte (față de 1,3% în 1970).

Climatul economic incert din ultimii ani din țările occidentale s-a reflectat

în 1977, achiziționînd în același an mașini-unelte în valoare de 28,9 miliarde de mărci, respectiv 17,7% din exportul mondial (U.R.S.S. revenindu-i 70% cifră care o definește ca cel mai mare importator mondial). Din mașinile-unelte importate în 1977 de țările socialiste circa 37% proveneau din țările capitaliste dezvoltate.

Roboți

Mircea Berindea, Buftea — Paralel cu creșterea numărului roboților industriali utilizați astăzi în lume, sporesc și performanțele de care sînt capabili aceștia. Odată cu dotarea roboților cu microprocesoare și camere

perafețele de sudură necesare la un automobil.

Costul unora dintre acești roboți, relatează *The Economist*, se poate amortiza în mai puțin de trei ani, ceea ce face introducerea lor extrem de atractivă, mai ales în țările în care costul forței de muncă este foarte ridicat. Roboții își găsesc o largă utilizare în efectuarea unor operații periculoase sau monotone. Un robot tele-

de televiziune, se poate vorbi realmente de o nouă generație de roboți industriali. Ei sînt în măsură, de exemplu, să efectueze operații de montaj a unor motoare electrice sau de sudură de-a lungul unui traseu foarte complicat. Citeva zeci de asemenea roboți perfecționați sînt de pildă utilizați de firmele „Fiat” și „British Leyland” pentru a efectua în cîteva minute toate o-

comandat dotat cu două camere de televiziune a fost utilizat recent pentru recuperarea de material radioactiv la centrala nucleară Three Mile Island din S.U.A.

Gheorghe Ionescu, Iași — Precizăm că datele din tabelul nr. 2 din Revista economică nr. 14/1979, p. 10, nu se referă numai la județul Iași, ci la situația pe țară.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvol-
tării Economice și Sociale. Institutul
Central de Cercetări Economice
Sumarul nr. 16 din 20 aprilie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Consumul cumulat de resurse materiale primare și energetice — criteriu de stabilire a eficienței pe produs (dr. Alexandru Mihăilescu, Mihail Giuvelea) 1
- Realizarea investițiilor în regie proprie (V. Boescu, L. Țințea) 3
- Echilibrul financiar, cerința de bază pentru autogestiuinea unităților economice (dr. Ioan Oțelea) 5
- Gospodăria montană (prof. dr. C. Secrieru, conf. dr. N. Davideanu) 7
- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Perfecționarea metodelor de calculare și evidență a costurilor de producție (dr. Gh. Șică) 10
- Cadru adecvat unei activități comerciale dinamice, eficiente (Ioan Georgescu) 12
- Idei, soluții, acțiuni de atragere a noi surse de energie în circuitul economic. Marile rezerve ale unei resurse pe nedrept subestimate: biogazul (Cristian Popescu) 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Standardul de stat „Analiza valorii” (I). Obiectivul principal în inovarea produselor: performanțe superioare cu cheltuieli minime (Petre Bîrșteică, D. Alex. Băleanu) 15
- Optimizarea consumurilor de materiale în construcții (lector univ. Adria Olaru) 17

TEORII ● IDEI

- Partidul Comunist Român — conducătorul poporului pe drumul socialismului și comunismului (prof. dr. Mihai Chioreanu) 13
- Școli ● curente ● economiști. Teoria economică în pas cu realitățile țării (V. Ioța) 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Lupta pentru independența economică a tinerelor state (conf. dr. Ghiță Tănase) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Țări africane pe calea progresului economic și social. Republica Burundi (Valeriu Hupoiu); Republica Democrată Sudan (Constantin Munteanu) 21
- Elaborarea codului de conduită a societăților transnaționale (dr. Ioan Murgu) 25
- Economia țărilor capitaliste între remedii și paliative (Emilian Stancu) 28

IN SUPLEMENTUL NUMARULUI
Relații financiar-valutare și comerciale internaționale; Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- Investments under self-control. A possible widespread worthy experience (V. Boescu, L. Țințea) 3
- Financial equilibrium, a basic need for economic units' self-management (Dr. Ioan Oțelea) 5
- The economic and financial mechanism: good functioning and efficiency. Improving the production costs calculating and accounting methods (Dr. Gh. Șică) 10
- The Romanian Communist Party — people's leader on the way of socialism and communism (Prof. Dr. Mihai Chioreanu) 13
- Schools — currents — economists. Fazing the theory of economics and the realities of our country (V. Ioța) 20
- The capitalist countries' economy between remedies and palliatives (Emilian Stancu) 28

DANS LE NUMÉRO

- Une expérience de grande valeur avec de larges possibilités de diffusion: l'exécution des investissements en régie (V. Boescu, L. Țințea) 3
- L'équilibre financier — une exigence fondamentale de l'autogestion des unités économiques (dr. Ioan Oțelea) 5
- Le mécanisme économique et financier: bon fonctionnement, efficience. Le perfectionnement des méthodes de calcul et d'enregistrement des coûts de production (dr. Gh. Șică) 10
- Le Parti Communiste Roumain, le dirigeant du peuple sur le chemin du socialisme et du communisme (prof. dr. Mihai Chioreanu) 13
- Ecoles — courants — économistes. La théorie économique d'accord avec les réalités du pays (V. Ioța) 20
- L'économie des pays capitalistes entre remèdes et palliatifs (Emilian Stancu) 28

В СОДЕРЖАНИИ

- Ценный опыт, с широкими возможностями распространения: реализация капитальных вложений хозяйственным способом (В. Боеску, Л. Цинтя) 3
- Финансовое равновесие, основной запрос перед самостоятельным хозяйством экономических предприятий (др. Иоан Оцеля) 5
- Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Совершенствование методов расчета и учета производственных расходов (др. Г. Шика) 10
- Румынская Коммунистическая Партия — руководитель народа по пути к социализму и коммунизму (проф. др. Михай Чиoreanu) 13
- Школы ● течения ● экономисты. Экономическая теория, равняется на действительность страны (В. Иоца) 20
- Экономика капиталистических стран между исцелительными средствами и паллиативами (Эмилиян Станку) 28

Abonamentele se incheie la oficiile postale, factorii postali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

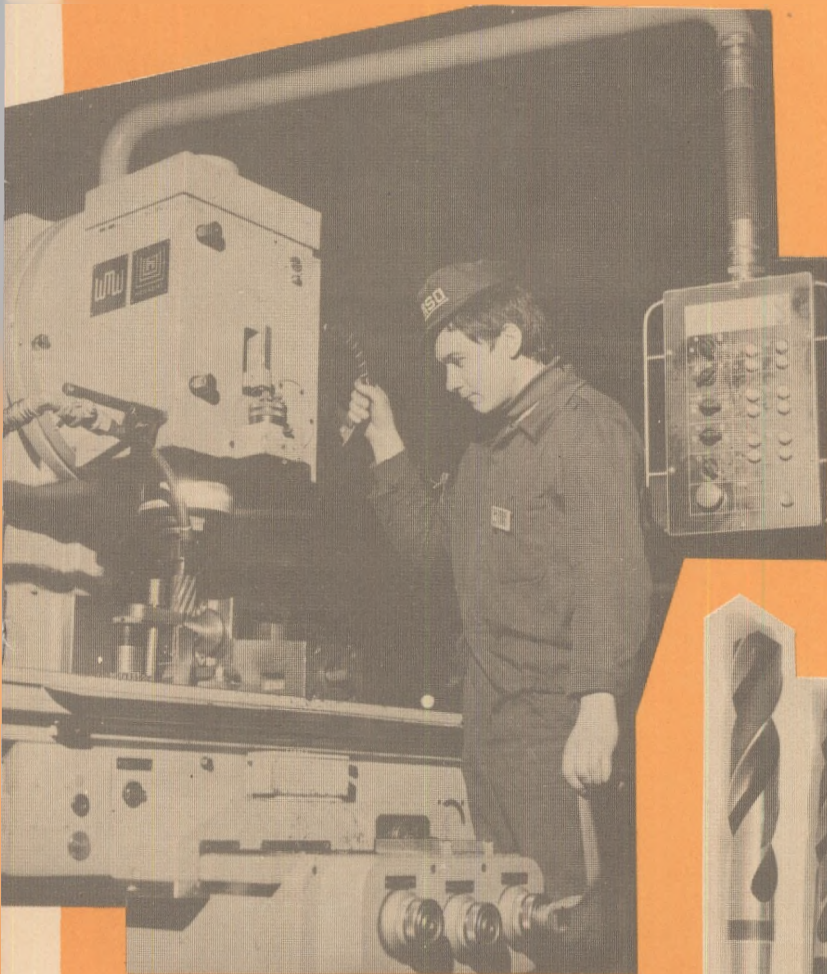
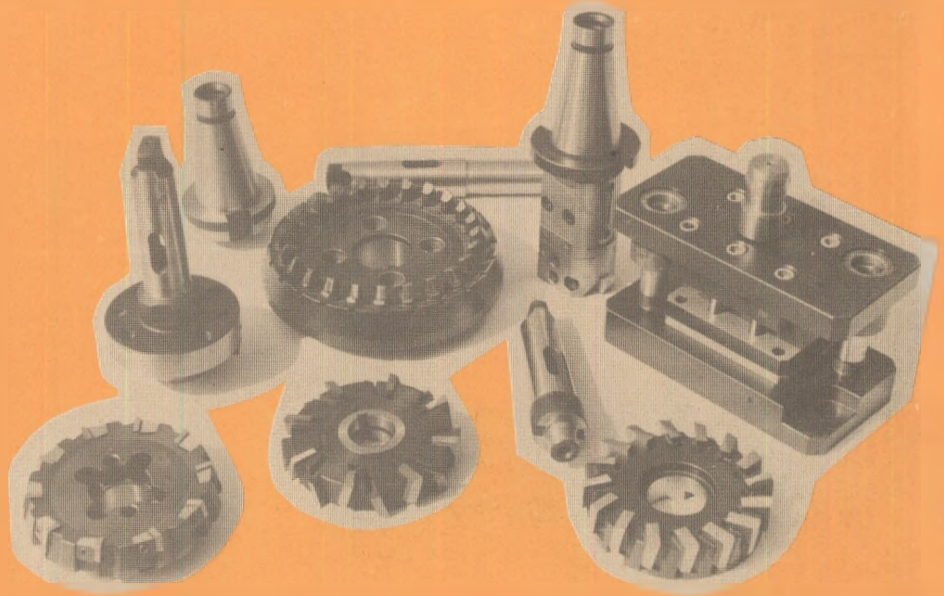
Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

idsmsa
FOCȘANI

I.D.S.M.S.A. — FOCȘANI
bd. București, nr. 177, jud. Vrancea
telefon 15 600; telex 05 0343

Întreprinderea de DISPOZITIVE, ȘTANȚE, MATRIȚE ȘI SCULE AȘCHIETOARE FOCȘANI — o realizare modernă în materie — este înzestrată cu utilaje la nivelul tehnicii mondiale. Produsele sale, realizate la un înalt nivel calitativ, pot fi livrate celor interesați pe bază de comenzi ferme.

**ȘTANȚE, DISPOZITIVE,
MATRIȚE**

CUȚITE DE STRUNG :

- cu plăcuțe brazate din C.M.S.
- din oțel rapid

CAPETE DE FREZAT :

- ROMASCON (frontală, cu cuțite demontabile)
- cilindro frontale :
- a) cu dinți din oțel rapid
- b) cu cuțite amovibile
- disc cu trei tășuri, cu dinți din oțel rapid în zig-zag

BURGHIE ELICOIDALE Ø 25—35 mm.

SCULE ȘI PORT SCULE pentru strunguri CARUSEL, mașini de alezat, frezat și freze-portal.

ACCESORII PENTRU MAȘINI UNELTE.

Produsele combinatului bicentinar sînt solicitate atît în țară cît și peste hotare, fiind mesagere ale măiestriei profesionale a siderurgiștilor reșițeni. Instalațiile moderne și de înaltă tehnicitate din secțiile combinatului oferă posibilitatea de a se produce:

- fonte de afinare
- o mare varietate de mărci de oțeluri, într-o gamă foarte largă de sortimente și calități :
 - oțeluri carbon de calitate și oțeluri carbon superioare pentru construcția de mașini ;
 - oțeluri aliate și oțeluri aliate superioare pentru construcția de mașini ;
 - oțeluri pentru țevi de cazane și cuptoare ;
 - oțeluri pentru țevi destinate industriei petroliere ;
 - oțeluri pentru autovehicule și tractoare ;
 - profile laminate din oțeluri aliate cu mangan, siliciu, crom, nichel, molibden, titan și vanadiu și din oțeluri carbon ;
 - semifabricate : blumuri și țagle din oțeluri necalmate, calmate, slab aliate și aliate ;
 - tablă grosă (10–40 mm) ;
 - șină de cale ferată normală și îngustă ;
 - material mărunț pentru cale ferată normală și îngustă ;
 - bandaje și discuri pentru vagoane și locomotive.

CENTRALA INDUSTRIALĂ SIDERURGICĂ REȘIȚA

Telefon: 12723

Telex: 044214